

NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
VERNADSKYI NATIONAL LIBRARY OF UKRAINE
INSTITUTE OF MANUSCRIPT

Maryna Filipovych, Iryna Klymenko

**Archives of the Ukrainian historian
Olena Kompan
in the funds of the Institute of Manuscript
of Vernadskyi National Library of Ukraine.
Biographical research. Scientific catalogue**

Kyiv 2019

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ

Марина Філіпович, Ірина Клименко

**Архів українського історика
Олени Компан
у фондах Інституту рукопису
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського.
Біографічне дослідження. Науковий каталог**

Київ 2019

ББК Т1(4Укр)6-8Компан О. я/8/+4814(4Укр)761я/8/+4734(4Укр)751.11я/8/
УДК 027.54(477-25)НБУВ:025.171]:[930.253:94]Компан О.С.

Архів українського історика Олени Компан у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Біографічне дослідження. Науковий каталог / М. А. Філіпович, І. В. Клименко. Київ, 2019. 200 с.

Наукове видання репрезентує архів українського історика, дослідниці середньовічної та ранньомодерної історії України, історіософа Олени Станіславівни Компан (1916–1986), який зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Видання складається з Передмови, в якій висвітлюється життєвий і творчий шлях ученої, та Каталогу, де представлені археографічні описання документів особового фонду Олени Компан: біографічних документів, наукових праць, підготовчих матеріалів, документів службової та громадської діяльності, листування, фотодокументів, матеріалів інших осіб тощо. В окрему групу виділені матеріали чоловіка Олени Станіславівни, українського письменника Івана Юхимовича Сенченка.

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться історією української науки та культури.

Редакційна колегія

Л. А. Дубровіна (голова), О. С. Боляк (відповідальний секретар),
Г. В. Боряк, Н. М. Зубкова, О. П. Степченко, Н. А. Шип

Рецензенти

Г. І. Ковальчук, І. М. Мороз

Затверджено до друку Вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського,
протокол № 2 від 19 грудня 2018 р.

Робота виконана за рахунок коштів бюджетної програми «Підтримка розвитку пріоритетних напрямів наукових досліджень» (КПКВК 6541230)

ISBN 978-966-02-8786-0 (друковане видання)

ISBN 978-966-02-8787-7 (електронне видання)

© НБУВ, 2019

© М. А. Філіпович, І. В. Клименко, 2019

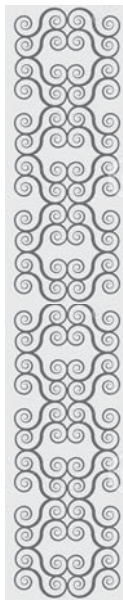

ЗМІСТ

Найукраїнніша з українок	9
Археографічна передмова	50
Каталог	
Біографічні документи	57
Наукова діяльність	
Дисертації, монографії, статті, начерки	58
Доповіді, лекції, повідомлення, виступи	62
Рецензії, відзиви	63
Відбитки, газетні та журнальні вирізки	66
Підготовчі матеріали до наукової діяльності	
Підготовчі матеріали до наукових досліджень	69
Робочі матеріали до наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»]	76
Підготовчі матеріали до лекцій, доповідей	80
Виписки на різні теми	81
Рецензії на праці О. С. Компан	87
Документи службової та громадської діяльності	87
Листування	
Приватне	
Адресати	89
Кореспонденти	96
Офіційне	
Адресати	121
Кореспонденти	121

Матеріали з дарчими написами	125
Фотодокументи	126
Комплекс документів Івана Юхимовича Сенченка (1901–1975) – українського письменника, перекладача, критика	
Творчі матеріали	129
Рецензії	137
Рецензії на твори І. Ю. Сенченка	138
Матеріали про фондоутворювача	139
Різне	140
Матеріали інших осіб	141
Показчики	
Іменний показчик	149
Географічний показчик	156
Показчик установ та організацій	159
Фотографії	163
Перелік фотографій	196
Анотація	198
Summary	199

НАЙУКРАЇННІША З УКРАЇНОК

*Коли в людині є народ,
тоді вона уже людина*

Ліна Костенко

ЖИТТЄПИС

*...Хронологія її життя в
чомусь типова, а в чомусь не
дуже для тогочасної дійсності.*

Ярослав Компан

Олена Компан народилася 19 березня 1916 року в одному з індустріальних центрів Донбасу, в місті Єнакієве, в родині техника-залізничника, поляка за походженням Станіслава Ейсимонта.

На Донеччину Станіслав Ейсимонт приїхав із Варшави разом із першою дружиною ще до буревійних подій першої російської революції 1905–1907 років. Виховували п'ятьох дітей. Розмовляли польською мовою. Після революції дружина не захотіла залишатися на Донеччині й повернулася до Польщі¹. Станіслав Ейсимонт одружився вдруге з росіянку Любов'ю Миколаївною, яка походила з Поволжя, з купецького роду. Окрім Олени у другій батьковій родині зростало ще троє дітей: двоє братів – В'ячеслав і Євген – та сестра Ганна.

Родина Ейсимонтів мешкала в будинку-особняку, розташованому в півколі залізниці. Залізничні колії поділили всесвіт маленької Оленки на дві різні галактики: одна – українське село з білими хатинами і квітучими садочками, друга – бараки з приїжджими з Росії, з бійками, горілкою та нецензурною лайкою. Була також і третя галактика – родинна, затишна, із величезною бібліотекою в батьківській оселі, серед книг якої і проминуло дитинство Олени Компан². Твори Буссенара, Жаколію, О'Генрі, По, Джека Лондона заклали «романтичне» підґрунтя її світосприйняття.

¹ Із розповіді Олени Компан, записаної Іваном Дзюбою. Див.: Іван Дзюба. Олена Станіславівна Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 486.

² Там само.

«Цей ранній романтизм, поєднаний із подальшими суворими здобутками життєвого досвіду людей її покоління, став реаліями її майбутньої поведінки. Через усе своє перенасичене складними випробуваннями життя Олена Станіславівна пронесла глибоке почуття людяності, віри в лицарство, шляхетність справжньої людини, тонке сприйняття її відчуттів і переживань», – писав у своїх спогадах про матір Ярослав Компан¹.

У 1920-х роках родину Ейсимонтів «уцілювали» – відібрали півбудинку, підселивши робітничу сім'ю із заводу².

Навчалася Олена Компан у російській школі, проте ретельно вивчала українську мову та літературу. Цьому «сприяли» тимчасова політика ВКП (б) – українізація 1920 – початку 1930-х років, що здійснювалася більшовиками з метою зміцнення радянської влади в Україні через поступки у вигляді запровадження української мови в школі, пресі й інших ділянках культурного життя; а також тверді переконання матері Олени Компан, що з українцями її діти мають розмовляти українською³.

Станіслава Ейсимонта поважало все гірниче село. Він був єдиним інженером на заводі, якого не «вивезли на тачці» (була така форма «класової боротьби», розправа з начальством)⁴. Проте цього не вдалося йому уникнути на початку 1930-х років, коли в межах Великого терору розпочалася боротьба з іноземними спеціалістами. Комуністи спустили старого інженера з терикону, прив'язавши до вагонетки. Родина Ейсимонтів змушена була покинути Донбас⁵.

Самостійне доросле життя розпочалося для О. Компан у 14 років, коли вона пішла з батьківської оселі «в люди»⁶. Її першими альма-матер були Інститут іноземних мов (1933–1934) та Київський польський педагогічний інститут (1934–1935), які в 1935 році було ліквідовано з ідеологічних причин як самостійні навчальні заклади, а частину викладачів заарештовано.

Олена Компан продовжила навчання на історичному факультеті Київського університету, куди вона потрапила лише завдяки клопотанню декана Павла Лаврова: їй, як дочці «ворога народу»

¹ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 442.

² Іван Дзюба. Олена Станіславівна Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 487.

³ Там само.

⁴ Там само. С. 486.

⁵ Роман Корогодський. Вечори і вечірні розмови // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 480.

⁶ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 442.:

(іноземця Станіслава Ейсимонта заарештували за звинуваченням у шпіонажі в 1937 році), дорога до вищої освіти була закрита.

У ніч арешту чоловіка від серцевого нападу померла мати Олени Компан. Перед війною С. Ейсимонта відпустили додому (повернувся до доньки з підточеним здоров'ям, помер на її руках). «Коли розпитувала, як там було, з обуренням казав: «Розумієш, такі нахаби: на «ти» звертаються: «Ей, ти!»¹.

Після закінчення університету Олена Компан працювала старшим методистом Київської екскурсійно-туристичної станції. На той час вона вже була одружена з Юрієм Компаном та мала сина Ярослава.

Юрій Іванович Компан відіграв «важливу роль у становленні її як Людини й української патріотки»². У передвоєнні роки він зробив блискучу кар'єру: з талановитого випускника-відмінника Київського політехнічного інституту доріс до головного інженера та директора великого підприємства. Молоде подружжя два роки мешкало в Чернівцях, куди Ю. Компана направили на роботу. Олена працювала там науковим співробітником у місцевому краєзнавчому музеї. В 1941 році родина повернулася до Києва. На заваді щасливому подружньому життю стала Друга світова війна. Незважаючи на бронь, яка давала можливість Юрію Компану як цінному фахівцеві працювати в тилу, він пішов добровольцем на фронт і загинув у перші місяці війни.

Евакуація до Узбекистану

*Чому не сказали, що у вас
вища освіта? Ми б вам підшукали
достойнішу роботу.
Наталія Околітенко*

Олена Компан разом із трирічним Ярославом, молодшим братом Євгеном³ та свекром змушена була евакуюватися до Узбекистану. «Зрозумівши, що не зможе, збираючи бавовну, угнати-ся за узбечками, Олена Компан узяла в руки кетмень і заходилася

¹ Іван Дзюба. Олена Станіславівна Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 487.

² Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 443.

³ «У мене в Москві живе молодший брат з сім'єю, мій вихованець, бо в шість років став сиротою» (З листа О. С. Компан до І. А. Білокозя, від 5 травня 1985 р. Див.: Ф. 297. № 262. Арк. 1).

обробляти землю нарівні з чоловіками»¹, – пригадувала її подруга, письменниця Наталя Околітенко. Протягом кількох років була ланковою бригади бавовноробів у глухому маргеланському кишлаку (1941–1943).

За спогадами сина О. Компан, Ярослава, узбеки після дворічної спільної праці всупереч традиційному ставленню до жінки в мусульманському світі навіть хотіли обрати молоду активну Олену головою колгоспу².

Повернувшись у 1944 році до напівзруйнованого Києва, О. Компан із сином та молодшим братом мешкали на вулиці Михайла Коцюбинського в кімнатці площею 15 кв. м. без побутових зручностей. Із спогадів О. Компан, занотованих І. Дзюбою:

«У дворі був єдиний туалет на кілька бараків. Уранці вишикувалася черга. Комендант співчував їй і як бачив її (хоча вона з сорому ховалася), гукав: «Эй вы, бездельники! Академия – без очереди!»³.

У тій комірчині Олена Компан прожила шістнадцять років, згадувала: «Спали на підлозі. І були щасливі»⁴. В 1959 році перебралася з родиною в будинок Спілки письменників, у трикімнатну квартиру, на бульвар Лихачова, 8б (кв. 25).

У повоєнному Києві водила екскурсії містом, підробляла друкаркою. Протягом 1944–1947 років працювала завідувачкою відділу історії XIX століття в Державному республіканському історичному музеї УРСР м. Києва. Зазначимо, що колега та подруга О. Компан Олена Апанович пов'язувала вражаючу ерудицію дослідниці не лише з її колосальною начитаністю, а також і з її роботою в Історичному музеї⁵.

Підробляючи друкаркою, Олена Компан познайомилася зі своїм другим чоловіком, українським письменником Іваном Юхимовичем Сенченком (1901–1975).

¹ Наталя Околітенко. Як птах у польоті // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 519.

² Ярослав Компан. Візирь мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 444.

³ Іван Дзюба. Олена Станіславівна Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 488.

⁴ Там само. У своїх листах О. Компан згадувала: «Перші 16 років нашого життя з ним (І.Ю. Сенченком. – М. Філіпович) минули в кімнатці, яка мала 15 кв. м. і вихід з неї виходив безпосередньо на вулицю, через вузький коридорчик. Не було ні кухні, ні туалету. Про кабінет і мови не могло бути. Потім ми жили в квартирі в 39 м. Сім'я складалася з 5 чоловік». Див.: ІР НБУВ. Ф. 297. №. 264. Арк. 1.

⁵ Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 425.

*Вони наче й створені були
одне для одного – мірою спокійної
душевної ідності й доброти.
Іван Дзюба*

Зустріч двох непересічних особистостей відбулася в майстерні видатного українського скульптора, кінематографіста, кінорежисера, драматурга Івана Кавалерідзе. З І. Кавалерідзе Олену Компан поєднувала не лише дружба, але й творча співпраця (познайомилися через її сестру, яка викладала мову й літературу в школі)¹: О. Компан написала літературний сценарій «Порцеляна» для документального фільму Митця².

У 1947 році Олена Компан та Іван Сенченко одружилися. Іван Сенченко долучив молоду дружину (був старший від неї на п'ятнадцять років) до літературного середовища міста Києва, до кола свідомої інтелігенції. Відтепер і назавжди рідною мовою Олени Компан стала українська.

Іван Юхимович та Олена Станіславівна разом прожили нелегке й цікаве життя, сповнене безмежною любові та поваги один до одного, творчої праці. Письменник Іван Сенченко ніколи не мав почесних нагород і не сидів у президіях. Ім'я його частіше згадували серед тих, кого критикували, аніж визнавали, а книжки рідко перекладалися іншими мовами. Історик Олена Компан прагнула опанувати історичну істину, вийти за рамки проштампованого історичного наративу, тим самим накликаючи на себе гнів академічної спільноти. «Вони були єдині у поглядах на суспільні з'яви життя, світ, що їх оточував, а головне – у ставленні до України, її історії й сьогодення», – підсумує у своїх спогадах про О. Компан письменниця, літературознавець та перекладач Ганна Ігнатенко³.

Іван Сенченко палко кохав та поважав свою дружину. Його листи до неї пронизані любов'ю.

«Люля, сонечко моє. Сьогодні такий хорошиий день. Стільки сонця, що мені захотілося з самого ранку поблукати з Тобою по

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 6.

² Там само.

³ Ганна Ігнатенко. Ми любили її... // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 462.

місту. Але ба. Як це зробиш, коли Ти у невигребній роботі. То я прийшов сам, з думкою про Тебе, і купив цю малесеньку квіточку. Хай вона нагадує тобі не про те, що є поганого у житті, а про те, що хороше, що кличе вперед. Цілую тебе від щирого серця. Твій Івась. 26.III.49»¹, – звертався письменник до дружини-аспірантки.

«Твої розповіді, палки завязті розмови і є той наркотик, до якого ми всі так призвичаїлися, а насамперед, зрозуміло, я. Ну як це так прожити, щоб після шостої не послухати твоєї розповіді, не залетіти разом з тобою у той чарівний світ, який ти так умієш створювати своїми оповідями?»², – сумував під час наукового відрядження майбутнього доктора наук до Польщі (листопад-грудень 1957 року).

Іван Юхимович любив та поважав сина Олени Компан Ярослава, був люблячим «дідуськом» для його сина Івасика. В особистому архіві Олени Компан збереглися чудові листи-казки І. Ю. Сенченка для онучка до санаторію «Кирилівка»: «Здрастуйте, кирилівські люди – бабуся Льоля й Івасику. Добрий день! Хто оце Вам листа пише, – Ви ні за що не вгадаєте! І не вгадаєте звідки – з якого міста, з якої вулиці, з якого будинку, з якої квартири, з якої хати! А втім можу сказати. Пишу з тієї хати, де колись жив папа Яра і мама Ляля, Лялька-Калька. Оце пишу, а біля мене на вікні сумують два чорні пістолети і один білий м'яч; а з другого боку – блакитний човен з червоною плямочкою на дні та ота кругла коробочка, у якій лежать схожі на гудзики шахматки. Я сів оце писати, а чорний револьвер до мене: – Дідусько, скажи, будь ласка, це Івасик? – А другий тоненьким голосом теж: – Скажи, дідусько, скажи! Як нема Івасика дома, так нам скучно, нудно, ніхто нас не хапає, ніхто не бабахає!»³ (з серпня 1969 року). І кілька днів потому: «Оце ось одержав від тебе гарного листа... Івасиків підпис зрушив. Рідна крихітка! Що в його розвиткові нового помітила?»⁴.

Микола Архипович Шудря в своїй статті-спогадах, присвяченій Олені Компан, згадував: «Отак і йшли пліч-о-пліч ці двоє чесних і мудрих людей – розважливо-поміркований Іван Юхимович і невгамовна, войовничо-справедлива Олена Станіславівна – вірне, віддане мистецтво подружжя»⁵.

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 533. Арк. 1.

² Там само. № 534. Арк. 1.

³ Там само. № 535. Арк. 1.

⁴ Там само. № 536. Арк. 3.

⁵ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 469.

Іван Сенченко та Олена Компан виховали разом (на двох) трьох дітей та шістьох онуків¹. Двері їхньої квартири № 25, що на бульварі Лихачова, 86, та дачі на Русанівських садах завжди були відкриті для гостей: за круглим боженківським столом збиралися колеги та однодумці, ділилися думками, переживаннями та сподіваннями, сперечалися, щось обговорювали.

Олена Компан пережила свого чоловіка на 10 довгих років. До останнього боролася за життя дорогої їй людини. З щемливим боєм, теплотою та повагою згадувала у своїх листах Івана Юхимовича: «Життя навчило мене цінувати людську доброту і громадську чесність. Ці якості в людині мають якусь реактивну силу, опромінюючи тих, хто не втратив остаточно людської подобу і ще має силу повернутися до неї... Я довгий час – 31 рік, знаходилася в полі дії тих добрих сил, бо поруч був І. Ю. Сьогодні мені важко без нього, і тим дорожча увага таких людей, як Ви» (в листі до І. О. Світличного, 14 лютого 1979 року)².

Письменниця Наталя Околітенко пригадувала: «...якось у розмові про можливість життя після смерті Олена Станіславівна спитала:

– А з Іваном Юхимовичем я там зустрінусь? Якщо ні, то мені й жити після смерті нецікаво»³.

Історик Олена Компан

*Олена Станіславівна Компан
була незвичайною, творчою індивідуальністю.*

Олена Апанович

У 1947 році Олена Компан вступила до аспірантури Інституту історії АН УРСР. За свідченнями сина Ярослава, ключову роль у такому професійному виборі відіграв її чоловік, Іван Юхимович Сенченко.

На розгляд екзаменаційної комісії Оленою Компан було представлено реферат про українського вченого, винахідника, громадського діяча Василя Каразіна. Вражає неординарність мислення та сміливість творчої думки молодшої дослідниці:

¹ «Я маю вихованих разом з І. Ю. його і своїх трое дітей, шестеро онуків і двох правнучок. Я їх люблю і стараюся бути уважною до них». (3 листа до Г. І. Бобневої, 1985 р.). ІР НБУВ. Ф. 297. № 264. Арк. 1.

² ІР НБУВ. Ф. 297. № 292. Арк. 1.

³ Наталя Околітенко. Як птах у польоті // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 521.

«Данный реферат ни в коем случае не претендует на всестороннее освещение жизни и деятельности Василия Назаровича Каразина. Для этого я не имею в данный момент ни необходимых знаний, ни времени более глубоко продумать вопрос.

Я попыталась дать в реферате краткое описание политических и хозяйственных взглядов, а также основных моментов деятельности Каразина. Если в данной работе и есть попытки обобщить некоторые факты путем аналогий и дать им свое объяснение, то это только попытки, желание высказать свои мысли именно на этой начальной стадии разработки вопросов»¹.

Микола Шудря у своїй статті на пошану Олени Компан згадував: «Під час вступних іспитів, коли їй хотіли накинути четвірку, тобто провалити, вона заприсяглась «усе надолужити, навіть знати більше»².

Перші наукові студії О. Компан були присвячені перспективній у ті часи темі історії формування робітничого класу залізничної та металургійної промисловості Півдня України 80–90-х років XIX століття. Як зазначають біографи Олени Компан, вибір такої теми дослідження був зумовлений кількома чинниками, серед них чи не перший – любов ученої до своєї малої Батьківщини – Донбасу. Певну роль відіграв і попередній досвід роботи в царині XIX століття та наукові зацікавлення Федора Євдокимовича Лося – наукового керівника О. Компан³.

Наукові роботи Олени Компан із зазначеної тематики ґрунтуються на широкій джерельній базі, зокрема матеріалах земської статистики (матеріали державної статистики, земські збірники, санітарні хроніки, статистичні обстеження промисловості та населення різних місцевостей, звіти фабричних інспекторів, періодична преса та ін.). Остання вважалася в тогочасній радянській історіографії джерелом ненадійним та тенденційним, відтак залучалася лише поодинокими дослідниками.

Неофіційним науковим наставником О. Компан в аспірантурі був тимчасово депортований до Києва видатний учений І. Крип'якевич. Завдяки йому розкрився в майбутньому талант Олени Компан як неординарного дослідника і як історика-медієвіста зокрема. «І от у цій тимчасовій ситуації зустрілися початківцевь-

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 7. Арк. 1.

² Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 469.

³ Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 491.

науковець і опальний метр. Саме тоді народився клясний медієвіст...», – підсумовував у своїй статті-спогадах про О. Компан літературознавець Роман Корогодський¹.

У 1950 році О. Компан захистила кандидатську дисертацію «Формування робітничого класу залізорудної та металургійної промисловості Півдня України 80–90-х рр. XIX ст.»².

Після захисту О. Компан продовжила працювати в Інституті історії АН УРСР: молодшим науковим співробітником відділу історіографії та фондів (1950–1956); старшим науковим співробітником відділу історії феодалізму (1956–1972). Згодом відділ історії феодалізму дістав неофіційну назву «кафедри козацької доби». Колегами О. Компан були надзвичайно яскраві особистості – дослідник Київської Русі Михайло Брайчевський, архівіст Олена Апанович, джерелознавець («літописець») Ярослав Дзира. Вони були друзями, одностудентами, науковцями, відданими своїм заняттям, палкими поборниками української державності. «Шевченко (Федір Павлович Шевченко. – М. Філіпович) закликав істориків-українців досліджувати історію України так, як вивчають і пишуть про неї – полька Компан, росіянин Брайчевський і білоруска Апанович», – говорив у своїх спогадах про Олену Компан історик та літературознавець Ярослав Дзира³.

Протягом кількох наступних років відбулася переорієнтація дослідника модерної історії України на історика-медієвіста. Поштовхом до такого перетворення, на думку О. Яся, стало залучення О. Компан до підготовки третього тому збірника «Воссоединение Украины с Россией: Документы и материалы (К 300-летию (1654–1954)» (Москва, 1953). До того ж Олена Компан вільно володіла польською мовою, яка була вкрай необхідною для дослідника, що вивчає історію України пізнього Середньовіччя та Ранньомодерного часу⁴.

Історія України зазначеного періоду розглядалася в радянській науці як епоха феодалізму та перебувала на маргінесі тогочасних наукових студій – перевага віддавалася історії XIX–XX ст.⁵, а отже, була незораним полем для такого вдумливого та допитливого вченого, як Олена Компан.

¹ Роман Корогодський. Вечори і вечірні розмови // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 480.

² ІР НБУВ. Ф. 297. № 8.

³ Ярослав Дзира. Чверть століття поруч // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 454.

⁴ Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 492.

⁵ Там само. С. 493.

Починаючи з 1954 року з'являється низка наукових робіт О. Компан з української історії XVII століття, серед них – монографічне дослідження «Участь міського населення у визвольній війні українського народу 1648–1654 рр.» (Київ, 1954)¹, брошура «Вплив визвольної війни українського народу на розвиток антифеодального руху в Польщі» (Київ, 1954)².

Цілком логічним підсумком наукових студій Олени Компан стала поява в 1963 році монографії «Міста України в другій половині XVII ст.», яка склала основу її докторської дисертації. Книга мала неабиякий успіх серед науковців та поціновувачів української історії. У вітальній листівці до знаного літературознавця Василя Півторадні дослідниця зазначала: «на жаль, я не можу вислати Вам свою книжку, яку Ви просили, бо її видали у 800 примірників і через 3 дні її вже не можна було купити»³.

У своєму листі до Леоніда Затовського О. Компан згадувала про труднощі під час роботи над монографічним дослідженням та про захист докторської дисертації: «... я дуже багато попрацювала і не лише попрацювала, але й боролася, бо ж на початку ніхто не вважав навіть за можливе існування на Україні такої кількості справжніх феодальних міст, з такою феодальною промисловістю і таким ремісничим та торговельним населенням. Я виборола істину, після чого стало можливим уже публікувати подібні праці. Правда, до часу, бо ж зараз знову вважається, що це ідеалізація і перебільшення, але спростувати мої твердження ніхто не може, через те гудять їх підпільно, заочно. Захист моєї дисертації тривав 4 години. Але потім всі казали, що було цікаво, і мої положення доведені»⁴.

¹ Компан О. С. Участь міського населення у визвольній війні українського народу 1648–1654 рр. Київ : Вид-во АН УРСР, 1954. 112 с.

² Вона ж. Вплив визвольної війни українського народу на розвиток антифеодального руху в Польщі. Київ : Держполітвидав, 1954. 46 с.

³ ІР НБУВ. Ф. 274. № 1555. Арк. 1.

⁴ Там само. Ф. 297. № 275. Арк. 1.

*Затем снова амлодисменты, и я
добираюсь с чьей-то помощью до свое-
го места. Кто-то погладил меня сза-
ди по голове и сказал: «Наша Галика».*

*Олена Компан про свій виступ у
Будинку письменників (в останньому
листі братам і сестрі від 17 квітня
1986 року)*

Однією з найбільш актуальних проблем, що постали перед історичною наукою в радянські часи, була проблема збереження історико-культурної спадщини. В 1965 році мистецтвознавець Григорій Логвин у своїй статті в газеті «Літературна Україна» підняв питання про створення Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Цю ідею підтримала низка культурних діячів, учених, письменників, художників, кіномитців. Серед них були й науковці Інституту історії АН УРСР – О. Апанович, М. Брайчевський, Я. Дзира, К. Стецюк і О. Компан зокрема. Установчий з'їзд Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (далі – УТОПІК) відбувся в 1966 році. Олена Компан очолила секцію історії досоціалістичних формацій. Вона опікувалася не лише науково-організаційними питаннями, але й готувала методичні розробки, займалася популяризаторською діяльністю. Так, у другій половині 60-х – на початку 70-х років О. С. Компан була членом редакційної колегії щомісячного республіканського радіожурналу «Скарби України», неодноразово виступала на радіо та на телебаченні¹.

«Ця секція була однією з кращих, у чому бачимо заслугу її голови», – зазначав М. Брайчевський у спогадах про свою колегу².

Завдяки роботі історичної секції УТОПІК та безпосередній участі в ній О. Компан було врятовано не одну культурно-історичну пам'ятку, зокрема архітектурно-історичний комплекс «Києво-Могилянська академія», який опинився перед загрозою знищення

¹ Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 504.

² Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 434.

у 1960-х роках¹. Брала участь у реалізації постанови Ради Міністрів УРСР про увічнення пам'ятних місць та створення історико-меморіального комплексу на острові Хортиця, який оголошувався державним заповідником (1965 р.)². «Колись, мабуть, буде складений реєстр пам'яток історії та культури, врятованих Товариством і, зокрема, за безпосередньою участю (або під керівництвом) секції, очоленої О. Компан, – писав М. Брайчевський³.

О. Компан до останнього дня на громадських засадах заступала голову УТОПІК⁴ і опікувалася проблемами збереженості пам'яток історії та культури й увічнення пам'яті про видатних українських діячів. В особовому архіві дослідниці зберігається чернетка статті «І не забудьмо Галшку» (про необхідність створення на Подолі історико-меморіального комплексу «Київська академія»)⁵ та замітка про Галшку Гулевичівну (про необхідність встановлення їй пам'ятного знаку)⁶. В листі до літературознавця П. В. Жура від 16 травня 1985 року О. С. Компан згадувала: «Ця стаття пролежала в редакції півроку. Але сьогодні начальство зацікавилася поставленими в ній питаннями, і навіть є наказ визначити скульптора для пам'ятника Галишці. Може щось і вийде з цього. Дай Боже нашому теляткові вовка з'їсти!»⁷.

Шістдесятники

*...вона була «своєю» в колі т. зв.
«шістдесятників» і ширше – тієї на-
ціонально-свідомої української інте-
лігенції, яка прагнула емансипації
нашої культури.
Іван Дзюба*

Письменницьке і журналістське середовище залучило О. Компан до дисидентського руху. Дослідниця прихильно сприймала культурно-просвітницьку орієнтацію переважної більшості учас-

¹ Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 434.

² Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 428.

³ Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. Там само. С. 435.

⁴ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 472.

⁵ ІР НБУВ. Ф. 297. № 38.

⁶ Там само. № 39.

⁷ Там само. № 309.

ників цього руху на вдосконалення та реформування радянського режиму. В часи хрущовської відлиги Олена Компан була учасником осередку ранніх шістдесятників – Клубу творчої молоді; в 1966–1967 роках – активним учасником лекторію з історії козацтва і України, який проводили разом із нею О. Апанович, М. Брайчевський, Я. Дзира¹.

Ярослав Дзира в своїй статті на пошану Олени Компан згадував: «Компан разом із Брайчевським демонстративно 22 травня 1966 року поставили посуд із тюльпанами до підніжжя пам'ятника Шевченкові, за що їх розпинали на вченій раді та партійних зборах, хоч ці дослідники були безпартійні»².

О. Компан не тільки приятелювала з дисидентами, шістдесятниками, але й матеріально щомісяця допомагала репресованим та їхнім родинам³. Вона робила грошові внески до неофіційного фонду взаємодопомоги, які розподілялися між родинами репресованих і тимчасово безробітними⁴.

Олена Компан була небайдужою до долі та творчого спадку української інтелігенції, яка потрапила до жорен радянського режиму. В особовому фонді Олени Компан збереглася частина монографічного дослідження (перший примірник другого розділу) «Эволюция феодальной ренты и хозяйства крупного феодала на Волынском Полесье» репресованого українського історика, професора, доктора історичних наук Є. Д. Сташевського (1874–1938)⁵, а також великий масив документів, що належать історику, досліднику соціально-економічної історії Лівобережної України XVII–XVIII ст., краєзнавцю та архівісту Павлу Костянтинівичу Федоренку (1880–1962)⁶. П. К. Федоренка було незаконно заарештовано в

¹ Ярослав Дзира. Чверть століття поруч // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 456.

² Там само. С. 453.

³ Там само. С. 457; Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 427.

⁴ Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 504.

⁵ ІР НБУВ. Ф. 297. № 867.

⁶ Павло Костянтинівич Федоренко належав до так званої школи О. Лазаревського в українській історіографії. Навчався на юридичному, потім – на історико-філологічному факультеті Університету св. Володимира (1909–1915). Викладав у Чернігівському учительському інституті (згодом – Чернігівському інституті народної освіти) (1916–1930), Чернігівському народному університеті (1917–1921), у заснуванні якого брав участь разом з П. Дорошенком та А. Верзиловим. Павло Федоренко – завідувач, старший науковий співробітник Чернігівського історичного архіву (1923–1934), науковий співробітник Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН (1927–1930). Протягом 1928–1930 рр. працював у Археографічній комісії ВУАН. У 1920-х – на початку 1930-х років – член Чернігівського наукового товариства, керівник його історико-філологічної (згодом – історико-краєзнавчої) секції.

1930 та 1934 роках (звільнено через брак доказів його «контрреволюційної діяльності»). Втретє Павла Федоренка арештували в 1938 році й засудили до 5-ти років заслання.

В особовому архіві О. Компан є автографи та машинописи наукових праць П. Федоренка і підготовчі матеріали до них, а саме численні рукописні варіанти монографічного дослідження вченого «Рудни Левобережної України в XVII–XVIII вв.»; картотеки (величезна картотека міст, містечок та замків Лівобережної України, картотека «Рудні, гути 16–18 ст.»); матеріали службової, господарської та професійної діяльності (зокрема «справа» про крадіжку вченим секретарем Державного історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра» М. Ф. Головановим рукопису П. К. Федоренка «Рудни Левобережної України в XVII–XVIII вв.»); приватне та офіційне листування (з радянськими письменниками С. С. Смирновим та Н. С. Рибакком; директором Науководослідного інституту краєзнавчої та музейної роботи (м. Москва) О. Д. Маневським) та іншими; матеріали з дарчими написами та фотографії.

Імовірно, документи Павла Федоренка були особисто передані вченим Олені Компан (дослідниця була автором рецензії на монографічне дослідження П. Федоренка «Рудни Левобережної України в XVII–XVIII вв.», посилалася на його роботи у своїх дослідженнях)¹.

Документи П. К. Федоренка були вилучені з фонду № 297 та приєднані до фонду № 215 (Ф. 215 «Федоренко Павло Костянтинівич (1880–1962) – архівіст, історик»), який складається переважно з епістолярної спадщини вченого (в описі нараховується 21 од. зб.)².

Впродовж 1946–1948 рр. П. К. Федоренко обіймав посаду старшого наукового співробітника історико-культурного заповідника «Києво-Печерська лавра». У 1948–1954 рр. – завідувач відділу, заступник директора Музею історії Корсунь-Шевченківської битви в м. Корсунь-Шевченківський. П. К. Федоренка було реабілітовано в 1959 р. Див.: Юркова О. В. Федоренко Павло Костянтинівич // Енциклопедія історії України : У 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ : Наук. думка, 2013. Т. 10 : Т–Я. С. 275–276.

¹ Архівна спадщина Павла Федоренка зберігається у фондах Державного архіву Чернігівської області та Музею Корсунь-Шевченківської битви, у приватному зібранні Л. С. Федоренко – онуки вченого.

² ІР НБУВ. Ф. 215.

Звільнення з Інституту історії АН УРСР. Історик на пенсії

*Льолю, Льолю, якби ти знала, як
важко жити безробітним!*

Ярослав Дзира (слова І. Сенченка)

12 вересня 1972 року «за пропаганду буржуазно-націоналістичних ідей і дружні взаємини з репресованими дисидентами», формально – внаслідок бюджетного скорочення «неперспективної тематики»¹, на хвилі кампанії з чисток академічних інститутів від політично неблагонадійних осіб доктора наук Олену Станіславівну Компан було звільнено з Інституту історії АН УРСР.

Варто зазначити, що перспектива звільнення вже майоріла перед ученою кілька років тому, а саме в жовтні 1967 року, коли побачила світ рецензія Олени Станіславівни Компан «Український Ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства» («Літературна Україна», № 82)². Створена як відгук на появу перших двох томів шеститомної «Історії українського мистецтва»³, наукова розвідка О. Компан вийшла за межі власне рецензії. Це була надзвичайно талановито написана стаття з оригінальними поглядами та міркуваннями, новими настановами та методичними засадами.

Відзначаючи, що авторам наукового видання вдалося зібрати та вивчити величезний матеріал з історії мистецтва України (від доби пізнього палеоліту до середини XVII століття включно), О. Компан робить ряд сміливих на той час висновків. Насамперед, про «українське Відродження» («національне відродження», «буяння, «ренесанс»), яким, на думку О. Компан, був для України

¹ Згідно з пропозицією Президії АН УРСР (Наказ № 152 в Інституті історії АН УРСР), мали на чотири відсотки зменшити кошторис на утримання інститутського штату та «з метою вдосконалення тематичної спрямованості роботи, впорядкування структури та кадрового складу закладу – скоротити цілком відділ феодалізму». Див.: Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 471.

² Компан О. Український Ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства // Літературна Україна. 1967. 17 жовтня. № 82. Див. також перевид.: Компан О. Український Ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 416–421.

³ Праця «Історія українського мистецтва» була підготовлена Науково-дослідним інститутом теорії історії та перспективних проблем радянської архітектури в місті Києві Державного комітету цивільного будівництва та архітектури при Держбуді СРСР. Головний редактор шеститомника – М. П. Бажан.

період XVI–XVII століть. «Результати такого осягнення фактичного матеріалу з культурного життя України XVI – першої половини XVII ст. приголомшують своєю несподіваністю. Перед нами повнокровне, яскраве торжество українського відродження. Досі в працях істориків навіть не побутував термін «відродження», – зазначає дослідниця¹.

Далі О. Компан наголошує на необхідності дослідження історії не лише відродження, а й «перевідродження» – власне на ґрунтовному вивченні українського середньовіччя. «Непомітно, без пояснень, ми перестали були й згадувати про українське середньовіччя, навіть не вживаємо цей термін. А тим часом він характеризує цілу низку надзвичайно важливих явищ історії», – підсумовує вчена².

О. Компан наголошує, що причина таких «білих плям» у вітчизняній історії, зі сторінок якої зникли поняття про середні віки та національне відродження, криється у прийнятій історичній схемі, за якою «буржуазний розвиток на Україні починається десь із другої половини XVIII ст., отже виключається можливість буржуазних за своїм характером явищ у попередній період»³.

Михайло Брайчевський (разом з яким Олена Компан працювала у відділі історії феодалізму Інституту історії АН УРСР) відзначив, що в статті «авторка застосувала (здається, вперше в нашій історіографії) нову методичку... . О. Компан вдалася до теоретичної інверсії»⁴.

Зауважимо, що до цього часу дослідники дотримувалися «стандартного» (в дусі історичного матеріалізму) погляду на зміну соціально-економічних формацій: спочатку аналізували «базис» (сукупність усіх економічних відносин у суспільстві), потім досліджували «надбудову» (ідеї, теорії, погляди і відповідні їм установи та організації, що породжуються базисом даного суспільства). О. Компан надала перевагу дослідженню надбудови, в якій вона відзначила «ознаки ренесансної культури» (розвиток освіти, науки, книгодрукування тощо). А отже, подібні явища «буржуазного характеру» слід було б шукати й у надрах базису феодальної формації, що, зауважила О. Компан, суперечило фактам історичної науки⁵.

¹ Компан О. Український Ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 420–421.

² Там само. С. 419–420.

³ Там само. С. 420.

⁴ Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 432.

⁵ Компан О. Український Ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 420–421.

Рецензійна стаття справила глибоке враження на читачів «Літературної України». Відомий український журналіст, письменник, сценарист, а на той час співробітник відділу публіцистики цього видання Микола Архипович Шудря, до якого в редакції звернулася зі своєю статтею Олена Компан, згадував: «Від статті я не міг відвести зору: читав, прицмокував та іноді зітхав від задоволення... Я, щиро розкошуючи серед свіжих, незатертих міркувань, уголос проказав мало не цілий уривок»¹.

З виходом у світ ґрунтовної рецензії привітав Олену Компан головний редактор «Історії українського мистецтва» Микола Бажан².

У партійних колах статтю Олени Компан засудили. За згадками колег Олени Станіславівни, рецензія не сподобалася новопризначеному директорові Інституту історії АН УРСР – колишньому секретарю ЦК КП України – Андрію Даниловичу Скабі, який продовжив у стінах Інституту боротьбу з «антирадянськими націоналістичними елементами».

Завідувачеві відділу історії феодалізму, в якому працювала О. Компан, Вадиму Архиповичу Дядиченку було наказано негайно провести у відділі суворе обговорення рецензії та рішуче засудити цю роботу за ідейні й ідеологічні хиби³.

Колега і подруга О. Компан Олена Михайлівна Апанович пізніше згадувала: «Чітко пам'ятаю засідання відділу феодалізму. Завідуючий відділом Вадим Архипович Дядиченко почувався ніяково перед підлеглими йому науковими співробітниками відділу, але ж ще й колегами. Однак він мусить виконувати наказ – розкритикувати і засудити статтю Олени Станіславівни. Таке рішення відділу буде підставою для її звільнення з Інституту»⁴.

О. Компан на засіданні відділу історії феодалізму від 15 листопада 1967 року, зокрема, сказала: «Мені трудно щось говорити, оскільки я гублюся в здогадках щодо можливих претензій. Коли я з насолодою знайомилася з працею мистецтвознавців і працювала над статтею-рецензією, мені і в голову не спадало, що ця маленька праця, яка була для мене радістю, обернеться для мене неприємністю і набере такого розголосу. І я, і редакція одержали чимало листів з відгуками позитивного характеру»⁵.

¹ Микола Шудря. Сувцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 467.

² Там само. С. 468.

³ Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 434.

⁴ Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 426.

⁵ ІР НБУВ. Ф. 297. № 245. Арк. 1. Див. також: Філіпович М. А. До питання про ідеологічну політику в українській історичній науці в 1970-х роках (стенограма засідання відділу історії феодалізму

М. Шудря у своїх спогадах про О. Компан констатував, що «випадок вберіг» учену від «партійного самосуду»: «Перший секретар ЦК Компартії України Петро Шелест урочисто вручив генсеку Брежнєву енциклопедичні томи «Історії українського мистецтва», і тоді ж хтось із кремлівських клерків необачно запитав, чи була вже преса на це... історичне видання. І тут запобігливо подали рецензію... Олени Компан із «Літературної України». Після цієї «придирливості» довелося давати відбій у Києві»¹.

«Мене тоді рік травили, і я всі деталі переживань добре пам'ятаю», – за кілька років потому згадувала Олена Компан у своєму листі до Василя Ілліча Півторадні (від 6 вересня 1971 року)².

Олену Компан звільнили з Інституту історії АН УРСР 12 вересня 1972 році за наказом № 152. Це рішення спиралося на Постанову Бюро Президії АН УРСР за № 294 від 31 липня 1972 року «Про дальше вдосконалення тематичної спрямованості науково-дослідної роботи, структури та кадрового складу установ Секції суспільних наук АН УРСР», зокрема вмотивовувалося необхідністю «чотирьохвідсоткового скорочення бюджетного фонду заробітної плати»³.

На заваді такому скороченню не стало й попереднє рішення Вченої ради Інституту історії АН УРСР від 12 березня 1969 року та постанова Бюро Відділення економіки, історії, філософії та права АН УРСР від 11 квітня 1969 року про затвердження О. Компан на посаді старшого наукового співробітника терміном на 5 років⁴.

Ярослав Дзира пригадував: «Ми вийшли на Хрещатик, сіли на лавці і жартували. Тільки Михайло Юліанович (Брайчевський. – М. Філіпович) засмутився, сказавши, що передбачає продовження режимом репресій. Романтично настроєна і водночас глибоко практична, з аналітичним розумом Олена Компан у всіх створювала оптимістичний настрій. Обидві Олени пішли купувати собі модні капелюшки. Після в такому піднесеному настрої всі пішли до хати Компан, мабуть, не усвідомлюючи трагічності своєї ситуації. Чоловік Олени Станіславівни Іван Сенченко вийшов у сусідню кімнату і заплакав, промовляючи до дружини: «Льолю, Льолю, якби ти знала, як важко жити безробітним!»⁵.

Інституту історії АН УРСР стосовно рецензії О. С. Компан на видання «Історія українського мистецтва») // Рукописна та книжкова спадщина України : зб. наук. праць. Київ : НБУВ, 2016. Вип. 20. С. 443.

¹ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 468.

² ІР НБУВ. Ф. 274. № 1553–1554. Арк. 1.

³ Див.: Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 512.

⁴ Там само.

⁵ Ярослав Дзира. Чверть століття поруч // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 457.

Свої історичні студії Олена Компан змушена була продовжити вдома. Вченій було заборонено друкуватися в академічних виданнях, іншим дослідникам – посилатися на її праці. Протягом двох років діяла заборона на виступи О. Компан у пресі. Її поодинокі публікації після 1972 року з'являлися в періодиці, зокрема на сторінках української газети «Наше слово», яку видавало в Польщі Українське суспільно-культурне товариство, та в її додатку – популярно-науковому щомісячнику «Наша культура»¹, в газеті «Літературна Україна»² та журналі «Вітчизна»³.

«Я намагаюся працювати, але це не завжди мені вдається. На перепоні стоїть повна безнадійність. Одне те, що видати щось неможливо, друге, чи взагалі людям потрібна історія, адже вмирає потроху ця наука, і всі спокійні. Так я міркую не завжди, але частенько», – із сумом зазначала Олена Компан у своєму листі до [...] Ярослава Степановича, від 10 квітня 1979 року⁴.

У листі до Федоріва Романа Миколайовича, редактора журналу «Жовтень», від 4 червня 1981 року:

«Я, Компан Олена Станіславівна, доктор історичних наук, прошу Вас відповісти мені, чи маю я шанс опублікувати у Вас мою статтю “У світовому контексті”. Зміст статті додаю окремо, оскільки маю лише 2 екземпляри і боюся даремно втратити один ... Незабаром має вийти моя стаття про історичну науку і Київ в “Вітчизні”»⁵.

Олена Компан наполегливо працювала та намагалася донести результати своїх наукових студій до читачів, стукаючи в усі двері. *«Последние 10 лет я не сидела сложа руки. Продолжала думать и работать. Вот уже год, как я печатаюсь, но для серьезной научно-исследовательской статьи у нас трудно найти место. Такой статьёй могла бы быть рецензия на Вашу книгу. Прошу Вас сообщить мне о возможности публикации в Москве...»,* – писала дослідниця в листі до історика Олександра Преображенського від 17 червня 1982 року⁶.

«Якщо у Вас буде потреба колись і можливість надрукувати величеньку статтю на друкований аркуш або півтора др. аркуші

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 293–300.

² Компан Олена. І не забути Галшку // Літературна Україна. 1985. 25 квітня; Вона ж. На поклик альбатросів [Про поета XVII ст. Д. Братковського] // Літературна Україна. 1986. 31 липня.

³ Вона ж. На шляху у світове та вічне // Вітчизна. 1984. № 11. С. 181–188.

⁴ ІР НБУВ. Ф. 297. № 313.

⁵ Там само. № 311.

⁶ Там само. № 291. Арк. 1.

про родовід Запорізької Січі під назвою «В контексті світової історії», то повідомте мене. Стаття у мене готова, тільки з публікацією важко. Може, пішла б в «Нашій культурі», з продовженням в 2-х номерах? Матеріал, тобто міркування мої в цій статті, вносять нове в розуміння причин і закономірності виникнення З. С. як явища світового порядку», – зверталася Олена Компан до редактора щомісячника «Наша культура» та «Українського календаря» Антіна Середницького¹.

У листі до письменника, відповідального секретаря і заступника головного редактора журналу «Звезда» Жура Петра Володимировича, від 16 травня 1986 року, О. Компан зазначила: «Думаю над статтею про тисячоліття християнства на Русі. Написати її мені хочеться. Коли все продумаю, то пришлю Вам короткий виклад майбутньої статті. Може щось з того і вийде, якщо не у Вашому журналі, то в якомусь нашому»².

Саме в 70-х – середині 80-х років були написані нею історіософського змісту праця «Кипень у “Казані історії”», статті «Київ і його внесок у розвиток слов'янських народів і світову культуру» («Наша культура», 1981 р.), «І не забути Галшку» (Літературна Україна, 1985 р.). А також ряд рецензійних статей, зокрема на роман Павла Загребельного «Роксолана» (1981); на твір Ліни Костенко «Маруся Чурай» («Наша культура», 1980 р.) та ін. Після виходу рецензії «Сплав історико-поетичного мислення» на твір Ліни Костенко О. Компан з подякою зверталася до редактора літературно-наукового місячника «Наша культура» Антіна Середницького: «Я дуже Вам вдячна за публікацію рецензії на “Марусю Чурай”. Людям вона подобається, і я оживаю. Хочеться працювати. 8 років у мене пропало!»³.

Серце Олени Компан перестало битися 17 липня 1986 року. Померла дослідниця «з пером у руці» – за своїм робочим столом, працюючи над черговою статтею. Похована в Києві, на Байковому кладовищі, поряд з Іваном Юхимовичем Сенченком. На спільному із чоловіком пам'ятникові вирізьблено напис: «Письменник Іван Сенченко. 1901–1975. Історик Олена Компан. 1916–1986».

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 295. Арк. 1.

² Там само. № 309. Арк. 1.

³ Там само. № 293. Арк. 1.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА БІОГРАФІЯ. НАУКОВІ СТУДІЇ

І коли ми сьогодні читаємо «Паралельний світ» Наталії Яковенко, тобто здійснюємо на вищій щабель осягнення цього ж таки періоду історії, просто необхідно пам'ятати перших хоробрих, хто закладав фундамент для новітніх, сучасних наукових досліджень поза потворною ідеологією.

Роман Корогодський

Олена Станіславівна Компан належить до числа українських радянських істориків 40–80-х років ХХ століття, які змушені були працювати в умовах жорстко регламентованого радянського метанаративу, в межах якого зазвичай нівелювався реальний образ дослідника. Проте вченій удалося зберегти свою самобутність і творчу індивідуальність, здолавши границі усталеної парадигми, про що свідчать її ґрунтовні історичні розвідки та непростий науковий шлях.

Для Олени Компан характерні творча розкутість, неординарність мислення, широта евристичного пошуку, схильність до широкої концептуальної рефлексії, компаративний контекст викладу. Їй притаманні поєднання глибинного аналізу історичних процесів і явищ із ретельним опрацюванням історичних джерел; пильна увага до фактографічних деталей, які вчена мистецьки вплітає в концептуальне поле досліджень.

Вражають широкий діапазон наукових зацікавлень, розмаїття дослідницьких практик ученої, її колосальна начитаність та ерудиція. Олена Компан прекрасно володіла польською мовою,

що була вкрай необхідна для історика, який студіює добу пізнього Середньовіччя та ранньомодерних часів; була обізнана з польською літературою і культурою, працювала в польських архівах.

Олена Компан була близькою до багатьох учасників руху шістдесятників та прихильно сприймала їхню орієнтацію на вдосконалення й реформування радянського режиму, що відобразилося в низці її досліджень.

Історичні погляди і світобачення О. Компан спиралися на марксистське підґрунтя. Проте не на вульгаризований марксизм, а на його інтерпретацію в гуманістичному та національно-культурному дусі. «Часто вона зазначала, що історики висмикують із праць вождів окремі цитати, положення, щоб підкріпити свої шовіністичні, великодержавні схеми «вітчизняної» (дожовтневої) і советської, насправді російської, історіографії. Не раз цитувала роботи Енгельса, невідомі недосвідченим історикам, де він різко критикує загарбницьку імперіалістичну зовнішню політику Росії, наводила цитати про бюрократизм, актуальні для советської дійсності питання тощо», – писав у своїх спогадах про О. Компан Ярослав Дзира¹.

Аналізуючи історичні погляди вченої, її колега Михайло Брайчевський влучно зазначив: «Реально вона протягом майже всього творчого життя належала до розряду єретиків. За часів культу особи та стагнації її звинувачено в не досить ретельному дотриманні марксистського канону. В умовах відлиги та перебудови – у схильності до теоретичного догматизму»².

Дослідники відзначають особливу роль національної компоненти у світобаченні та історичних поглядах дослідниці: переконаана інтернаціоналістка, напівполька-напівросіянка О. Компан не тільки вважала себе українським істориком, а й демонструвала це у своїх наукових студіях.

Наукова спадщина О. С. Компан ще чекає на свого дослідника³. Тут ми лише в загальних рисах підкреслимо те, що виокремлю-

¹ Ярослав Дзира. Чверть століття поруч // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 455.

² Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 430.

³ Аналізу історичного світогляду та наукової спадщини Олени Компан присвячені кілька ґрунтовних розвідок доктора історичних наук О. Яся. Див.: Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Киево-Могилянська акад.», 2007. С. 489–517; Він же. Олена Компан – дослідниця ранньомодерного українського міста // Київ : Либідь, 2010. С. 81–86; Він же. «Історія – точна наука...». Інтелектуальні пошуки Олени Компан // День. 2010, 2–3 квітня. № 58/59.

вало її серед інших радянських учених-істориків. Насамперед, це обрані дослідницею «непопулярні» в ті часи напрями досліджень: О. Компан була істориком-медієвістом та захоплювалася філософією історії. Зауважимо, що термінові «середні віки» в періодизації історії України, за радянською формаційною теорією, місця не знайшлося. Так само тоді не вживався й міг наклепати звинувачення у відступі від канонів марксизму і термін «історіософія».

Серед дослідницьких пріоритетів ученого-медієвіста – історія середньовічних та ранньомодерних українських міст. Олена Компан намагалася ввести в офіційні канони радянської історіографії 50–60-х років ХХ століття історію українського міщанства, що свідчить про неабияку творчу розкутість ученої. З-під пера О. Компан вийшла ґрунтовна монографія «Міста України в другій половині ХVІІ ст.» (Київ, 1963 р.), яка склала основу її докторської дисертації. Над цією темою дослідниця продовжувала працювати й далі. В особистому архіві Олени Компан збереглася неопублікована праця про соціально-економічне життя українського міста ХІV – першої половини ХVІІ століття¹.

Олена Компан досліджувала теоретичні та методологічні проблеми історичної науки – історіософію. Олена Апанович у спогадах про свою колегу зазначила: *«Її головна особливість – історіософське осмислення минувшини. Вона була філософом в історії»*. Цілий масив робочих та підготовчих матеріалів в особовому фонді вченої свідчить про те, що вона працювала над монументальним історіософським дослідженням *«Ще одна апологія історії»* (робоча назва)².

Задля демонстрації широти творчого діапазону досліджень та неординарності мислення вченої коротко визначимо основні напрями та найвагоміші результати її наукових студій.

<http://www.day.kiev.ua/uk/article/istoriya-i-ya/istoriya-tochna-nauka>; Вона ж. О.С. Компан. Кипень у «Казані історії» (до 100-річчя від дня народження автора статті – Олени Компан) // Український історичний журнал. 2016. № 2. С. 198–221. Історичні погляди О. С. Компан розглядаються в статтях О. Апанович, М. Брайчевського: Апанович О. Вона багато встигла // Старожитності. 1993. № 3/4. С. 31. Вона ж. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 422–429; Брайчевський М. Розум у пустелі бездуховності // Старожитності. 1993. № 4. С. 30–31; Він же. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 429–436.

Про О. Компан див. також: Савченко С. Філософ в історії. До 100-річчя від дня народження О. Компан (1916–1986) // Дати і події. 2016, перше півріччя : календар знамен. дат № 1 (7) / Нац. парлам. б-ка України. Київ, 2016. С. 72–77.

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 17–22.

² Там само. № 145, № 146.

Як було зазначено вище, О. Компан цікавилася урбаністичною тематикою¹. Вивчаючи соціально-економічне становище українських міст, вона дійшла новаторського висновку про зародження капіталістичних форм – внутрішнього ринку, початкових форм мануфактурного виробництва, появу передбуржуазії та передпролетаріату на теренах України наприкінці XVI – в другій половині XVII століття², заперечуючи усталену в радянській історіографії думку про пізній початок буржуазного розвитку в Україні (друга половина XVIII століття). Цьому, на думку О. Компан, сприяв бурхливий процес виникнення і розвитку міст, який розпочався з кінця XVI століття та призвів на кінець першої половини XVII століття до виникнення великої кількості міст і містечок, мешканці яких складали надзвичайно високу частку від усього населення (46 %)³. Водночас учена підкреслила, що «кількісна перевага населення навіть найбільших міст над населенням решти міст України була незначна»⁴, вони мали переважно сільськогосподарський характер, не стали «великими вогнищами формування промислово-торговельного населення»⁵, а українське міщанство, «знесилене конкуренцією привілейованих іноземців і поставлене на останнє місце законами Речі Посполитої, не могло стати організуючою і керівною силою ні в боротьбі за визволення і об'єднання країни, ні в боротьбі з феодалами»⁶.

¹ Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. Київ : Вид-во АН УРСР, 1963. 387 с. Див. також перевидання: Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 21–356; Вона ж. Участь міського населення у визвольній війні 1648–1654 рр. Київ : Вид-во АН УРСР, 1954. 112 с.; Вона ж. Творчість Климентія Зинов'єва як одне з джерел вивчення історії Лівобережної України другої половини XVII і початку XVIII ст. // Наукові записки Інституту історії АН УРСР. Т. 9. Київ, 1957. С. 251–277; Вона ж. Участь міського населення у визвольній війні 1648–1654 рр. // Книга для читання з історії УРСР. Т. 1. Київ, 1960. С. 103–107; Компан Е. С., Маркіна В. А. О некоторых особенностях социально-экономического развития городов Правобережной и Левобережной Украины в XVII–XVIII вв. // Города феодальной России. Москва, 1966. С. 350–362; Компан О. С. Передпролетаріат на Україні в XVII–XVIII ст. // Історія робітничого класу Української РСР : Т. I. Київ, 1967. С. 19–47.

² Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 81; Вона ж. Передпролетаріат на Україні в XVII–XVIII ст. // Історія робітничого класу Української РСР : Т. I. Київ, 1967. С. 23–24.

³ Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 347.

⁴ Там само. С. 348.

⁵ Там само. У статті, написаній у співавторстві з В. Маркіною, О. Компан розвинула попередні висновки про симбіоз елементів міського та сільського життя на теренах України. Див.: Компан Е. С., Маркіна В. А. О некоторых особенностях социально-экономического развития городов Правобережной и Левобережной Украины в XVII–XVIII вв. // Города феодальной России. Москва, 1966. С. 354–355.

⁶ Компан О. С. Міста України в другій половині XVII ст. // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 348.

Виявляла інтерес до спеціальних історичних дисциплін, зокрема ономастики, топоніміки, історичної демографії¹.

Вивчаючи історію українського міста, О. Компан дедалі частіше звертається до проблеми історії козацтва. Вчена висловила думку про схожі функції міста і козацтва в економічному процесі, про зв'язок соціально-економічного становища міщанства та його невеликої ролі в тогочасному міському житті з піднесенням українського козацтва, що «в якійсь мірі виконувало ту ж саму місію в розвитку економіки, що і міста»².

Досліджувала феномен Запорозької Січі, причини та закономірності її виникнення³. На думку О. Компан, Запорозька Січ, «попри свою велич, не становила в історії людства, і навіть Східної Європи, явища виняткового», а була неодмінною «ланкою світового процесу», увібравши в себе «досвід народних мас багатьох країн і багатьох століть», що «природно вписалася в численні соціальні мікроорганізми – секти, общини, комуни навколишнього слов'янського і, певною мірою, романо-германського світу, породжені боротьбою з соціальною несправедливістю»⁴.

У наведених міркуваннях чітко прослідковуються основні домінанти, на які спиралася у своїх дослідженнях О. Компан: думка про закономірність та єдність всесвітнього історичного процесу; про феномен повторюваності, продиктований дією історичних законів; про значення порівняльно-історичного методу в процесі історичного пізнання, зокрема в горизонтальному сенсі, коли зіставляються об'єкти досліджень не тільки у вертикальному (часовому), але й у горизонтальному (просторовому) зрізі історичного руху (горизонтальна компаративістика). Звідси – аналіз феномену Запорозької Січі в контексті всесвітньої історії, а також спроби

¹ Компан О. С. До питання про заселеність України в XVII ст. // Український історичний журнал. 1960. № 1. С. 65–77; Вона ж. Демографія в історичному атласі // Український історичний журнал. 1965. № 11. С. 11–112; Вона ж. Ономастика як допоміжна історична дисципліна // Історичні джерела та їх використання. Вип. 2. Київ, 1966. С. 54–64; Вона ж. Українські словники XVI–XVII ст. як історичне джерело // Історичні джерела та їх використання. Вип. 4. Київ, 1969. С. 24–37. Див. також неопубліковані розвідки О. Компан, зокрема «Чи їв Богдан Хмельницький борщ?». ІР НБУВ. Ф. 297. № 11.

² Компан О. С. Вплив Коліївщини на антифеодалну боротьбу в Росії, Польщі і Білорусії // Коліївщина. 1768 : матеріали ювілейної наук. сесії, присвяч. 200-річчю повстання. Київ : Наук. думка, 1970. С. 102; Вона ж. Проблеми українського середньовіччя // Середні віки на Україні : Т. 1. Київ, 1971. С. 9–19.

³ Олена Компан. Кипень у «Казані історії» // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 357–373. Див. також: Олексій Ясь. О. С. Компан. Кипень у «Казані історії» (до 100-річчя від дня народження автора статті – Олени Компан) // Український історичний журнал. 2016. № 2. С. 198–221.

⁴ Там само. С. 370–371.

порівняльного аналізу різних аспектів з історії українських міст та їхніх західноєвропейських аналогів¹. Домінанта наукової творчості О. Компан – європейськість української нації, – констатувала О. Апанович, аналізуючи історичні погляди колеги².

«...Нет и не может быть ни у какой страны постоянного приоритета в той или иной области жизни народа. И, возможно, каждому народу суждено в какой-то период его истории стать в определенном смысле главным народом, диктующим другим передовую мысль. За такие мысли, кстати, абсолютно марксистские, меня на пенсию послали, но от этого аксиома не перестала быть аксиомой», – писала Олена Компан у листі до Катерини Кисельової³.

Олена Компан переймалася проблемами періодизації історії України. М. Брайчевський зауважив, що «саме цій проблематиці присвячений найбільш вагомий внесок у систему вітчизняної історіографії. І конкретніше – переходу суспільства від феодалізму до капіталізму»⁴.

«Эта проблема занимала меня долгие годы, что нашло свое отражение, в частности, в моей книге об украинских городах, в брошюре о единстве мирового общественного развития и в ряде других моих работ. Вы не упомянули ни одной из них. Пишу об этом без обиды. Это было бы глупо. Но мне грустно от мысли, что причиной замалчивания может быть мое увольнение в 1972 году», – зазначила О. Компан в листі до О. О. Преображенського від 17 червня 1982 року⁵.

Їй належать сміливі та оригінальні ідеї щодо проблеми міжінформаційних стиків⁶. Дослідниця прагнула переглянути існуючу історичну схему, зазначивши, що «для правильної орієнтації поді-

¹ Компан О. С. Єдність світового історичного процесу. Київ : Знання. 1966. 48 с.; Вона ж. Порівняльно-історичний метод і всесвітньо-історичний аспект дослідження пізнього феодалізму // Український історичний журнал. 1966. № 1. С. 36–46.

² Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 426.

³ ІР НБУВ. Ф. 297. № 316. Арк. 1.

⁴ Памяті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії / упоряд. Я. Компан. Київ : Вид. Дім «Києво-Могилянська акад.», 2007. С. 430.

⁵ ІР НБУВ. Ф. 297. № 291. Арк. 1.

⁶ Див.: Компан О. Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 416–421; Вона ж. Проблеми українського середньовіччя // Середні віки на Україні. Вип. 1. Київ : Наук. думка, 1971. С. 9–19.

лу історії окремих країн за формаціями недостатньо»¹. Задля цього вчена запропонувала застосовувати поняття меншого рівня загальності порівняно із суспільно-економічними формаціями – поняття «епоха» чи «доба», відстоюючи необхідність застосовувати поняття «Середні віки», «Відродження», «Передвідродження», «Реформація», які характеризують надзвичайно важливі явища історії України².

Згадані вище студії відображають також зацікавлення О. Компан загальними проблемами історії історичної науки – історіософією. Як уже було зазначено, вона працювала над масштабним дослідженням з історії історичної науки, про що свідчать численні підготовчі матеріали та робочі плани до теми, які зберігаються в її особовому фонді. Також вона згадувала про свої творчі задуми в особистому епістолярії. Зокрема, в листі до Зої Хижняк Олена Компан зазначила: *«Одночасно працюю над книгою про історичну науку. Цього, мабуть, не встигну зробити, і справді щось погано часом почуваю себе. А втім, хто його знає, може встигну. Постараюся»*³ (від 21 травня 1984 року).

У листі до Григорія Калюжного дослідниця зауважила: *«Н. З. (М. Суслопаров. – М. Філіпович) интересовала история как наука в точном значении; ее место среди других наук. Это тема, которой сегодня с удовольствием занимаюсь я, не надеюсь успеть много, но хотя бы что-нибудь сделать. История – и наука и искусство»*⁴.

Виявляла неабиякий інтерес до історії української культури: спільно з істориком мистецтва Григорієм Логвином та літературознавцем Миколою Ткаченком Олена Компан публікує в «Українському історичному журналі» статтю «Створити Історію української культури» (1964) із закликом написати узагальнюючу працю «Історія української культури»⁵.

Переймалася проблемами охорони та збереження історичних пам'яток, місцем жінки в суспільстві.

¹ Компан. О. С. Проблеми українського середньовіччя // Середні віки на Україні. Вип. 1. Київ : Наук. думка, 1971. С. 10.

² Компан Олена. Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 420.

³ ІР НБУВ. Ф. 297. № 303.

⁴ Там само. № 282. Арк. 3.

⁵ Компан О. С., Логвин Г. Н., Ткаченко М. М. Створити «Історію української культури» // Український історичний журнал. 1964. № 2. С. 158.

Її цікавила роль особи в історії, про що свідчать численні підготовчі матеріали про видатних українських діячів – Якова Марковича, Тараса Шевченка, Данилу Братковського, Феофана Прокоповича, Галшку Гулевичівну та Григорія Сковороду. Мандрівному філософові О. Компан присвятила кілька наукових статей. Дослідниця прагнула показати, що Григорій Сковорода був «не менш геніальним просвітителем, [ніж] західноєвропейські». З обуренням: «Наші філософи дописалися вже до визначень «селянський просвітитель», залишається ще сказати «малоросійський просвітитель». Я – українка по крові частково, але відчуваю себе справжньою українкою, а не малороскою» (в листі до [...] Ярослава [...] від [...] р.)¹.

Олена Компан була надзвичайно талановитим рецензентом. Писала рецензії на всю поточну наукову літературу з фаху². Всі рецензії, що вийшли з-під пера дослідниці, – не сухі банальні тексти з переліченням позитивних чи негативних моментів праць, що розглядаються. Її відзиви є рецензійними статтями – самостійними науковими розвідками, побудованими навколо тексту, що аналізується. «Для мене письмо Олени Компан було взірцем наукової публіцистичності, що межувало з художньою образністю; мовної довершеності думки, яка сягала рівня гейнівського вислову – «проміння, загорнутого в папір»; краси мудрого стилю, де добірне слово спалахувало своєю найяснішою гранню», – саме таке враження

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 318.

² Див., наприклад: Компан О. Рец. на кн.: Млинарський З., Сліш А. Андрій Потебня – борець за спільну справу братніх народів. Київ, 1957 // Вітчизна. 1957. № 6. С. 209–212; Вона ж. Книга про чорноморське козацтво. Рец. на кн.: Голобуцький В. А. Чорноморське козацтво. Київ, 1956 // Український історичний журнал. 1958. № 2. С. 140–142; Вона ж. Рец. на кн.: Логвин Г. Украинское искусство X–XVIII вв. Москва, 1963 // Український історичний журнал. 1963. № 6. С. 140–142; Вона ж. Грабовецький В. В. Антифеодальна боротьба карпатського опришківства XVI–XIX ст. Львів, 1966 // Український історичний журнал. 1966. № 11. С. 147–149; Вона ж. Дослідження з історії збройних сил українського народу. Рец. на кн.: Апанович О. М. Збройні сили України першої половини XVIII ст. Київ, 1969 // Архіви України. 1969. № 5. С. 90–92; Вона ж. Монографія про Драгоманова. Рец. на кн.: Іванова Р. П. Михайло Драгоманов у суспільно-політичному русі Росії та України. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1971 // Літературна Україна. 1971. 28 грудня. № 102; Вона ж. Розмова про альма матер. Рец. на кн.: Хижняк З. І. Могілянська академія. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1970 // Літературна Україна. 1971. 4 трав.; Філіпович М. А. «За рікою за бистрою вогні горять великий». Рецензія Олени Компан на книги Я. Є. Боровського «Походження Києва: історіографічний нарис» (Київ, 1981) та «Мифологический мир древних киевлян» (Київ, 1982) // Рукописна та книжкова спадщина України. Київ, 2018. Вип. 22. С. 467–478 та ін.

Див. також неопубліковані рецензії дослідниці, зокрема: Компан О. С. Рец. на кн.: В. Шевчук «На полі смиренному, або ж новий синиксар» // ІР НБУВ. Ф. 297. № 67; Вона ж. Оце брат ваш Гайавата. Рец. на кн.: Г. Лонгфелло «Пісня про Гайавату» // ІР НБУВ. Ф. 297. № 71.

справила на Миколу Шудрю вже згадувана рецензія Олени Компан «Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства»¹.

Рецензії, складені О. Компан, значною мірою розкривають талант неординарного дослідника: здатність широко та системно мислити, вміння виокремити оригінальні аспекти рецензованої праці. І врешті, демонструють її неабиякий письменницький хист. Найвищу і найдорожчу оцінку творчості отримала Олена Компан від чоловіка-письменника Івана Сенченка:

«... коли я читав твої перші начерки, то мені здавалося, що рецензія по-науковому суха, а тепер із здивуванням помітив, що крізь неї, як зелень крізь щілини в дерев'яних тротуарах, пробивається пристрасна душа, благородне серце. І мені було дуже приємно відзначити, відчутти і уявити для себе: значить ти і в літературі така, як у житті, – багатогранна і блискуча»².

¹ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 467.

² Цитата подається за публікацією: Олексій Ясь. Історичні погляди Олени Компан. До 90-річчя від дня народження // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 511.

СЕРЕД КОЛЕГ, РІДНИХ ТА ДРУЗІВ

... Олена Станіславівна Компан – не лише в науці непересічна особистість, а й у житті, подв'їті, в людських стосунках. І цим вона також живе в пам'яті багатьох.

Іван Дзюба

Олена Компан і Ліна Костенко

Як зазначив Микола Шудря у своїй статті на пошану Олени Компан, історик та поетеса заприятелювали з поселенням в одному будинку (будинок Спілки письменників) на бульварі Лихачова, 8б (нині – бульвар Марії Примаченко)¹. «... Їх називали посестрами. Були однодумцями, задушевними подругами», – пригадував Микола Шудря².

Олена Компан була однією з перших читачок геніальних історичних романів Ліни Костенко. Блискучий дослідник, вона володіла унікальним фактичним матеріалом та консультувала поетесу про життя, побут і мораль українського середньовічного міста. Зокрема, звернула увагу Ліни Костенко на важливі деталі, наприклад, що міські вулиці за часів Богдана Хмельницького були викладені не бруківкою чи цеглою, а дерев'яними дошками³.

В історичному романі «Берестечко» поетеса хотіла використати задля образного ладу та рими квітку соняшник. Але О. Компан зауважила, що цей символ любові до Батьківщини з'явився на теренах України значно пізніше⁴.

¹ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 472.

² Там само.

³ Там само. С. 473. Ярослав Дзира. Чверть століття поруч. Там само. С. 455; Данило Кулиняк. Біля вогнища пам'яті. Там само. С. 523.

⁴ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 473.

Л. Костенко засвідчила О. Компан свою вдячність і пошану у виданні «Марусі Чурай» 1979 року: «Дорогій Олені Станіславівні – з любов'ю і пошаною. 15. III. 1980».

Олена Компан ставилася до Ліни Костенко з глибокою повагою, захоплюючись її стійкістю та внутрішньою силою:

«Сьогодні вранці телефонувала Ліні. Вона розповідала про всі свої переживання і баталії у видавництвах. Героїчна жінка, справжня левиця» (в листі до Олеся і Тамари Завгородніх від 18 грудня 1978 року)¹.

Зверталася до неї «дорога Людино» та на «Ви»:

«Наважуюся надіслати Вам в подарунок свою рецензію. Роздуми над Вашою чудовою книжкою... Маючи дуже слабку надію на її публікацію, все ж залишила на всяк випадок перший екземпляр у себе. Ото простіть мені і не сердьтеся за другий екземпляр. Міцно цілую Вас, дорога Людино!» (в листі до Ліни Костенко від 19 березня 1980 року)².

Письменниця Ганна Ігнатенко пригадувала, що Олена Станіславівна Компан з особливою теплотою ставилася до доньки Ліни Костенко Оксанки: *«Якось, коли вже почалися арешти шістдесятників, а Ліна Василівна продовжувала тримати себе з гідністю, незалежно й дошкуляла керівним товаришам відвертими виступами на захист своїх друзів, і можна було чекати, що і її візьмуть під варту, – Олена Станіславівна мені сказала, що пообіцяла собі: якщо з Ліною Василівною щось трапиться, вона візьме Оксанку до себе і прихистить її. І це не були красиві слова. Переконала, що вона так би й вчинила. Любов цієї жінки була дійовою, а не споглядальною»*³.

Олена Компан і Михайло Брайчевський

Видатний історик, «сеньйор» Михайло Юліанович Брайчевський працював пліч-о-пліч з Оленою Компан у відділі історії феодалізму (неофіційна назва – «відділ козацької доби») Інституту історії АН УРСР. Їхній колега джерелознавець Ярослав Дзира пригадував: *«З особливим пієтетом відгукувалася Олена Компан про багатогранний талант Михайла Брайчевського, про його книжки і статті, лекції»*⁴.

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 273. Арк.1.

² Там само. № 287.

³ Ганна Ігнатенко. Ми любили її... // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 465–466.

⁴ Ярослав Дзира. Чверть століття поруч // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 455.

Літературознавець Роман Корогодський у своїх спогадах про О. Компан зазначив: «Була справжньою приятелькою М. Ю. Брайчевського, називала його не інакше як генієм, і водночас неодноразово розповідала, як він на неї «нападає», як він її «сварить» (зазвичай, дружньо). Вона просто його часом не розуміла – мовляв, Михайло страшенно нетерпимий...»¹.

Олена Компан у своєму листі згадувала: «Михайло Б. ніколи не хвалив моїх праць. Але мене це не засмучує, бо я знаю його характер і люблю його за талант» (у листі до [...] Ярослава [...] від [...] р.)².

Михайло Брайчевський схвально відгукнувся про творчість Олени Компан, присвятивши їй статті-спогади «Розум в пустелі бездуховності» та «Пам'яті Олени Компан»³. Останню статтю Михайло Брайчевський розпочав такими словами: «Серед дослідників – найвизначніших репрезентантів історичної науки в нашій республіці – була Олена Компан, творча індивідуальність якої забезпечила їй особливо привабливе місце в системі української історіографії повоєнного часу»⁴.

Під час наукового опрацювання архіву Олени Компан було виявлено машинописний екземпляр історичної поеми М. Брайчевського (під псевдонімом М. Бревський) «Григорій Сковорода», присвячений його другу та колезі Олені Станіславівні Компан⁵.

Олена Компан і Олена Апанович

Михайло Брайчевський у своїй статті про Олену Компан зазначив: «У сучасній історіографії склалася цікава ситуація. Дві жінки, дві Олени – фахівці вищої кондиції – взяли на себе нелегкий тягар дослідження отих двох сил, що визначили соціальний поступ в Україні: Олена Апанович – визначний історик козацтва, Олена Компан – видатний дослідник бюргерства»⁶.

¹ Роман Корогодський. Вечори й вечірні розмови // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 475, 481.

² ІР НБУВ. Ф. 297. № 318.

³ Брайчевський М. Розум у пустелі бездуховності // Старожитності. 1993. № 4. С. 30–31; Він же. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 429–436.

⁴ Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 429.

⁵ ІР НБУВ. Ф. 297. № 675.

⁶ Михайло Брайчевський. Пам'яті Олени Компан // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 432.

«Дві Олени, як їх називали, «дві музи історії Кліо» – Апанович та Компан»¹ – були знайомі маже три десятиліття, разом працювали у відділі історії феодалізму Інституту історії АН УРСР, цікавилися дуже близькими проблемами української історії, разом рятували пам'ятки історії та культури, займаючись громадською діяльністю в Українському товаристві охорони пам'яток історії та культури. Їх спіткала і спільна доля: у 1972 році О. Компан та О. Апанович звільнили з Інституту історії².

Олена Апанович пригадувала: *«Наш тандем з Оленою Компан супроводжували дивні речі. Нас, хоча ми не були зовнішньо схожі, якось плутали, коли спілкувалися з кожною окремо. Її називали Оленою Михайлівною, а мене – Оленою Станіславівною. Але відбувалося таке не тільки з іменами, а й із нашими науковими працями»*³.

Олена Апанович шанобливо називала Олену Компан «пані» та захоплювалася її вродою, щедрістю, талантом бути «доброю матір'ю, ніжною і турботливою бабусею, самовідданою дружиною» та гарною господинею⁴. *«Взагалі мене завжди дивувало і захоплювало, як вона встигала так багато робити в науці й у громадському та особистому житті»*, – згадувала у своїх спогадах про подругу та колегу О. Апанович⁵.

Олена Апанович була частим гостем у домі Компан-Сенченка, щиро захоплювалася їхньою гармонійною парою. *«Відвідуючи їхній дім, завжди відпочивала душею і насичувалася тією їхньою специфічною атмосферою духовної та інтелектуальної наснаги»*, – зазначала О. Апанович⁶.

На сторінках підготовчих матеріалів в особовому архівному фонді О. Компан часто можна зустріти літери «О. М.». Роблячи виписки з джерел, конспектуючи цікаві матеріали, вона завжди згадувала про Олену Михайлівну, знаходячи цікаві для обох факти або аргументи на захист своєї думки: *«Дорога Олено Михайлівно, я все, що тут написано, виписала з авторитетних джерел в надії, що ми нарешті порозуміємося»*⁷.

¹ Наталя Околітенко. Як птах у польоті // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 520.

² Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 422.

³ Там само. С. 427–428.

⁴ Там само. С. 427.

⁵ Там само.

⁶ Там само.

⁷ ІР НБУВ. Ф. 297. № 256. Арк. 1.

Олена Компан, її син та онуки

У перші місяці війни Олена Компан лишилася вдовою з маленьким сином Ярчиком на руках, пройшовши з ним непростий шлях евакуації до Узбекистану та життя у повоєнному напівзруйнованому Києві.

Вихований у родині яскраво обдарованих особистостей – історика Олени Компан та письменника Івана Сенченка, в атмосфері любові та взаємоповаги Ярослав Юрійович Компан досяг значних висот у власному житті – став знаним ученим у галузі електрозварювання, доктором технічних наук, професором.

Олена Компан була надзвичайно вимогливою як до себе, так і до найближчих, найдорожчих їй людей: *«Від своїх вона невідпороно вимагала дій і висловлювань, гідних достойних людей»*. *«Вона і мене, і онуків своїх виховувала у глибокій пошані до трудової людини...»*¹, – пригадував Ярослав Компан.

Ставши бабусею, Олена Компан обожнювала своїх онуків Івасика і Мартусю. Виховувала їх в українському дусі: купувала книжечки, віддала до українського садочка, елітарної українсько-англійської школи, де вчилися діти української інтелігенції всього Києва, зокрема й онуки секретаря ЦК КП України Петра Шелеста, через що в 70-х роках серед білого дня школу спалили. Піклувалася Олена Станіславівна і про вищу освіту своїх онуків².

В особистому архівному фонді вченої зберігся задачник із математики, складений нею спеціально для онуків³.

Ярослав Компан з теплотою та ніжністю пригадував: *«Скільки душевних сил і любові вона віддавала тому ж таки онуку Івасику! Якось на вченій раді на той час директор Інституту історії Олександр Карпович Касименко питає: «А де Олена Компан?» На що чує від завідувача відділом Вадима Архиповича Дядиченка незворушну відповідь: «З Івасиком»*. *«А, з Івасиком...»*, – з розумінням і повагою до причин відсутності наукової співробітниці повторив директор, якому теж не бракувало почуття гумору»⁴.

У листі українському поетові та перекладачеві Олесю Завгородньому, виправдовуючись через те, що тривалий час не відпо-

¹ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 446.

² Зі слів Я. Дзири. Див.: Ярослав Дзира. Чверть століття поруч // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 454.

³ ІР НБУВ. Ф. 297. №. 879–880.

⁴ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 446.

відала на його листи, О. Компан зазначила, що весь свій вільний час присвячує онукам: *«До цього ще й таке: любов до онуків, яким загрожує бездуховність, якщо я перестану віддавати їм свій час і увагу, перестану вчити рідній мові, любити рідну книжку, – все це вимагає сил і часу»*¹.

Олена Компан була люблячою бабусею, проте строгою та принциповою, особливо, коли справа доходила до приниження національної чи в будь-яких інших проявах людської гідності, навіть, якщо це ненароком зробила маленька дитина. Ярослав Компан пригадував: *«Колись її улюбленець, маленький онук, бовкнув щось недобре, десь почуте, про негрів. Після чого його лагідна бабуся Льоля металевим крижаним голосом сказала: «Івасику, геть звідси!»* Іще б трохи і випхала б дитину в глузу ніч на вулицю. Тільки після наших умовлянь вона дозволила йому залишитись. Але кілька днів із ним не розмовляла»².

До виховання Івасика-молодшого долучався й Іван Юхимович Сенченко. За відсутності дружини та онука сумував, писав чудові листи-казки, боявся пропустити щонайменші зміни, які відбувалися з маленькою дитиною, та щиро радів його успіхам: *«Що в його розвиткові нового помітила? Не можу забути сцени з Адінком біля моря: – Тепер іди додому. Розмовлять з тобою не буду! – Ну, Ейсимонт, чистісінької води Ейсимонт! Бувай, рідна, здорова. Пиши. Твій Івась Старий»*³ (під час перебування О. Компан з Івасиком у санаторії «Кирилівка»).

Надзвичайно хвилювалася бабуся Льоля за онука Івана, коли того з університетської лави забрали до армії і над ним нависла загроза потрапити до Афганістану. *«Головна в мене біда – це те, що мій онук Іван в армії і в даних умовах може опинитися у колосальній небезпеці. Я не можу ні про що більше думати, спати, дивитися на світ»*, – писала О. Компан у листі до Дмитра Калюжного⁴. Ярослав Компан пригадував, що мати тоді твердо заявила: *«Хай, якщо треба, служить, але, не дай Боже, зашлють в Афганістан, то я піду за Івасиком!»* І в ці неймовірні для будь-якої іншої жінки наміри я вірив, що вона може таки спробувати їх здійснити»⁵.

¹ ІР НБУВ. Ф. 297, № 273. Арк. 1.

² Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 446.

³ ІР НБУВ. Ф. 297. № 536. Арк. 3.

⁴ Там само. № 283. Арк. 1.

⁵ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 448–449.

В особовому архіві вченої збереглися надзвичайно теплі, сповнені любові листи Івасика до бабусі Льолі, які він писав, перебуваючи на військовій службі в учбовій частині «Десна» Чернігівської області та у Ворошиловграді (суч. Луганськ). Іван сумував за бабуся, за розмовами з нею, за її садом на дачі, що на Русанівці:

«Я часто згадую про сад. Мабуть, трава вже густа-густа, і на деревах повно яблук» (у листі від 13 липня 1984 року)¹.

«Мрію про той час, коли вдасться повернутися додому, побачити друзів, сходити в Університет, прогулятися по Києву, посперечатись у О. С. Компан на “вічні теми”» (в листі від [... р.]²).

Весь час виправдовувався перед бабуся за те, що не має часу читати книжки та займатися математикою. З нетерпінням чекав на бабусині листи та читав їх із величезним задоволенням: *«Читати твої листи – для мене справжня насолода, зразу ж відчуваєш руку і стиль справжнього майстра»* (в листі від 21 серпня 1984 року)³.

«Добрий день, вельмишановна Олена Станіславівна! Прошу пробачити за такий дещо офіційний тон, але після твоїх листів, що нагадують листування класиків світової літератури (я нітрохи не перебільшую), я не можу написати просто так «Привіт, Льоля!» (в листі від 28 квітня 1985 року)⁴.

Листи Івана Компана свідчать про те, що бабусині уроки не пройшли даремно, – він виріс надзвичайно чемною, доброю та освіченою людиною. Його рідною мовою була українська: *«Всюди, де ми не зупинялися, нас зустрічали як рідних, годували, поїли, а коли бачили, що я вмю розмовляти українською мовою, то влаштовували мені такий прийом, що деякі офіційні особи можуть мені позаздрити»* (про місто Ворошиловград. – М. Філіпович) (у листі від 28 квітня 1985 року)⁵.

Засвоїв Іван і той самий бабусин «урок» про інтернаціоналізм: *«В нашому взводі є навіть німці та угорці, а також казахи, євреї, узбеки, білоруси, українці і росіяни. Так що у нас на ділі справджується принцип інтернаціоналізму, який ти так шануєш»* (у листі від 13 липня 1984 року)⁶.

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 455. Арк. 2.

² Там само. № 469. Арк. 1.

³ Там само. № 458. Арк. 2 зв.

⁴ Там само. № 467. Арк. 1.

⁵ Там само. № 467. Арк. 5.

⁶ Там само. № 455. Арк. 1 зв.

В одному з останніх листів Іван Компан з надією на довгоочікувану зустріч писав бабусі: «Добрий день, дорога Льоля! Ти не уявляєш, як я за тобою скучив і хотів би тебе бачити, але доведеться потерпіти ще місяців дев'ять, до травня 1986. Але я думаю, що зустріч після дворічної розлуки буде чимось надзвичайно приємним і хвилюючим»¹. На жаль, доля подарувала їм лише кілька місяців: у липні 1986 року бабусі Льолі не стало.

Марта та Іван виправдали сподівання своєї знаменитої бабусі. Онук закінчив механіко-математичний факультет Київського університету, захистив кандидатську дисертацію. Став блискучим фахівцем у сфері фінансів; займався науковими дослідженнями в галузі економетрики в Університеті Сорбонна (Париж), Інституті перспективних досліджень у Відні, Центрі економічних досліджень Карлового університету в Празі. Онука з відзнакою закінчила історичний факультет Київського університету і паралельно захистила диплом магістра з політології в Соломоновому університеті. Ярослав Компан скаже вже про дорослу свою доньку Марту: «Геть мати! – маючи на увазі волю до знань, мислення, світогляд»².

Опікувалася Олена Компан також і своїми двоюрідними онуками – Мітею, Катрусею та Сашком, підтримувала зв'язки з дітьми Івана Юхимовича від першого шлюбу.

¹ ІР НБУВ. Ф. 297. № 472. Арк. 1.

² Зоя Хижняк. А на грядках цвілі анемони й чорнобривці... // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 439.

ПРО ОСОБИСТІТЬ. ОБРАЗ ОЛЕНИ КОМПАН

*Вона любила людей, і її любив
ли люди.*

Ганна Ігнатенко

Справжнім професіоналом, яскравою особистістю, чудовою людиною та чарівною жінкою лишилася Олена Компан у пам'яті тих, хто знав її. Всі її друзі, колеги та знайомі зазначали, що в ній поєднувалися гострий розум і краса. «Рідкісне поєднання розуму і краси», – висловив своє непідробне захоплення О. Компан письменник Петро Жур, побачивши її на вечірці в Ганни Ігнатенко в переддень Різдва¹. «Жінка дуже вродлива, гордої постави...», – так описувала її подруга та колега Олена Апанович². «Надзвичайно гарна, вродлива жінка, просто красуня...», – пригадував літературознавець Роман Корогодський³.

Український письменник, кінодраматург та журналіст Микола Архипович Шудря порівнював цю «царственої краси і світлого розуму» вчену з Анною Ахматовою⁴.

Без сумніву, найкраще охарактеризував Олену Компан її син Ярослав: «Я ще хлопчиком звик, що моя мама в будь-якому товаристві обов'язково опиниться в центрі уваги. Для цього було більш ніж досить підстав. Вона до останнього дня свого життя була напрочуд вродливою жінкою. При цьому, як переважна більшість розумних людей, трималась просто, привітно і з якоюсь

¹ Ганна Ігнатенко. Ми любимо її... // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 463–464.

² Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 427.

³ Роман Корогодський. Вечори і вечірні розмови // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 474.

⁴ Микола Шудря. Суцвіття, бите холодами // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 467, 472.

уродженою гідністю. Навіть уся її постава, високо піднята голова, вираз красивих карих очей були аристократичні в кращому розумінні цього слова ... Їй, серйозному вченому-історик, були властиві природні артистизм і чарівність. Хоч би з ким вона спілкувалася, – люди з перших слів підпадали під чари її особистості, осяйної, зачаровуючої посмішки, невідпорної логіки у поєднанні з надзвичайною емоційністю, жвавістю та доброзичливістю»¹.

Друзі та колеги відзначали, що в особі Олени Компан поєднувалося безліч талантів: вона була гарною господинею, чудовою матір'ю, бабусею та дружиною. Письменниця Наталя Околітенко пригадувала: «Це була винятково обдарована жінка: красою, розумом, науковим хистом, умінням вести домашнє господарство, в'язати, шити, вирощувати овочі... Була чудовою матір'ю і рідному синові, й дітям Івана Юхимовича; чудовою невісткою...; чудовою свекрухою, чудовою вихователькою онуків»².

Олена Компан багато працювала на землі в своєму саду на дачі на Русанівці, вирощувала неймовірної краси квіти – анемони, троянди, чорнобривці³. На дачі в О. Компан, яку можна було легко віднайти серед десятків типових будиночків за гарним соняхом на дощатій хвіртці⁴, збиралися друзі та однодумці. Саме туди думками линув її онук Івасик, коли тривалий час перебував на військовій службі в далекому Ворошиловграді.

Вона несла в собі якусь особливу гармонію, що виростала з парадоксів. В особі Олени Компан поєднувалися, здавалось, несумісні риси характеру: романтичність та глибокий практицизм, жіночність та мужність і рішучість; бурхливий, запальний темперамент та врівноваженість і спокій. Принциповість у творчості, намагання відшукати істину помножувалися на принциповість у житті, непримиренність до будь-яких проявів непрофесіоналізму та невігластва.

*«Коли йшлося про моральні злочини, особливо ж про зраду національній ідеї, – Олена Станіславівна Компан була категоричною», – пригадувала письменниця Ганна Ігнатенко*⁵.

¹ Ярослав Компан. Вірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 447.

² Наталя Околітенко. Як птах у польоті // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 521.

³ Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 427.

⁴ Зоя Хижняк. А на грядках цвіли анемони й чорнобривці... // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 440.

⁵ Ганна Ігнатенко. Ми любили її... // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 465.

«Природа наділила її гумором, але жорстким, що переходив у сарказм, коли йшлося про чиновників від нації та партії, нищителів української культури», – зазначала Олена Апанович¹.

Колега Олени Компан – історик Федір Ястребов – присвятив їй сонет (складений на вченій раді) з промовистою назвою «Афіні Лемнії»²:

Афине Лемнии

*Воплощением воли неумной,
Молнии жесткой прозойей
Распахнулся предо мною темный
Взлет твоих нахмуренных бровей.
В этом куб струящемся изиде
Гневная улыбка залезла,
Держкому вещает плен и шбель
Глаз твоих слепительная мгла
Но напрасно...! Слышишь всплески волн?
Правит волей страсти забытье:
Нам ее рука кольцо судьбы сковала,
Лемния, бессмертие мое!*

Олена Компан була небайдужою до проблем оточуючих, допомагала їм не лише добрим словом і порадою, але й матеріально. «Людям здавалося, що чужі проблеми хвилюють її не менше, ніж власні... Залишалося тільки дивуватися, де вона бере сили дійово реагувати на незліченні SOS оточуючих», – писав про матір Ярослав³. Колеги та друзі відзначали її надзвичайну щедрість. «Дуже щедра, – як тільки поліпшувалося їхнє фінансове становище, – вона багатьом допомагала матеріально», – пригадувала О. Апанович⁴.

Олена Компан була «уособленням українського духу»⁵ і при цьому «переконаною інтернаціоналісткою»⁶. «Мала сильне відчуття своєї генетичної приналежності до Польщі: на варшавському

¹ Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 427.

² ІР НБУВ. Ф. 297. № 682.

³ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 447.

⁴ Олена Апанович. Спогади про видатну вчену і незвичайну особистість // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 427.

⁵ Наталя Околітенко. Як птах у польоті // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 518.

⁶ Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 446.

вокзалі заплакала, почувши мову, якою розмовляла в дитинстві», – пригадувала Н. Околітенко¹.

Олена Компан була надзвичайно цікавим співрозмовником – майстерним оповідачем, уважним слухачем, напрочуд доброзичливою людиною. «Вона сама була світлою людиною, тому й іншим біля неї було світліше. Я не знаю жодної такої людини, яка б справляла на інших подібне осяйне враження. Кілька годин спілкування незнайомої людини з мамою залишались в її пам'яті на все життя»², – зазначив Ярослав Компан.

Таке враження Олена Компан справила і на автора цих рядків. На початку мені було складно зрозуміти її – таку, здавалося б, близьку (нас цікавили схожі проблемами середньовіччя) та водночас далеку (навіть у порівнянні з моїми «середньовічними героями»), сховану за радянськими шорами. Читаючи її наукові розвідки, вивчаючи робочі та підготовчі матеріали до наукових досліджень, проживаючи разом з нею окремі моменти життя завдяки листуванню, мені вдалося зрозуміти та полюбити її. Олена Компан – історик, незаслужено призабутий та недооцінений сучасниками. Висловлюю щирі сподівання, що майбутні дослідники повернуть учену із забуття, відкриваючи нові грані її особистості та творчості.

Марина Філіпович

¹ Наталя Околітенко. Як птах у польоті // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 519.

² Ярослав Компан. Взірець мого життя // Історик Олена Компан : матеріали до біографії. С. 447–448.

Археографічна передмова

В Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського зберігається комплекс документальної спадщини вченої, з якого сформовано особовий архівний фонд О. С. Компан за № 297 – «Компан Олена Станіславівна – історик». Крайні дати документів фонду охоплюють 1920–1986 роки. Обсяг фонду становить 884 одиниці зберігання.

До фондів Інституту рукопису особовий архів Олени Станіславівни Компан передав у дар на постійне зберігання її онук Іван Ярославович Компан (Акт № 17 від 1 грудня 1999 р.) Акт передачі було зафіксовано в книзі пропозицій під № 128 та книзі надходження під № 108 Інституту рукопису. Наукове опрацювання та опис фонду № 297 були виконані завідувачем відділу кодикології та кодикографії М. А. Філіпович та старшим науковим співробітником відділу джерелознавства Інституту рукопису І. В. Клименко протягом 2016–2018 років.

Структура Каталогу обумовлена видовим складом документів особового архіву та побудована на тих самих засадах, що й описання матеріалів архіву фондоутворювача. Каталог складається з 12 розділів.

Перший розділ «Біографічні документи» репрезентує незначний комплекс документів: особовий листок з обліку кадрів; щоденникові записи вченої; нотатки про надання В. І. Півторадні та П. Т. Тимченку особистих документів І. Ю. Сенченка задля подальшого передання на зберігання в бібліотеку с. Тахівка, до Красноградського краєзнавчого музею.

Другий розділ – «Наукова діяльність». Комплекс документів складається з опублікованих та неопублікованих праць ученої. Серед них – кваліфікаційні роботи О. Компан: реферат вступника до аспірантури Інституту історії АН УРСР про В. Н. Каразіна; дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук; автореферат кандидатської дисертації.

Значний інтерес становлять неопубліковані твори вченої. Насамперед, неопубліковане монографічне дослідження з соціально-економічної історії середньовічних та ранньомодерних українських міст XIV – першої половини XVII ст., що є логічним продовженням її опублікованої монографії «Міста України в другій половині XVII ст.». А також літературний сценарій «Порцеляна», написаний О. Компан для видатного скульптора, драматурга та сценариста І. Кавалерідзе; наукові розвідки «Мухомори», «Чи їв Богдан Хмельницький борщ?», «Той Поль, що без дев'ятої клепки», «Письменник про феномен генія» та ін.

Варті уваги й опубліковані праці дослідниці – авторизовані машинописи з авторськими правками, з варіантами назв, варіантами текстів та їхніх окремих частин. Серед них – варіанти відомих статей О. Компан «Кипень у “Казані історії”», «І не забудьмо Галшку!».

Наукові матеріали представлені також текстами доповідей, лекціями, повідомленнями та виступами на секціях Українського товариства охорони пам'ятників історії та культури та лекторіях, зокрема «Історія Києва в XIV – першій половині XVII ст.»; «Формування української народності і початок формування української нації»; «Визвольна війна українського народу 1648–1654 рр.» та ін.

На особливу увагу заслуговують майстерно написані рецензійні статті на твори Л. Костенко, В. Шевчука, В. Голобуцького, Д. Кулиняка, З. Хижняк, Я. Боровського та ін. В окремий комплекс документів виділено коректурні відбитки статей та рецензій дослідниці з різноманітних наукових видань.

Документи розділу систематизовані за видами наукових праць, а всередині підрозділів – за хронологією.

Третій розділ «Підготовчі матеріали до наукової діяльності» складається з робочих та підготовчих матеріалів до наукових студій ученої, що демонструють широкий спектр її наукових зацікавлень з історії пізнього Середньовіччя та ранньомодерних часів, з обсягу теоретичних та методологічних проблем історичної науки, з історії культури та релігії тощо.

В окремий підрозділ виокремлено робочі та підготовчі матеріали О. Компан з історіософії з робочою назвою «Ще одна апологія історії»: плани та анонсація до наукового дослідження, а також робочі матеріали до теми, виділені в процесі наукового опрацювання фонду в окремі тематичні розділи згідно з робочими планами дослідниці та розташовані в межах рубрики за алфавітом.

Окремі рубрики складають підготовчі та робочі матеріали до лекцій і доповідей дослідниці та виписки з документів, опрацьованих О. Компан в архівах Києва, Львова, Варшави та Москви, а також численні нотатки та виписки (в т. ч. з коментарями та зауваженнями) з різноманітної наукової та науково-популярної літератури, що цікавила дослідницю.

Четвертий розділ «Рецензії на праці О. С. Компан» містить кілька рецензій на праці дослідниці – Л. Г. Мельника, З. І. Мухіної та двох відгуків її наукового наставника Федора Павловича Шевченка.

П'ятий розділ «Документи службової та громадської діяльності» включає звіти О. Компан про наукову діяльність під час роботи в Інституті історії АН УРСР; стенограму засідання об'єднаної Вченої Ради суспільних наук АН УРСР щодо захисту дисертації О. Компан на тему «Міста України у другій половині XVII століття» на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук; анонсовані доповіді на пленарних засіданнях наукових конференцій, сесій, семінарів та на лекціях, а також запрошення взяти участь у роботі таких заходів; документи, пов'язані з діяльністю О. Компан в Українському товаристві охорони

пам'яток історії та культури; супровідні документи, пов'язані з переданням особистих матеріалів І. Ю. Сенченка до Красноградського краєзнавчого музею, Одеського державного літературного музею, Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва УРСР.

Особливий інтерес становить протокол засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР, скликаного з метою засудити рецензійну статтю О. С. Компан «Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства» в «Літературній Україні» (від 17 жовтня 1967 року), написану як відгук на появу перших двох томів «Історії українського мистецтва».

Документи розділу систематизовано за хронологічним принципом.

Шостий розділ – «Листування». Група документів складається з епістолярної спадщини О. С. Компан, яка найповніше розкриває особистість та творчу індивідуальність ученої. Важливо підкреслити широке коло спілкування дослідниці з науковою та творчою інтелігенцією (О. Апанович, І. Білоконем, С. Білоконем, О. Завгороднім, Л. Затовським, З. Копиським, А. Середницьким, З. Хижняк, М. Шудрею, П. Загребельним, М. Котляревською, В. Півторадні, Т. Сис та іншими), з українськими шістдесятниками (Л. Костенко, І. Дзюбою, І. Світличним, Р. Іваничуком).

Окрему групу документів складає листування О. Компан з офіційними установами: Красноградським краєзнавчим музеєм, Одеським державним літературним музеєм із приводу передання документальної спадщини її чоловіка І. Ю. Сенченка; з редакціями видавництв, журналів та газет із приводу його літературної спадщини; листи-запрошення від Українського товариства охорони пам'яток історії та культури стосовно участі в загальних зборах секції історичних пам'ятників, у роботі Пленуму Правління товариства.

На особливу увагу заслуговує чорновий варіант листа О. Компан Злобіну Геннадію Карповичу, голові Держбуду УРСР, на захист українського архітектора-реставратора, співробітника Інституту «Укрпроектреставрація» Валентини Петрівни Шевченко та лист-звернення членів Українського товариства з охорони пам'яток історії та культури, О. Компан зокрема, з критикою статті В. Володимирського «Вдохновенное мастерство», надрукованої в газеті «Правда» від 15 лютого 1968 року.

Найкраще особистість О. Компан розкриває родинне листування: з чоловіком Іваном Сенченком, з сином Ярославом, з онуками Мартою та Іваном, а також із братом і сестрою та їхніми родинами.

Документи розділу систематизовані за алфавітом.

Сьомий розділ «Матеріали з дарчими написами». Група складається з невеликої кількості документів із дарчими написами фондоутворювачеві: брата, вкладача та дослідника, В. Ейсимонта; друга та колеги, історика, археолога та поета М. Бревського (псевдонім М. Брайчевського); дослідників П. Калениченка, О. Путра, Ф. Сахна та ін.

Документи розділу систематизовано за алфавітом.

Восьмий розділ «Фотодокументи» складається з родинних фото О. Компан та І. Сенченка, фотоальбомів із краєвидами міст, фотокопій архівних документів. Документи розділу систематизовані за хронологією.

Дев'ятий розділ «Комплекс документів Івана Юхимовича Сенченка (1901–1975) – українського письменника, перекладача, критика» – містить документальну спадщину чоловіка О. Компан: творчі матеріали (художні твори, автобіографічні нотатки, статті та переклади); рецензії на твори І. Ю. Сенченка та відзиви письменника на роботи інших осіб.

Документи розділу систематизовані за хронологією.

Десятий розділ «Матеріали про фондоутворювача» складають вирізки з газет та журналів, в яких розглядаються (або згадуються) наукові праці О. Компан. На особливу увагу заслуговує екслібрис, створений для вченої художницею М. Котляревською.

Документи розділу систематизовано за алфавітом.

Одинадцятий розділ «Різне» складається з невеликої кількості документів, серед них: газетні та журнальні вирізки статей колег-істориків О. Компан (Ф. Котляра, Н. Околітенко, І. Дзюби, С. Білоконя, Л. та В. Брюховецьких); задачник для онуків Міті і Марти, складений О. Компан; підбірки поезій різних авторів, а також цитат, афоризмів та анекдотів.

Документи розділу систематизовано за алфавітом.

Дванадцятий розділ «Матеріали інших осіб» містить переклади М. Сулопарова, твори С. Білоконя, В. Боб'яка, П. Загребельного, Є. Шашевського, Л. Коваленка, С. Сенюк, Ф. Сахна та інших.

Документи розділу систематизовано за алфавітом.

Археографічний опис документів у Каталозі виконаний за такою схемою:

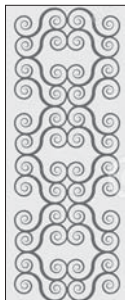
- прізвище, ім'я та по батькові або назва (для установ) подаються в українському перекладі, у відповідності до сучасного українського правопису;
- назва документа (назви праць подаються мовою оригіналу, іншомовні назви текстів беруться в лапки « »);
- вид документа (використано номінальний принцип; характер неповноти тексту позначається «без кінця», «без початку» тощо);
- дата та місце написання (документи датуються конкретним роком або обмежуються певним хронологічним періодом; у разі відсутності дат та місця подаються квадратні дужки []);
- спосіб відтворення тексту (автограф, машинопис, друк тощо);
- мова документа (переважна більшість документів подана українською мовою);
- кількість одиниць зберігання в комплексних справах;
- кількість аркушів;
- додатки (подаються додатки до одиниць зберігання, що містять матеріали, приєднані до основних документів).

Порядковий номер у структурі Каталогу відповідає нумерації шифрів опису фонду.

У виданні використані фото документів з особового архіву дослідниці.

Науково-довідковий апарат Каталогу складають покажчики імен, географічних назв, установ та організацій. Посилання в покажчиках подаються на позиції (номери) одиниць зберігання (для Каталогу) та на номери сторінок, набрані курсивом (для Передмови).

Отже, Каталог репрезентує архівні джерела, які розкривають життєвий та творчий шлях видатної вченої Олени Станіславівни Компан. Водночас наукове видання відкриває більше перспектив для досліджень історичних поглядів тієї групи українських радянських істориків 40–80-х років ХХ століття, які своїми самобутніми дослідженнями зуміли подолати непохитні межі радянського офіційного канону.

Каталог

Біографічні документи

1. Особистий листок з обліку кадрів О. С. Компан.
12 травня 1954 р., м. Київ.
Автограф. Рос. мовою. 2 арк.
Примітка: на бланку.
2. Компан Олена Станіславівна.
Щоденникові записи, виписки з праць.
3 вересня – 10 вересня 1963 р., м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 18 арк.
3. Компан Олена Станіславівна.
Нотатки щодо передання через В. І. Півторадні та П. Т. Тимченка фото,
примірників праць, особистих речей І. Ю. Сенченка до бібліотеки в
с. Тахівці та до музею в м. Краснограді.
Вересень 1966 р. – 1 червня 1969 р., м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос. мовами. 1 арк.
4. Компан Олена Станіславівна.
Щоденникові записи, виписки з праць.
6 квітня 1976 р. – 20 травня 1986 р., м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 96 арк.
5. Компан Олена Станіславівна.
Щоденникові записи, виписки з праць.
12 березня 1976 р. – 11 лютого 1984 р., м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 94 арк.

Наукова діяльність

• Дисертації, монографії, статті, начерки

6. [Компан Олена Станіславівна].
«Фарфор».
Літературний сценарій.
[1945–1946 рр.], [м. Київ].
Машинопис. Рос. мовою. 8 арк.
7. Компан [Олена] [Станіславівна].
[«В. Н. Каразин»].
Реферат вступника до аспірантури Інституту історії АН УРСР.
[1947 р.], [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками. Рос. мовою. 26 арк.
Додаток: арк. 26 – вирізка з газети «Літературна Україна», 1984.
№ 4 (26 січня).
Примітка: арк. 24 – список літератури до теми.
8. Компан О[лена] С[таніславівна].
«Формирование рабочего класса железорудной и металлургической промышленности юга Украины 80–90 гг. XIX в.».
Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук.
1950 р., м. Київ.
Авторизований машинопис із правками олівцем. Рос. мовою. 280 арк.
9. Компан О[лена] С[таніславівна].
«Формирование рабочего класса железорудной и металлургической промышленности юга Украины 80–90 гг. XIX в.».
Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук.
1950 р., м. Київ.
Друк. Рос. мовою. 12 арк.
10. Компан Олена Станіславівна.
Мухомори.
Стаття.
20 січня 1959 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис. 3 арк.

11. [Компан Олена Станіславівна].
Чи їв Богдан Хмельницький борщ?
[Стаття].
[1960-ті рр.], [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками олівцем. 4 арк.
- 12–14. Компан О[лена Станіславівна].
«Пояснительная записка к разделу «Промышленность и торговля»; карты «Украина в XVIII веке»; «Формуляр к карте «Украина в XVIII веке; раздел «Промышленность и торговля»»; підготовчі матеріали (виписки, нотатки) до теми.
20 червня 1970 р., [м. Київ].
Автограф, авторизований машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем. Укр., рос. мовами. 3 од. зб. 35 арк.
Додаток: арк. 8–9 – економічні карти України.
Примітка: документи містяться в картонній папці з авторськими записами на обкладинці.
15. [Компан Олена Станіславівна].
Той Поль, що без дев'ятої клепки.
[Начерк].
4 березня 1971 р., [м. Київ].
Машинопис із правками І. Ю. Сенченка. 6 арк.
Додаток: арк. 4–6 – вирізка з газети [«Наше слово»], 1979. № 33 (1200) (19 серпня).
16. [Компан Олена Станіславівна].
Копиловці.
[Начерк].
5 березня 1971 р., [м. Київ].
Машинопис із правками І. Ю. Сенченка. 2 арк.
- 17–22. Компан О[лена] [Станіславівна].
[Міста України в XIV – першій половині XVII ст.].
Монографія. Варіанти, окремі сторінки тексту.
1971 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками. 6 од. зб. 254 арк.
Примітка: на арк. II од. зб. 18 зазначено номер протоколу та дату (10 червня 1971 р.), коли роботу було розглянуто на Вченій раді Інституту історії АН УРСР.
23. [Компан Олена Станіславівна].
[Вертепна драма].

- Стаття.
7 лютого 1975 р., [м. Київ].
Машинопис із правками. 9 арк.
24. Компан Олена [Станіславівна].
Київ і його внесок в культурний розвиток слов'янських народів і світо-
ву культуру.
Стаття.
26 грудня 1980 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 11 арк.
25. Компан Олена [Станіславівна].
Історичне товариство Нестора Літописця.
Стаття.
24 січня 1982 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 5 арк.
26. Компан Олена [Станіславівна].
[Кипень у «Казані історії»].
Стаття, (без початку).
29 квітня 1982 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 36 арк.
27. Компан Олена [Станіславівна].
«Прошеніє» української козацької старшини 1764 р. про заборону се-
лянських переходів.
Стаття.
27 грудня 1982 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис. 5 арк.
28. [Компан Олена Станіславівна].
Виступ в Інституті філософії АН УРСР 10 травня 1983 р.
[Стаття].
[10 травня] 1983 р., [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем. 6 арк.
29. Компан Олена [Станіславівна].
На шляху у світове та вічне.
Стаття.
10 лютого 1984 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками олівцем, чорнилом. 29 арк.
Додаток: стаття О. С. Компан «На шляху у світове та вічне»; вирізка
з журналу «Вітчизна», 1984. № 11. С. 181–188.

- 30–31. Компан Олена [Станіславівна].
І не забудьмо Галшку!
Стаття. Варіанти заключної частини, варіанти назви; підготовчі матеріали до статті.
4 вересня 1984 р.; 15 вересня 1984 р.; 20 липня 1984 р., м. Київ.
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 2 од. зб. 19 арк.
- 32–33. Компан Олена [Станіславівна].
Письменник про феномен генія.
Стаття. Варіанти.
3 липня 1985 р., м. Київ.
Автограф, авторизований машинопис із правками О. С. Компан.
2 од. зб. 32 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан до статті.
- 34–37. Компан Олена [Станіславівна].
На тлі і в контексті світової історії (В єдиному казані чарівниці історії).
Стаття. Варіанти статті та окремих сторінок тексту.
1 серпня 1984 р.; 14 вересня 1984 р.; [... р.]; [... р.], м. Київ.
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем.
4 од. зб. 78 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан до статті.
38. [Компан Олена Станіславівна].
«І не забудьмо Галшку». Про необхідність створення на Подолі історико-меморіального комплексу «Київська академія».
Варіант статті до газети [«Вечірній Київ»].
1985 р., м. Київ.
Машинопис із правками О. С. Компан. 4 арк.
39. [Компан Олена Станіславівна].
Замітка про Галшку Гулевичівну з обґрунтуванням доцільності встановлення їй пам'ятного знаку.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. 2 арк.
- 40–42. [Компан Олена Станіславівна].
[Просвітництво]. Про українського письменника XVII ст. Климентія Зіновієва.
Стаття, підготовчі матеріали до статті.
[... р.]; [... р.]; [1958 р.]. [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками олівцем, чорнилом. 3 од. зб. 16 арк.

Додаток: стаття О. С. Компан «Перша збірка приказок»; вирізка з журналу «Вітчизна», 1958. № 12. С. 183–189.

43. [Компан Олена Станіславівна].
Стійло диких коней. Історик. Літописець з Хмільника. Мандрівний дяк.
Брати. Люди з усього світу.
[Оповідання].
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками. 14 арк.
44. [Компан Олена Станіславівна].
Уривки наукових праць.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. Укр., рос. мовами. 89 арк.

• Доповіді, лекції, повідомлення, виступи

45. Компан О[лена] [Станіславівна].
«Памятники истории Украинской ССР. Их изучение и пропаганда».
Доповідь на конференції.
1972 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан олівцем, чорнилом. Рос. мовою. 17 арк.
46. [Компан Олена Станіславівна].
Відзначимо ювілей корифея бджолярської науки.
[Повідомлення].
[1975 р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 4 арк.
Додаток: нотатки О. С. Компан «Для Івасика про бджілок».
47. [Компан Олена Станіславівна].
Перший міжнародний ювіляр ЮНЕСКО з Донеччини.
[Повідомлення].
10 лютого 1977 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
- 48–51. [Компан Олена Станіславівна].
«Визвольна війна українського народу 1648–1654 рр.».
Лекції; підготовчі матеріали до лекцій. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем.
4 од. зб. 71 арк.

52. [Компан Олена Станіславівна].
До альбому, який робить дружина Б. Р. Гмирі.
[Замітка].
[... р.], [м. Київ].
Авторизований машинопис. 2 арк.
- 53–54. Компан О[лена Станіславівна].
Історія Києва в XIV – першій половині XVII ст.
Лекція; підготовчі матеріали до лекції.
[... р.], [м. Київ].
Авторизований машинопис, машинопис із правками О. С. Компан.
2 од. зб. 28 арк.
Додаток: арк. 11 – запитання до лектора.
55. [Компан Олена Станіславівна].
[Про склад міського населення України XVI–XVII ст.].
Лекція, (без кінця).
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 2 арк.
56. [Компан Олена Станіславівна].
В. І. Ленін про патріотизм і інтернаціоналізм.
Доповідь.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 13 арк.
Примітка: вирізка з журналу [...].
- 57–59. [Компан Олена Станіславівна].
Формування української народності і початок формування української нації.
Лекція. Варіанти.
[... р.]; [... р.]; [... р.], [м. Київ]
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем.
3 од. зб. 35 арк.

• Рецензії, відзиви

- 60–61. Компан Олена Станіславівна.
«Книга о черноморском казачестве». Книга про чорноморське козацтво. [Рецензія] на працю: Голобуцкий В. А. Черноморское казачество. Киев: Изд-во АН УРСР, 1956. 415 с.
Варіанти верстки рецензії.

[1957 р.], м. Київ.
Друк. Укр., рос. мовами. 2 од. зб. 12 арк.

62. Компан Олена [Станіславівна].
Рецензії. Фрагменти.
28 лютого 1962 р.; 12 грудня 1980 р.; 18 лютого 1972 р.; 4 жовтня 1985 р.,
[м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 8 арк.
63. [Компан Олена Станіславівна].
«Отзыв на автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук В. И. Козловского «Экономические взгляды В. Н. Каразина».
[1964 р.], [м. Київ].
Автограф. Рос. мовою. 3 арк.
- 64–65. Компан [Олена Станіславівна].
Сплав історико-поетичного мислення.
Рецензія на твір: Л. Костенко «Маруся Чурай»; підготовчі матеріали до рецензії.
19 березня 1980 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан.
2 од. зб. 26 арк.
Примітка: за авторською нумерацією 11 стор.
66. Компан Олена [Станіславівна].
Рецензія: Про збірку віршів Данила Кулиняка «Біля вогнища». Київ: «Рад. письменник», 1981.
[1981 р.], [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 4 арк.
67. Компан Олена [Станіславівна].
Рецензія на твір В. Шевчука «На полі смиренному, або ж новий синаксар...».
6 березня 1982 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 12 арк.
Примітка: за авторською нумерацією 10 стор.
- 68–69. Компан Олена [Станіславівна].
Київські Афіни.
Рецензія на монографію: Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1981. 234 с.
Варіанти.

24 червня 1982 р.; [... р.], [м. Київ].

Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 2 од. зб. 15 арк.

70. Компан Олена [Станіславівна].

«За рікою за бистою вогні горять великий».

Рецензія на наукові праці: Боровський Я. Є. Походження Києва: історіографічний нарис. Київ: «Наук. думка», 1981; Він же. «Мифологічний мир древних киевлян». Київ: «Наук. думка», 1982.

5 жовтня 1982 р., [м. Київ].

Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 9 арк.

71. Компан [Олена Станіславівна].

Оце брат ваш Гайавата.

Рецензія на поему: Лонгфелло Г. «Пісня про Гайавату».

19 грудня 1983 р., [м. Київ].

Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. 13 арк.

72–75. Компан Олена [Станіславівна].

Я зернина з колосся України (Де веселі вітри живуть).

Рецензія на поему: Кулиняк Д. І. Данило Братковський // Невідкриті острови (вірші, поема). Київ: «Рад. письменник», 1985. 103 с.

Варіанти рецензії; окремі сторінки рецензії, уривки тексту.

14 вересня 1985 р.; 26 вересня 1985 р.; 28 вересня 1985 р.; [... р.], м. Київ.

Авторизований машинопис із правками О. С. Компан.

4 од. зб. 58 арк.

Додаток: чернетка поеми Д. І. Кулиняка з правками О. С. Компан.

Примітка: варіанти назви рецензії: «Я зернина з колосся України» (од. зб. 1, арк. 1); «Там, де веселі вітри живуть» (од. зб. 4, арк. 1).

76–77. Компан Олена [Станіславівна].

На поклик альбатросів.

Рецензія на поему: Кулиняк Д. І. Данило Братковський // Невідкриті острови (вірші, поема). Київ: «Рад. письменник», 1985. 103 с.

Варіанти рецензії. Підготовчі матеріали до рецензії.

18 жовтня 1985 р.; [... р.], м. Київ.

Автограф, авторизований машинопис із правками О. С. Компан та редактора. 2 од. зб. 17 арк.

78–79. Компан О[лена] [Станіславівна].

Відзив на докторську дисертацію Г. А. Ніколаєнко.

Підготовчі матеріали до відзиву.

[... р.], [м. Київ].

Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 2 од. зб. 7 арк.

80. [Компан Олена Станіславівна].
Про «Альтернативную эволюцию» О. Бердника.
Рецензійна стаття.
[... р.], [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками. Рос. мовою. 10 арк.

• Відбитки, газетні та журнальні вирізки

81. Компан Олена Станіславівна.
З історії району великих будов комунізму на Півдні України (XIX ст.).
Стаття.
Окремий відбиток: [журнал «Вісник Академії наук УРСР», 1951. № 6].
С. 59–68.
7 арк.
82. Компан Олена Станіславівна.
До питання про формування пролетаріату залізорудної промисловості Криворіжжя (1880–1900 рр.).
Стаття, (без кінця).
Окремий відбиток: «Наукові записки Інституту історії АН УРСР», 1953.
С. 137–154.
10 арк.
- 83–84. Компан Олена Станіславівна.
Значення визвольної війни українського народу 1648–1654 рр. для визвольної боротьби в Білорусії і антифеодальних рухів у Польщі. «Значение освободительной войны украинского народа 1648–1654 гг. для антифеодальных движений в Польше».
Стаття.
Окремий відбиток: [збірник наукових праць «Історичне значення возз'єднання України з Росією». Київ: Вид-во АН УРСР], 1954. С. 90–116; [Краткие сообщ. Института славяноведения АН СССР], 1954. № 13. С. 17–27.
Вплив визвольної війни українського народу на розвиток антифеодального руху в Польщі.
Окрема брошура: Київ: Держполітвидав, 1954. 46 с.
1954 р., м. Київ.
Укр., рос. мовами. 2 од. зб.
40 арк.

85. Компан Олена Станіславівна.
Участь міського населення у визвольній війні українського народу 1648–1654 рр.
Окрема брошура: Київ: Вид-во АН УРСР, 1954. 112 с.
58 арк.
86. Компан Олена Станіславівна.
Борець за спільну справу братніх народів.
Стаття.
Окремий відбиток: журнал «Вітчизна», 1957. № 6. С. 209–212.
3 арк.
87. Компан Олена Станіславівна, Скляренко Є[...] М[...].
Книги з історії Львова.
Стаття.
Окремий відбиток: журнал «Вісник Академії наук УРСР», 1957. № 8.
С. 69–73.
5 арк.
88. Компан Олена Станіславівна.
Книга про чорноморське козацтво. Рецензія на працю: В. А Голобуцький. Черноморское казачество. Київ: Вид-во АН УРСР, 1956. 415 с.
Окремий відбиток: «Український історичний журнал», 1958. № 2.
С. 140–143.
4 арк.
89. Компан Олена Станіславівна, Кувеньова О[...] [...].
Рецензія на працю: М. Ломова. Етнографічна діяльність І. Франка. Під ред. К. Г. Гуслистого. Київ: Вид-во АН УРСР, 1957. 119 с.
Окремий відбиток: «Советская этнография. Критика и библиография», 1958. № 3. С. 190–194.
Рос. мовою. 6 арк.
90. Компан Олена Станіславівна.
До питання про заселеність України в XVII ст.
Стаття.
Окремий відбиток: «Український історичний журнал», 1960. № 1. С. 65–77.
9 арк.
91. Компан Олена Станіславівна.
Сторінки з історії промисловості України.
Рецензія на книгу: П. К. Федоренко. Рудни Левобережной Украины в XVII–XVIII вв. Москва: Изд-во АН СССР, 1960. 262 с.

- Окремий відбиток: «Український історичний журнал». 1961. № 2.
С. 139–141.
14 арк.
92. Компан Олена Станіславівна.
Рецензія на видання: Довідник з історії Польщі.
Окремий відбиток: «Український історичний журнал», 1961. № 4.
С. 149–150.
12 арк.
93. Компан Олена Станіславівна.
Збірник статей про початок нового періоду в історії Росії.
Рецензія на працю: Русское государство в XVII в. Сборник статей.
Москва: Изд-во АН СССР, 1961. 440 с.
Окремий відбиток: «Український історичний журнал», 1962. № 2.
С. 125–129.
5 арк.
94. Компан Олена Станіславівна, Санцевич А[...] В[...].
Рецензія на видання: «История БССР».
Окремий відбиток: «Український історичний журнал». 1963. № 2.
С. 142–144.
4 арк.
95. Компан Олена Станіславівна.
Рецензія на збірник, [присвячений 70-річчю О. А. Новосельського]:
«Вопросы социально-экономической истории и источниковедения
периода феодализма в России». Москва: Изд-во АН СССР, 1961. 363 с.
Окремий відбиток : «Український історичний журнал». 1963. № 3.
С. 144–146.
4 арк.
96. Компан Олена Станіславівна.
Рецензія на монографію: В. А. Маркина. Магнатское поместье Правобережной Украины второй половины XVIII века. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1961. 223 с.
Окремий відбиток: «История СССР». Москва: Вид-во АН СРСР, 1964.
№ 1. С. 174–176.
Рос. мовою. 3 арк.
97. Компан Олена Станіславівна.
Єдність світового історичного процесу. Київ: Знання, 1966. 48 с. (Т-во
«Знання» УРСР. 1 серія, № 13).

Брошура-лекція.
1966 р., м. Київ.
27 арк.

98. Компан Олена Станіславівна.
Порівняльно-історичний метод і всесвітньо-історичний аспект дослідження пізнього феодалізму.
Стаття, (без кінця).
Окремий відбиток: «Український історичний журнал». 1966. № 1.
С. 36–44.
5 арк.
99. Компан Олена Станіславівна, Маркіна В[алентина] О[лексіївна].
«О некоторых особенностях социально-экономического развития городов Правобережной и Левобережной Украины в XVII–XVIII вв.».
Окремий відбиток: «Города феодальной России. Сборник статей памяти Н. В. Устюгова». Москва: «Наука», 1966. С. 350–362.
Рос. мовою. 9 арк.
100. Компан Олена Станіславівна.
Сплав історико-поетичного мислення.
[Рецензія] на твір Л. Костенко «Маруся Чурай».
Журнальна вирізка: «Наша культура», літературний та популярно-науковий журнал. Варшава, листопад 1980. № 11(271). С. 13–15.
4 арк.
101. Компан Олена Станіславівна.
Форма і зміст середньовічної ідеології.
Верстка статті з авторськими правками олівцем, чорнилом.
[... р.], м. Київ.
11 арк.

Підготовчі матеріали до наукової діяльності

• Підготовчі матеріали до наукових досліджень

102. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з «Регистра вибирання двойга подимного в року теперішньому 1640 ухвалений мною Войцехом Рибським войським житомирським і писарем громадським і поборцюю воєводства Київського».

Переклад з польської мови.

Матеріали до монографії «Міста України в другій половині XVII ст.» (Київ, 1963).

[1963 р.], [м. Київ].

Автограф. Укр., польс. мовами. 45 арк.

- 103– [Компан Олена Станіславівна].
104. Матеріали до наукових праць «Міста України в другій половині XVII ст.», Київ, 1963; [Міста України в XIV – першій половині XVII ст.]. Нотатки, виписки з архівних джерел та наукових праць. [1963 р.]; [1971 р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., польс., рос. мовами. 2 од. зб. 34 арк.
105. Компан О[лена Станіславівна].
«Бронтозаври та іхтіозаври». Матеріали до статті про Якова Марковича. Виписки з архівних джерел та наукових праць. 1967 р., [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 58 арк.
- 106– Компан Олена Станіславівна].
108. [Про Григорія Сковороду].
Матеріали до статті. Фрагменти [статей] О. С. Компан; список осіб, яким надіслано статтю О. С. Компан «про Сковороду».
Нотатки, виписки з коментарями. [1970 р.]; [1984 р.]; [... р.], [м. Київ].
Автограф, авторизований машинопис, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 3 од. зб. 96 арк.
109. [Компан Олена Станіславівна].
[Про Т. Г. Шевченка].
Матеріали до [статті]. Виписки з коментарями. [1985 р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 14 арк.
110. Компан Олена [Станіславівна].
[Про Данила Братковського].
Матеріали до [рецензійної статті «На поклик альбатросів»; газета «Літературна Україна», Київ. 1986. (31 липня)]. Нотатки, виписки з коментарями. [1986 р.], [м. Київ].

Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., польс. мовами.
36 арк.

111. [Компан Олена Станіславівна].
Астрономічні уявлення Лаврентія Зизанія і Памви Беринди.
Матеріали до [статті].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем, чорнилом. 4 арк.
112. [Компан Олена Станіславівна].
Висловлювання та роздуми на різні теми.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 16 арк.
113. [Компан Олена Станіславівна].
[Відродження]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем.
Укр., рос. мовами. 4 арк.
114. [Компан Олена Станіславівна].
Відсталість. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
18 арк.
115. [Компан Олена Станіславівна].
Жінки, їх суспільна роль на різних етапах історичного розвитку. Ма-
теріали до теми.
Нотатки, фрагменти наукових робіт, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., польс., рос. мо-
вами. 19 арк.
116. [Компан Олена Станіславівна].
Єжи Герасимович. Матеріали до теми.
Нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 5 арк.
117. [Компан Олена Станіславівна].
[Історія Росії]. Матеріали до теми.

- Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
26 арк.
118. [Компан Олена Станіславівна].
[Культура]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан.
Укр., рос. мовами. 50 арк.
119. [Компан Олена Станіславівна].
Марксизм про державу. Матеріали до теми. Виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис. Укр., рос. мовами. 17 арк.
120. [Компан Олена Станіславівна].
Матеріали до теми про утопічний соціалізм і середньовічну ідеологію.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
52 арк.
121. [Компан Олена Станіславівна].
Національне питання, виховання. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
41 арк.
122. [Компан Олена Станіславівна].
[Огляд збірки статей: Покровский М. Н. Марксизм и особенности исторического развития России: Сборник статей 1922–1925 гг. Ленинград: Прибой, 1925. 142 с.].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. Рос. мовою. 6 арк.
123. [Компан Олена Станіславівна].
[Огляд праці В. Г. Белінського «Критическая история русской литературы»].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. Укр., рос. мовою. 2 арк.

124. [Компан Олена Станіславівна].
[Огляд праці В. Д. Королюка [...]].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. 1 арк.
125. [Компан Олена Станіславівна].
[Огляд книги Р. Г. Подольного [...]; з післямовою С. О. Арутюнова],
(без початку і кінця).
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 3 арк.
126. [Компан Олена Станіславівна].
[Освіта і шкільництво]. Матеріали до теми.
Фрагменти наукових праць, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
30 арк.
127. [Компан Олена Станіславівна].
[«Пам'ятки історії і культури»]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
40 арк.
128. [Компан Олена Станіславівна].
Примітки до рецензій.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками. 2 арк.
129. [Компан Олена Станіславівна].
[Про базис та надбудову]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
3 арк.
130. [Компан Олена Станіславівна].
[Про видатних українських діячів]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 20 арк.

131. [Компан Олена Станіславівна].
Про вірмен в українських містах. Матеріали до статті.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан чорнилом, олівцем.
Укр., рос. мовами. 5 арк.
- 132–
133. [Компан Олена Станіславівна].
[Про Запорозьку Січ]. Матеріали до статті.
Фрагменти [статей], виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
2 од. зб. 43 арк.
134. [Компан Олена Станіславівна].
[Про Пантелеймона Куліша]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан олівцем, чорнилом.
Укр., рос. мовами. 15 арк.
135. [Компан Олена Станіславівна].
Обґрунтування теми про середньовічну ідеологію. Матеріали до статті.
Нотатки, фрагменти наукових робіт, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
42 арк.
136. [Компан Олена Станіславівна].
[Про твір Огінського].
Нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. 1 арк.
137. [Компан Олена Станіславівна].
[Про Феопана Прокоповича]. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 19 арк.
Додаток: стаття О. С. Компан «До 300-річчя з дня народження Феопана Прокоповича. Великий киянин». Вирізка: газета «Літературна Україна», Київ, [1981. (19 червня)].

138. [Компан Олена Станіславівна].
Робочі плани, проекти,
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан олівцем, чорнилом.
Укр., рос. мовами. 14 арк.
139. [Компан Олена Станіславівна].
Розвиток української історичної думки на Україні в другій половині
XVI – першій половині XVII ст. Зміст, матеріали до [наукового дослід-
ження].
Фрагменти тексту, нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 4 арк.
140. [Компан Олена Станіславівна].
Соціальна психологія. Матеріали до теми.
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
6 арк.
141. [Компан Олена Станіславівна].
Соціальні сили формування та розвитку націй, або тягар догматизму й
передсудів у вивченні національної проблеми. Матеріали до [статті].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 4 арк.
142. [Компан Олена Станіславівна].
[Творчість І. Ю. Сенченка]. Фрагменти [статті].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 4 арк.
143. [Компан Олена Станіславівна].
[Філософія].
Нотатки до статті в «Українській радянській енциклопедії».
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 1 арк.
144. [Компан Олена Станіславівна].
Християнство. До 1000-ліття християнства на Русі. Матеріали до [статті].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 68 арк.

•Робочі матеріали до наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»]

145. [Компан Олена Станіславівна].
Плани до наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 13 арк.
146. Компан Олена Станіславівна.
«Анотація к предполагаемой книге об исторической науке». Анотація до наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
[... р.], м. Київ.
Автограф, авторизований машинопис. Укр., рос. мовами. 1 арк.
Примітка: на звороті коментар О. С. Компан до тексту анотації.
147. Компан Олена Станіславівна.
Начерки, нотатки до наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
82 арк.
148. [Компан Олена Станіславівна].
[В. І. Вернадський і історична наука]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
137 арк.
149. [Компан Олена Станіславівна].
Матеріали до теми [«Ще одна апологія історії»].
Виписки з праць Г. Тарда, В. Корсунської, Е. Карпенера, П. Тейяра де Шардена, Д. Бернала, Н. Перна, Б. Кузнецова та ін.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
182 арк.
150. [Компан Олена Станіславівна].
[Вчені і філософи про історію як науку. Від Полібія до Блока]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 33 арк.

151. [Компан Олена Станіславівна].
[Гоголь як історик].
Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 11 арк.
152. [Компан Олена Станіславівна].
До історії історичної науки. Копистенський Захарій. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 4 арк.
153. [Компан Олена Станіславівна].
[Джерела історичного пізнання]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
16 арк.
154. [Компан Олена Станіславівна].
[Емоційність. Художність. Емоції / Емоції, традиції, звичаї].
Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
24 арк.
155. [Компан Олена Станіславівна].
[Єдність історичного процесу]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
64 арк.
156. [Компан Олена Станіславівна].
[Інтеграція наук]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.

- [... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
9 арк.
157. [Компан Олена Станіславівна].
[Історичний факт]. Матеріали до розділу наукового дослідження
[«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 6 арк.
158. [Компан Олена Станіславівна].
[Історія в епоху НТР]. Матеріали до розділу наукового дослідження
[«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками. 11 арк.
Додаток: вирізка з газети «Вечірній Київ», 1973 р. (28 жовтня).
159. Компан Олена Станіславівна.
[Історія – точна наука]. Матеріали до розділу наукового дослідження
[«Ще одна апологія історії»].
Начерки, нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
41 арк.
160. [Компан Олена Станіславівна].
[Людський фактор / Інтелігентність / Роль особи в історичному процесі]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Начерки, нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 32 арк.
161. [Компан Олена Станіславівна].
[Методи дослідження].
Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
23 арк.

162. [Компан Олена Станіславівна].
[Місце інших факторів в історичному дослідженні. Географічний фактор]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки до статті М. Брайчевського «Природа і суспільство»; виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
8 арк.
163. [Компан Олена Станіславівна].
[Мова]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки з коментарями.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
32 арк.
164. [Компан Олена Станіславівна].
[Наука і мистецтво]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, роздуми.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 34 арк.
165. [Компан Олена Станіславівна].
[Природа і суспільство. Ландшафти. Поема про водяний млин]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки, виписки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан.
Укр., рос. мовами. 22 арк.
166. [Компан Олена Станіславівна].
Розвиток точної історичної науки та її роль в формуванні особистості.
Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Начерки, нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 26 арк.
167. [Компан Олена Станіславівна].
[Термінологія]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].

Нотатки.

[... р.], [м. Київ].

Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 11 арк.

168. [Компан Олена Станіславівна].
[Час і простір]. Матеріали до розділу наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»].
Нотатки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами.
26 арк.

• Підготовчі матеріали до лекцій, доповідей

169. [Компан Олена Станіславівна].
Картки з планами лекцій.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 6 арк. + конв.
170. [Компан Олена Станіславівна].
Класики марксизму–ленінізму про значення історико-культурних пам'ятників у етичному вихованні.
Матеріали до [лекції].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан.
Укр., рос. мовами. 14 арк.
171. [Компан Олена Станіславівна].
[Колективні дослідження].
Матеріали для доповіді в Інституті історії АН УРСР.
[... р.], м. Київ.
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. 10 арк.
172. [Компан Олена Станіславівна].
Матеріали до лекцій.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан олівцем, чорнилом.
Укр., рос. мовами. 16 арк.
173. [Компан Олена Станіславівна].
[Проблема збереження, вивчення і популяризації пам'ятників історії та культури].
Матеріали до [лекції].

[... р.], [м. Київ].

Машинопис із правками О. С. Компан. 12 арк.

174. [Компан Олена Станіславівна].
[«Феодальный период как один из этапов в истории классовой борьбы человеческого общества»], (без початку).
Матеріали для доповіді.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Рос. мовою. 52 арк.
175. [Компан Олена Станіславівна].
«Що таке історичний пам'ятник».
Матеріали до лекції, яка відбулася в Київському будинку моделей.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан олівцем. 8 арк.
176. Питання слухачів до О. С. Компан.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками. Укр., рос. мовами. 38 арк.

• Виписки на різні теми

177. Компан Олена Станіславівна.
Документи польських архівів.
Виписки.
30 листопада 1957 р., м. Київ, [м. Варшава].
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., польс. мовами. 94 арк.
178. Компан Олена Станіславівна.
Архів Скарбу Коронного.
Виписки з документів.
1958 р., м. Варшава.
Автограф.
Рос., польс. мовами. 53 арк.
179. Компан Олена Станіславівна.
Центральний державний історичний архів у м. Києві.
Виписки з документів.
1958 р., м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос., польс. мовами. 88 арк.
180. Компан Олена Станіславівна.
Київський [історичний] архів.

- Виписки з документів.
[1958 р.], м. Київ.
Автограф. Рос. мовою. 24 арк.
181. Компан Олена Станіславівна.
Київський [історичний] архів.
Виписки з документів.
[1958 р.], м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос. мовами. 89 арк.
- 182–
185. Компан Олена Станіславівна.
Київський [історичний] архів; рукописний відділ Центральної наукової бібліотеки АН УРСР.
Виписки з документів.
[1958–1959 рр.], м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос., польс. мовами. 4 од. зб.
81 арк.
- 186–
187. Компан Олена Станіславівна.
Центральний державний архів давніх актів.
Виписки з документів.
Червень 1959 р., м. Москва.
Автограф. Рос. мовою. 2 од. зб. 117 арк.
188. Компан Олена Станіславівна.
Архів Міністерства юстиції СРСР.
Виписки з документів.
1959 р., м. Москва.
Автограф. Укр., рос. мовами. 91 арк.
189. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць.
1959 р., м. Київ.
Автограф. Укр., рос., польс. мовами. 88 арк.
190. Компан Олена Станіславівна.
Рукописний відділ Державної бібліотеки ім. В. І. Леніна. Центральний державний архів давніх актів.
Виписки з документів.
[1959 р.], м. Москва.
Автограф. Рос. мовою. 94 арк.
191. Компан Олена Станіславівна.
Рукописний відділ Публічної бібліотеки в Києві.

- Виписки з документів.
[1959 р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 84 арк.
192. Компан Олена Станіславівна.
К. Маркс, Ф. Енгельс. Методологічні дослідження радянських вчених.
Виписки з праць.
1961 р., [м. Київ].
Автограф. Рос. мовою. 89 арк.
193. Компан Олена Станіславівна.
К. Маркс і Ф. Енгельс, В. І. Ленін.
Виписки з праць до планової теми 1963–1965 рр.
[1962 р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос., чеськ., англ. мовами. 71 арк.
194. Компан Олена Станіславівна.
Література з питань мистецтва.
Виписки з праць.
1970 р., м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 66 арк.
195. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
Лютий 1974 р., м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос. мовами. 68 арк.
- 196–
197. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
8 жовтня 1983 р. – 15 липня 1985 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос., польс., англ. мовами. 2 од.
зб., 80 арк.
198. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
Листопад 1984 р., м. Київ.
Автограф. Укр., рос., польс. мовами. 56 арк.
199. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць В. Кулі.
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., польс. мовами. 44 арк.
200. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].

- [... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос., польс. мовами. 40 арк.
201. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос., польс. мовами. 49 арк.
202. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос., польс. мовами. 74 арк.
203. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф, чорнилом, олівцем. Укр., рос., польс. мовами. 45 арк.
204. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 51 арк.
205. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 90 арк.
206. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з дисертації [кандидата історичних наук] В. А. Романовського
«Борьба за финансовую автономию Украины в 60-х годах XVIII века».
[... р.], м. Київ.
Автограф. Рос. мовою. 71 арк.
- 207–
208. Компан Олена Станіславівна.
Література до теми: «Історія історичної науки в XVI–XVII ст. та історич-
ні культури XVI–XVII ст. на Україні».
Виписки з праць.
[... р.], [... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 2 од. зб. 97 арк.
209. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].

[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 78 арк.

210. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 95 арк.
211. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Рос. мовою. 32 арк.
212. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Рос. мовою. 43 арк.
213. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 42 арк.
214. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з праць [...].
[... р.], м. Київ.
Автограф.
Укр., рос. мовами. 65 арк.
215. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з праць [...].
[... р.], [м. Київ].
Автограф. Укр., рос. мовами. 55 арк.
216. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з книги: Довженко О. П. Афоризми; Крилаті вирази;
Творчі роздуми; Скалки думок високих / упоряд.: М. Коваленко,
О. Підсуха. Київ: Молодь, 1968. 85 с.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. 16 арк.
217. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з коментарями з книги: Африка: Встречи цивилизаций / авт.:

- Ю. М. Кобищанов, А. Д. Дридзо, В. Б. Мириманов; отв. ред. В. Б. Мириманов. Москва: Мысль, 1970. 416 с.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 3 арк.
218. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з коментарями зі збірника статей: Иван Федоров и восточнославянское книгопечатание: сб. статей / АН БССР. Отд. общественных наук / сост. М. Б. Ботвинник, А. Ф. Коршунов. Минск: Наука и техника, 1984. 224 с.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 10 арк.
219. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з коментарями з праць В. Ф. Горленка.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. 2 арк.
220. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з коментарями з праці: Грушевська К. З примітивної культури. Розвідки і доповіді Катерини Грушевської / передмова М. Грушевського. Всеукраїнська академія наук. Культурно-історична комісія. Київ: Державне видавництво України, 1924. 224 с.
[... р.], м. Київ.
Машинопис. 4 арк.
221. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з книги: Милославський Г. Ибн Баттута. Москва: Мысль, 1974. 78 с.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан.
Рос. мовою. 4 арк.
222. [Компан Олена Станіславівна].
Виписки з книги: Борщак І. Наполеон і Україна: з невідомих документів із тогочасними ілюстраціями / передм. Е. Дріо. Львів: Друкарня Видавничої Спілки «Діло», 1937. 127 с.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 2 арк.
223. Компан Олена Станіславівна.
Виписки з документів Київського центрального архіву давніх актів.
Виписки з праць.

[... р.], м. Київ.

Автограф, чорнилом, олівцем. Рос., польс. мовами. 5 арк.

224. Компан Олена Станіславівна.
«Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археографическою комиссиею». Т. 1: 1340–1506. СПб., 1846. Виписки.
[... р.], м. Київ.
Автограф. Укр., рос. мовами. 10 арк.

Рецензії на праці О. С. Компан

225. Мельник Л[...] Г[...], Мухіна З[...] І[...].
Рецензія на працю О. С. Компан «Міста України в другій половині XVII ст.», Київ: Вид-во АН УРСР, 1963. 388 с.
1963 р., м. Київ.
Окремий відбиток: «Український історичний журнал». Київ, 1963. № 6.
С. 142–144.
4 арк.
226. Шевченко Ф[едір] П[авлович].
Рецензія на статтю доктора історичних наук О. С. Компан «Київ і його внесок в культурний розвиток слов'янських народів і світову культуру». 30 січня 1981 р., [м. Київ].
Машинопис із правками. 1 арк.
227. Шевченко Ф[едір] П[авлович].
Рецензія на статтю О. С. Компан «На тлі і в контексті світової історії». 15 листопада 1984 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками олівцем, чорнилом. 2 арк.

Документи службової та громадської діяльності

- 228–
238. [Компан Олена Станіславівна].
Анонсовані доповіді на пленарних засіданнях наукових конференцій, сесіях, семінарах, лекціях.
11–14 квітня 1951 р. – 23–26 травня 1972 р., м. Київ, м. Львів, м. Кам'янець-Подільський, с. Кам'янець.
Авторизований друк. Укр., рос. мовами. 11 од. зб. 65 арк.

239. Стенограма засідання об'єднаної Вченої Ради суспільних наук АН УРСР щодо захисту дисертації О. С. Компан на тему «Міста України у другій половині XVII століття» на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук.
16 квітня 1964 р., м. Київ.
Машинопис із правками. Рос. мовою. 46 арк.
240. Компан Олена Станіславівна.
Заява до Інституту історії АН УРСР про отримання від Д. Віра рукописної книги документів XVII–XVIII ст. з історії Запорозького війська.
3 червня 1964 р.; 29 березня 1965 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
Примітка: на заяві – резолюція В. Т. Білана, завідуючого відділом публікації і використання Центрального державного історичного архіву, про отримання на постійне зберігання рукописної книги від О. С. Компан.
- 241–
244. Компан Олена Станіславівна.
Запрошення О. С. Компан взяти участь у загальних зборах Секції суспільних наук Президії АН УРСР, семінарі Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові; у конференції, присвяченій 930-річчю Софійського собору в Києві; IX Міжнародному з'їзді славістів.
16 грудня 1965 р. – 7 вересня 1983 р., м. Київ, м. Львів.
Друк. Укр., рос. мовами. 4 од. зб. 9 арк. + конв.
245. Протокол засідання відділу історії феодалізму [Інституту історії АН УРСР] щодо обговорення статті О. С. Компан «Український ренесанс». Присутні В. А. Дядиченко, Д. І. Мишко, М. Ю. Брайчевський, О. С. Компан, К. І. Стецюк, О. М. Апанович.
15 листопада 1967 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. Укр., рос. мовами. 22 арк.
- 246–
248. Компан Олена Станіславівна.
Звіти О. С. Компан за період з 1-го півріччя 1968 р. по 1-ше півріччя 1969 р. 1968–1969 рр., м. Київ.
Машинопис із правками. Укр., рос. мовами. 3 од. зб. 5 арк.
- 249–
250. Компан Олена Станіславівна.
Матеріали О. С. Компан, пов'язані з роботою в Українському товаристві охорони пам'яток історії та культури.
7 лютого – 1 червня 1972 р., м. Київ.
Друк. 2 од. зб. 6 арк.
Примітка: коментар О. С. Компан.

- 251–
253. Акти прийому-передачі, дарчі акти матеріалів І. Ю. Сенченка до Красноградського краєзнавчого музею, Одеського державного літературного музею, Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва УРСР.
Грудень 1976 р. – 1981 р.
м. Київ, м. Красноград, м. Одеса.
Автограф, машинопис. Укр., рос. мовами. 3 од. зб. 27 арк.
Примітка: на бланку.
254. Компан Олена Станіславівна – видавництву «Наукова думка».
Заява О. С. Компан про недопустимість видання книги «Історія історичної науки на Україні» Інститутом історії АН УРСР без зазначення її авторства.
[... р.], м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
255. Проспект видання серії оповідань з історії України.
[... р.], м. Київ.
Авторизований машинопис. 2 арк.

Листування

• Приватне листування

• Адресати

256. Компан Олена Станіславівна
– [Апанович] Олені Михайлівні.
Лист-міркування про наукові терміни.
23 лютого 1985 р., м. Київ.
Авторизований машинопис із правками. 3 арк.
257. Компан Олена Станіславівна
– [Баруздіну] Сергію Олексійовичу, головному редактору журналу «Дружба народів».
Лист із повідомленням про втрату бандеролі з книгами І. Ю. Сенченка, відправлену С. О. Баруздіну; з подякою за публікацію повісті «Савка» І. Ю. Сенченка.
9 серпня 1980 р., з м. Києва до м. Москви.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.

- 258– Компан Олена Станіславівна
261. – [Білоконю] Сергію Івановичу.
Листи із зауваженнями та міркуваннями щодо дисертаційного дослідження С. І. Білоконя; з роздумами про значення «Енеїди» І. П. Котляревського.
10 лютого 1975 р., [... р.]; [... р.]; [... р.]; [... р.], з м. Києва до м. [Москви].
Автограф, авторизований машинопис чорнилом, олівцем. 4 од. зб. 19 арк.
- 262– Компан Олена Станіславівна
263. – [Білоконю] Івану Андрійовичу.
Листи з консультацією стосовно «кліроносфери»; з обговоренням проблеми збереження пам'ятників історії; про реконструкцію Подолу і можливість встановлення пам'ятника Галшці Гулевичівні.
5 травня 1985 р.; 16 травня 1985 р. з м. Києва до м. [Москви].
Авторизований машинопис. 2 од. зб. 2 арк.
264. Компан Олена Станіславівна
– [Бобнівій] Ганні Іванівні, співробітнику Красноградського краєзнавчого музею.
Лист про відсутність можливості посприяти відкриттю кабінету письменника І. Ю. Сенченка в Красноградському музеї.
25 листопада 1985 р., з м. Києва до м. Краснограда Харківської обл.
Авторизована машинописна копія. 2 арк.
Примітка: коментар О. С. Компан.
265. Компан Олена Станіславівна
– [Вовчик-Блакитній] Майї Василівні.
Лист приватного характеру.
10 квітня 1979 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
266. Компан Олена Станіславівна
– [Гнатюк] Мирославі [Михайлівні].
Лист із проханням з'ясувати, в якому художньому творі є притча про те, як один можновладець доручив написати вченому історію людства.
9 квітня 1986 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис. 1 арк.
- 267– Компан Олена Станіславівна
271. – Ейсимонту В'ячеславу [Станіславовичу], брату.
Листи приватного характеру.
1 серпня 1962 р.; 12 січня 1977 р.; 20 червня 1978 р.; [... р.]; [... р.], з м. Києва до [м. Омська], [м. Уфи].
Автограф, авторизований машинопис. Рос. мовою. 5 од. зб. 10 арк.

272. Компан Олена Станіславівна
– [Ейсимонт] Аллі [Євгенівні].
Лист приватного характеру.
22 січня 1976 р., з м. Києва до [м. ...].
Машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
- 273–
274. Компан О[лена] [Станіславівна]
– [Завгородньому] Олесю С[ергійовичу], Тамарі [...].
Листи про ставлення Ліни Костенко до творчості О. С. Завгороднього, про враження від перекладу О. С. Завгороднім книги естонського письменника Е. Ветемаа.
18 грудня 1978 р.; 20 серпня 1984 р., з м. Києва до [м. Дніпропетровська].
Авторизований машинопис із правками. 2 од. зб. 2 арк.
- 275–
276. Компан Олена [Станіславівна]
– Затовському Леоніду Михайловичу.
Листи про наукові праці П. В. Михайлини; з обговоренням можливих тем майбутнього наукового дослідження Л. М. Затовського.
12 січня 1977 р.; [... р.], з м. Києва до [м. ...].
Машинопис. 2 од. зб. 3 арк.
- 277–
278. Компан Олена [Станіславівна]
– [Зленку] Григорію Д[ем'яновичу].
Листи про зв'язки І. Ю. Сенченка з Одесою; з обговоренням можливості передання книг І. Ю. Сенченка до Одеського літературного музею.
19 січня 1976 р.; 9 квітня 1979 р., з м. Києва до [м. Одеси].
Машинопис. 2 од. зб. 2 арк.
279. Компан О[лена] [Станіславівна]
– Ів[...] Юрію Олексійовичу.
Лист із подякою за отриману книгу та з враженнями від неї.
23 лютого 1981 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
- 280–
281. Компан О[лена] [Станіславівна]
– [Іваничуку] Роману Івановичу.
Листи про враження від книги Р. І. Іваничука «Черлене вино»; з подякою за публікацію спогадів І. Ю. Сенченка та із зауваженнями до верстки.
6 грудня 1976 р.; 22 квітня 1977 р., з м. Києва до [м. Львова].
Авторизований машинопис. 2 од. зб. 2 арк.
282. [Компан] [Олена] [Станіславівна]
– [Калюжному] Григорію Петровичу.
Лист зі спогадами про М. З. Суслопарова.

[... р.], з [м. Києва] до [м. Москви].
Машинопис із правками. Рос. мовою. 4 арк.
Примітка: коментар О. С. Компан.

283. Компан О[лена] [Станіславівна]
– [Калюжному] Дмитру Пилиповичу.
Лист про наукові інтереси та наукові студії О. С. Компан.
[1984–1985 рр.], з [м. Києва] до [м. Умані].
Авторизований машинопис. 1 арк.
- 284–
285. [Компан] Олена [Станіславівна]
– [Компану] Ярославу [Георгійовичу], сину, [Сенченку] Івану [Юхимовичу], чоловікові.
Листівки зі згадками про особливості м. Варшави.
30 листопада 1957 р.; 9 грудня 1957 р., з м. Варшави до [м. Києва].
Автограф, друк. 2 од. зб. 2 арк.
286. Компан Олена [Станіславівна]
– [Копиському] Зіновію Юлійовичу.
Лист про книгу З. Кописького «Источниковедение аграрной истории Белоруссии» (Мінськ, 1978) та з враженнями від неї.
12 січня 1979 р., з [м. Києва] до [м. ...].
Машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
287. Компан О[лена] [Станіславівна]
– [Костенко] Ліні Василівні.
Лист із повідомленням про надсилання рецензії-роздумів О. С. Компан стосовно збірки поетеси.
19 березня 1980 р., м. Київ.
Машинопис. 1 арк.
- 288–
289. Компан Олена [Станіславівна]
– Назаренку Юрію Івановичу.
Лист із міркуваннями про характер та історичну роль Запорозької Січі; варіант вітальної телеграми.
29 вересня 1979 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф, машинопис із правками. 2 од. зб. 2 арк.
Укр., рос. мовами.
290. Компан Олена [Станіславівна]
– [Паславському] Івану Васильовичу.
Лист із враженнями від книги автора та роздумами про періодизацію історії України, зокрема про процес переходу від феодалізму до капі-

талізму на теренах Східної Європи.
16 квітня 1985 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 2 арк.

291. Компан О[лена] [Станіславівна]
– [Преображенському] Олександрю Олександровичу.
Лист із подякою за надіслану книгу та міркуваннями про близькість поглядів О. С. Компан до поглядів автора на проблему періодизації вітчизняної історії; з пропозицією-побажанням написати рецензійну статтю на книгу.
17 червня 1982 р., з м. Києва до [м. Москви].
Авторизований машинопис.
Рос. мовою. 1 арк.
292. К[омпан] О[лена] [Станіславівна]
– Світличному Івану Олексійовичу.
Лист із роздумами про людську доброту і громадську чесність, про роботу історика.
14 лютого 1979 р., м. Київ.
Машинопис. 1 арк.
- 293–
300. Компан Олена Станіславівна
– Середницькому Антіну Тимофійовичу.
Листи щодо публікації статей О. С. Компан у науково-літературному місячнику «Наша культура»; серія консультацій про життя та діяльність А. К. Розумовського з переказом-інтерпретацією О. С. Компан історичного твору «Родина Розумовських» О. О. Васильченкова (СПб., 1880–1894).
20 листопада 1980 р.; 26 грудня 1980 р.; 21 січня 1982 р.; 27 грудня 1982 р.; 16 січня 1984 р.; 16 грудня 1984 р.; [... р.]; [... р.], з м. Києва до [м. Варшави].
Авторизований машинопис. 8 од зб. 12 арк.
301. К[омпан] О[лена] [Станіславівна]
– Сис Тамарі Андріївні.
Лист зі спогадами про м. Кам'янець-Подільський; з подякою за надану інформацію про таємницю вірменської дзвіниці; з рекомендацією ознайомитися зі статтею О. С. Компан про Галшку Гулевичівну для проведення паралелей із мешканкою Кам'янця-Подільського, яка заповідала своє майно на культурну діяльність кам'янець-подільського братства.
20 травня 1985 р., з м. Києва до м. Кам'янця-Подільського.
Авторизований машинопис. 1 арк.

302. Компан Олена Станіславівна
– Троньку Петру Тимофійовичу.
Вітальна листівка з ювілеєм.
12 лютого 1985 р., м. Київ.
Авторизований машинопис із правками. 1 арк.
303. К[омпан] О[лена] [Станіславівна]
– Хи[жняк] Зої [Іванівні].
Лист про життя та творчість О. С. Компан – про статті, написані нею (з надією на публікацію), з викладом думок про роль Галшки Гулевичівни в історії України; про значення Подолу в історії м. Києва; з повідомленням про надсилання відзиву О. С. Компан на переклад «Пісні про Гайавату» Генрі Лонгфелло.
21 травня 1984 р., з м. Києва до м. Гавани.
Авторизований машинопис. 1 арк.
304. К[омпан] О[лена] [Станіславівна]
– [Хусаїновій] Олені Олександрівні.
Лист приватного характеру зі спогадами про візит О. С. Компан з онуком до м. Талліна; з роздумами про творчість Ліни Костенко; про долю перекладів, зроблених О. О. [Хусаїновою].
1 листопада 1977 р., з м. Києва до м. Талліна.
Авторизований машинопис. 1 арк.
305. Компан Олена Станіславівна
– [Шудрі] Миколі Архиповичу.
Лист про надсилання фотографії та творів І. Ю. Сенченка – циклу оповідань з життя київської робітничої Солом'янки та оповідання «До початку театру в Шахівці».
[... р.], [м. Київ].
Автограф. 1 арк.
306. Компан Олена [Станіславівна]
– [...] Венері Мокіївні, співробітниці музею Г. С. Сковороди.
Лист про надсилання статті про Г. С. Сковороду з коротким викладом основних думок («анотацією»).
24 листопада 1984 р., з м. Києва до с. Сковородинівки Харківської обл.
Авторизований машинопис. 1 арк.
307. Компан Олена Станіславівна
– [...] Михайлу Миколайовичу.
Лист із враженнями від статті І. Білоконя про збереження та охорону пам'яток історії та культури, опубліковану в журналі «Москва».

8 квітня 1982 р., з м. Києва до [м. Москви].
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.

308. Компан Олена Станіславівна
– [...] Наталії Борисівні.
Лист із подякою за книгу про творчість Леся Курбаса та з роздумами стосовно неї. Варіанти.
16 лютого 1985 р., з м. Києва до [м. ...].
Авторизований машинопис. 2 арк.
309. Компан Олена Станіславівна
– [Журу] Петру Володимировичу.
Лист про надіслану статтю про Галшку Гулевичівну.
16 травня 1985 р., з м. Києва до [м. Ленінграда].
Авторизований машинопис. 1 арк.
310. Компан Олена [Станіславівна]
– [Загребельному] Павлу Архиповичу.
Лист приватного характеру.
28 грудня 1982 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
311. Компан Олена Станіславівна
– [Федоріву] Роману Миколайовичу, головному редактору журналу «Жовтень».
Лист із запитанням щодо можливості опублікувати статтю «У світовому контексті» в журналі «Жовтень»; про недотримання з боку редакції журналу вимог до публікації документів, про творчі плани О. С. Компан.
4 червня 1981 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
312. Компан Олена Станіславівна
– [...] Тетяні Йосипівні.
Лист приватного характеру.
1 листопада 1977 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
313. Компан Олена Станіславівна
– [...] Ярославу Степановичу.
Лист із подякою за отриману книгу та з враженнями від неї.
10 квітня 1979 р., з м. Києва до [м. ...].
Авторизований машинопис. 1 арк.

314. Компан Олена Станіславівна
– [...] Дмитру [...], онуку.
Лист приватного характеру.
24 листопада 1977 р., з м. Києва до [м. ...].
Машинопис із правками О. С. Компан. Рос. мовою. 1 арк.
- 315–
316. Компан Олена Станіславівна
– [Кисельовій] Катерині [Георгіївні].
Листи з подякою за книгу «Среды» та враженнями від неї.
19 лютого 1978 р.; [1978 р.], з м. Києва до м. Москви.
Машинопис, авторизований машинопис. Рос. мовою. 2 од. зб. 3 арк.
317. Компан О[лена] С[таніславівна]
– [...] Людмилі [...].
Лист-відповідь на звернення дитини до редакції з проханням надіслати книги І. Ю. Сенченка.
22 січня 1976 р., з м. Києва до [м. ...].
Машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
318. Компан Олена [Станіславівна]
– [...] Ярославу [...].
Лист-відповідь на критику статті О. С. Компан про Г. Сковороду.
[... р.], з м. Києва до [м. ...].
Автограф. 1 арк.

• Кореспонденти

- 319–
321. [Апанович] Ол[ена] М[ихайлівна]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка; листи з роздумами про творчість Л. Костенко, Ч. Айтматова, В. Распутіна; про Немирівський парк.
7 січня 1985 р.; 13 жовтня [... р.]; [... р.], м. Київ; з м. Києва до м. Немирова Вінницької обл.
Автограф. 3 од. зб. 10 арк.
322. Ачкасова Валентина [...]
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна телеграма з ювілеєм.
19 березня 1986 р., м. Київ.
Машинопис, друк. Рос. мовою. 2 арк.
- 323–
324. Бандура Оле[ксандр] [Іларіонович]
– Компан Олені Станіславівні.

Вітальні листівки.
17 січня 1985 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.

325. Бандура О[лександр] [Іларіонович], директор видавництва «Держлітвидаву» України, Пригодій М[...] [...], редактор видавництва
– [Сенченку] Івану Юхимовичу, (чоловіку О. С. Компан. – Авт.).
Лист щодо обговорення ряду питань, пов'язаних із перекладом творів класиків російської літератури українською мовою.
12 січня 1954 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 3 арк.
326. Білецький Олександр Іванович
– Сенченку Івану Юхимовичу, (чоловіку О. С. Компан. – Авт.).
Запрошення на святкування 70-річчя від дня народження і 45-річчя наукової та педагогічної діяльності О. І. Білецького.
2 листопада 1954 р., м. Київ.
Авторизований друк. Укр., рос. мовою. 2 арк.
- 327–
328. Білецький С[тепан] Т[еодорович]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із повідомленням про надсилання виписок із Центрального державного історичного архіву УРСР у Львові щодо кількості населення м. Львова та його передмість у XVI–XVII ст.
6 жовтня 1959 р., з м. Львова до м. Києва.
Автограф. Укр., польс., латин. мовами. 2 од. зб. 10 арк.
- 329–
330. Білокінь Іван Андрійович
– Компан Олені Станіславівні.
Листи із враженнями від статей О. С. Компан про Григорія Сковороду, Галшку Гулевичівну; з проханням віднайти інформацію про «кліроносферу» та положення О. П. Александрова про «генетичний код».
4 грудня 1984 р.; 30 травня 1985 р., з м. Москви до м. Києва.
Авторизований машинопис. 2 од. зб. 4 арк.
- 331–
338. Білокінь Сергій Іванович
– Компан Олені Станіславівні.
Листи про роботу над кандидатською дисертацією.
4 квітня 1975 р.; 10 лютого 1977 р.; 2 березня 1977 р.; 18 липня 1977 р.; 1 жовтня 1977 р.; 11 жовтня 1977 р.; 16 січня 1981 р.; 9 липня 1981 р., з м. Москви до м. Києва; м. Київ.
Автограф, авторизований машинопис. 8 од. зб. 12 арк.

339. Бондаренко Григорій Васильович
– Сенченку Івану Юхимовичу.
Лист про справи в с. Наталине (батьківщині І. Ю. Сенченка. – Авт.).
Квітень 1970 р., з с. Наталиного Харківської обл. до м. Києва.
Автограф. 3 арк.
- 340– Брюховецькі, (родина)
341. – [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
24 грудня 1985 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 4 арк.
- 342– Вечерські, (родина): Віктор [...], Оля [...], Алла [...]
343. – [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
[... р.]; [... р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
- 344– Вовчик-Блакитна Майя Василівна, Вовчики-Блакитні (родина)
345. – [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
3 листопада 1979 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.
346. Волосоюки (родина)
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[1985 р.], м. Київ.
Автограф. 1 арк.
- 347– Волошин Михайло Трохимович, співробітник Красноградського крає-
348. знавчого музею
– Компан Олені Станіславівні.
Листи щодо відкриття кабінету І. Ю. Сенченка в Літературно-
меморіальному відділі музею письменників Красноградщини; про
перемовини щодо створення барельєфу для с. Наталине та бюсту-
погруддя І. Ю. Сенченка для кабінету; з проханням до О. С. Компан
виклопотати в Спілці письменників України для співробітників му-
зею винагороди (подяки, почесні грамоти, грамоти) за створення
Літературно-меморіального відділу музею.
17 січня 1982 р.; [... р.], з м. Краснограда Харківської обл. до м. Києва.
Авторизований машинопис. 2 од. зб. 3 арк.

349. Гнатюк Мирослава М[ихайлівна]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
1985 р., м. Київ.
Автограф. 2 арк.
- 350–
354. Дангулова [Надія] П [...]
– Компан Олені Станіславівні.
Листи про договір із журналом «Дружба народів» щодо перекладу повісті «Савка» І. Ю. Сенченка; з проханням посприяти реалізації проекту видання двотомника творів І. Ю. Сенченка; про роботу над збірником творів І. Ю. Сенченка; з вітаннями щодо публікації збірки творів письменника.
17 січня 1978 р.; 3 травня 1978 р.; 14 серпня 1982 р.; 6 жовтня 1982 р.; 3 травня 1983 р., з м. Москви до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 5 од. зб. 9 арк.
- 355–
358. Дангулова [Надія] П [...]
– Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру, в тому числі з обговоренням проблем, пов'язаних із публікацією статті О. С. Компан у Москві; вітальні листівки.
2 березня 1984 р.; 21 марта 1984 р.; 14 травня 1984 р.; 14 червня 1984 р., з м. Москви до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 4 од. зб. 6 арк.
- 359–
361. Дангулова [Надія] П [...]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру, вітальні листівки.
19 січня 1985 р.; 3 березня 1985 р.; [... р.], з [м. Москви] до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 3 од. зб. 5 арк.
- 362–
364. Дзюби: Іван [Михайлович], Марта [Володимирівна], Олена [Іванівна]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна телеграма, вітальні листівки.
[1984 р.]; 18 березня 1986 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф, машинопис, друк. 3 од. зб. 5 арк.
- 365–
366. Епик Віра [Мусіївна]
– Компан Олені Станіславівні, Сенченку Івану Юхимовичу.
Вітальні листівки з подякою за передмову до книги Епіка Григорія Даниловича, чоловіка В. М. Епик.
29 грудня 1959 р.; 29 грудня 1960 р., м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.

- 367– Ейсимонт В'ячеслав [Станіславович], брат
371. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру.
4 липня 1962 р.; 15 лютого 1969 р.; 5 жовтня 1969 р.; 27 вересня 1974 р.;
1 липня 1978 р., з м. Омська, м. Уфи до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 5 од. зб. 12 арк.
Примітка: є дописка І. Є. Ейсимонт, дружини В. С. Ейсимонта.
- 372– Ейсимонт Ірина [Євгенівна]
378. – Компан Олені Станіславівні.
Листи з повідомленням про передання документів В'ячеслава Ейсимонта до музею м. Старої Русси; з враженнями від статті О. С. Компан про необхідність реставрації історичних пам'яток на Подолі; вітальні листівки, вітальна телеграма з ювілеєм.
30 серпня 1952 р.; 28 грудня 1977 р.; 10 жовтня 1979 р.; грудень 1984 р.;
5 листопада 1985 р.; 27 грудня 1985 р.; 17 березня 1986 р., з м. Омська, м. Уфи, м. Новгороду до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 7 од. зб. 15 арк.
Примітка: є дописка В. С. Ейсимонта.
- 379– Ейсимонти (родина): Євген [Станіславович], Генрієтта [...], Алла [Євгенівна], [Осипов] Сергій [...]
381. – Компан Олені Станіславівні, [Компан] Ярославу [Юрійовичу], [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Листи приватного характеру, вітальна телеграма.
22 квітня 1956 р.; 20 серпня 1975 р.; 19 березня 1984 р., з м. Москви до м. Києва.
Автограф, машинопис, друк. Рос. мовою. 3 од. зб. 5 арк.
382. Ейсимонти (родина), Осипови (родина), Максим [...], Олександр [...]
– [Компан] Олені [Станіславівні].
Вітальна листівка.
Березень [... р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. Рос. мовою. 1 арк.
- 383– Жур П[етро] В[олодимирович]
384. – Компан Олені Станіславівні.
Листи з враженнями від статей О. С. Компан про Григорія Сковороду («На шляху у світове та вічне»), Запорозьку Січ, Галшку Гулевичівну; про перспективу публікації робіт О. С. Компан у журналі «Звезда»; з пропозицією написати статтю до 1000-ліття Хрещення Русі; про творчі плани П. В. Жура – роботу над книгою «Шевченківський Київ»; майбутнє відрядження до Києва задля роботи в архівах міста.

9 грудня 1984 р.; 24 травня 1985 р., з м. Ленінграда до м. Києва.
Автограф. 2 од. зб. 4 арк.

- 385– Завгородній Олександр (Олесь) С[ергійович], Тамара [...]
388. – [Компан] Олені Станіславівні.
Листи про відвідування м. Червонограда та з враженнями від нього;
з проханням надіслати збірку віршів Ліни Костенко «Над берегами ві-
чної ріки»; про творчі плани – роботу над перекладами та написання
власних творів; про надсилання низки віршів О. С. Компан, один з яких
присвячено дослідниці.
8 жовтня 1976 р.; 25 серпня 1977 р.; 3 вересня 1977 р.; 27 грудня 1977 р.,
з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Автограф. 4 од. зб. 12 арк.
Примітка: є дописка О. С. Компан про надіслану відповідь на лист.
- 389– Завгородній Олександр (Олесь. – Авт.) С[ергійович], Тамара [...]
391. – [Компан] Олені Станіславівні.
Листи про початок роботи над перекладом творів з фінської мови;
про надсилання О. С. Компан низки власних віршів та перекладів, про
труднощі, пов'язані з публікацією авторської збірки поезії, про власні
переклади творів, які вийшли друком в Естонії; про невдалу редакту-
ру його перекладів; про сподівання отримати листа від Ліни Костенко.
1 грудня 1978 р.; 25 грудня 1979 р.; 6 червня 1980 р., з м. Дніпропетров-
ська до м. Києва.
Авторизований машинопис, автограф. 3 од. зб. 22 арк.
- 392– Завгородній Олександр (Олесь. – Авт.) С[ергійович], Тамара [...]
395. – [Компан] Олені Станіславівні.
Листи з проханням надіслати збірку віршів Л. Костенко «Неповтор-
ність»; із подякою за оцінку О. С. Компан його перекладу твору Ю. Смул-
ла «Дачники»; з враженнями від статті О. С. Компан; про творчість Ліни
Костенко; вітальна листівка,
25 вересня 1980 р.; 18 травня 1982 р.; 6 березня 1982 р.; 12 березня 1981 р.,
з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Авторизований машинопис, автограф. 4 од. зб. 11 арк.
- 396– Завгородній Олександр (Олесь. – Авт.) С[ергійович], Тамара [...]
399. – [Компан] Олені Станіславівні.
Лист із подякою за надіслану збірку віршів Ліни Костенко, з враження-
ми від творчості поетеси та деякими зауваженнями до збірки; віталь-
ні листівки, вітальна телеграма з ювілеєм.
30 жовтня 1980 р.; 26 грудня 1984 р.; грудень 1985 р.; 19 березня 1986 р.,
з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Автограф. 4 од. зб. 9 арк.

- 400– Заруба В[іктор] М[иколайович]
403. – Компан Олені Станіславівні.
Лист про надсилання кількох примірників журналу «Вітчизна»; про справи в музеї; вітальні листівки.
22 грудня 1984 р.; 23 січня 1985 р.; [... р.]; [... р.], з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Автограф. 4 од. зб. 4 арк.
- 404– Затовські (родина): Леонід Михайлович, Марія Степанівна
408. – Компан Олені С[таніславівні].
Листи з проханням висловити думку з приводу книжки П. В. Михайлини «Визвольна боротьба трудового населення міст України» (Київ, 1975); допомогти сформулювати тему наукової роботи в галузі історії, допомогти визначити дату виникнення Київського братства; з'ясувати, чи є в архівних сховищах Києва листи східних патріархів та письмова резолюція Київського митрополита Варлаама Ясинського відносно двоєженства канівського протопопа Андрея (згадується, як примітка до приповідки в творі Климентія Зиновіїва, творчість якого досліджувала О. С. Компан); вітальна телеграма.
11 січня 1978 р.; 17 січня 1985 р.; [... р.]; [... р.]; [... р.], з м. Вознесенська до м. Києва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 5 од. зб. 8 арк.
Примітка: на телеграмі коментар О. С. Компан.
- 409– Зленко Григорій Д[ем'янович]
410. – [Компан] Олені Станіславівні.
Листи з проханням надати пораду щодо можливості отримати консультацію в історика В. Г. Сарбея; з проханням дізнатися про долю статті, надісланої до редакції «Українського історичного журналу»; з пропозицією надіслати матеріали, що відображають зв'язки І. Ю. Сенченка з Одесою, до Літературного музею Одеси.
9 березня 1973 р.; 4 квітня 1979 р., з м. Одеси до м. Києва.
Автограф. 2 од. зб. 8 арк.
411. Зленко Григорій [Дем'янович]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Лист із пропозицією вшанувати пам'ять І. Ю. Сенченка збіркою спогадів та статей.
22 квітня 1979 р., з м. Одеси до м. Києва.
Автограф. 15 арк.
- 412– Зленко Григорій Дем'янович
413. – Компан Олені Станіславівні.

Листи з проханням надіслати фото І. Ю. Сенченка для написання замітки в газету «Вечерняя Одесса» до ювілею письменника; з пропозицією надати матеріали І. Ю. Сенченка до Літературного музею Одеси тощо. 24 січня 1981 р.; 8 січня 1984 р., з м. Одеси до м. Києва. Автограф. 2 од. зб. 10 арк.

414. Зоря Юхим [Петрович]
– Сенченку Івану Юхимовичу, [Компан Олені Станіславівні].
Вітальна листівка.
29 грудня 1966 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.
- 415–
416. Іваненки (родина)
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
26 грудня 1984 р.; 27 грудня 1985 р., м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
417. Іваничук Р[оман][Іванович]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист про отримання гранок із правками О. С. Компан; з вітаннями О. М. Апанович; про творчі плани стосовно написання книги про середньовічний Львів.
9 травня 1977 р., з м. Львова до м. Києва.
Автограф. 2 арк.
418. Ів[...] Юрій Олексійович
– [Компан] Олені Станіславівні.
Лист із подякою за справедливу оцінку книги з пародіями на українських письменників.
4 лютого 1981 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.
- 419–
421. Ісаєвич Ярослав Дмитрович
– Компан Олені Станіславівні, [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист із випискою про братства на українських та білоруських землях; з враженнями від повісті «Савка» І. Ю. Сенченка та від книги М. Ботвинника «Лаврентий Зизаний»; вітальна листівка.
22 січня 1970 р.; 6 березня 1985 р.; [... р.], з м. Львова до м. Києва.
Автограф, авторизований машинопис. Укр., рос. мовами. 3 од. зб. 7 арк.
422. Кайдановські, (родина): Галина [...], Володимир [...],
Ганна [...], Володимир [...]

- Сенченко (Компан. – Авт.) Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру.
29 січня 1978 р., з м. Баку до м. Києва.
Автограф. 3 арк.
423. Калениченко Н[іна] Л[уківна]
– Компан Олені Станіславівні, Сенченку Івану Юхимовичу.
Вітальна листівка.
[... р.], м. Київ.
Автограф. 1 арк.
- 424–
431. Калюжний Дмитро Пилипович
– Компан Олені Станіславівні.
Листи з враженнями від рецензії О. С. Компан на твір Л. Костенко «Маруся Чурай» та статті про Г. Сковороду; з турботою про долю статті О. С. Компан про козаччину; про історичні пам'ятки Умані, зокрема «Софіївку»; про задум створити музей імені М. П. Бажана; про життя Н. В. Суровцової-Олицької та долю її архівної спадщини; з проханням надати консультацію з низки питань, зокрема ономастики, тощо; вітальна листівка.
15 грудня 1980 р.; 1 липня 1984 р.; 14 грудня 1984 р.; 22 грудня [1984 р.]; 2 березня 1985 р.; 19 квітня 1985 р.; 25 травня 1985 р.; 12 жовтня 1985 р., з м. Умані до м. Києва.
Автограф, авторизований машинопис. 8 од. зб. 15 арк.
432. Калюжний Григорій [Петрович]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із подякою за надіслані відомості про М. З. Суслопарова.
21 грудня 1984 р., з м. Москви до м. Києва.
Автограф. Рос . мовою. 2 арк.
- 433–
436. Кашерпоги (родина)
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
[... р.]; [... р.]; [... р.]; [... р.], з [м. ...] до [м. ...].
Автограф, друк. 4 од. зб. 5 арк.
- 437–
439. Кисельова Катерина Г[еоргіївна]
– Компан-Сенченко Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру, вітальна листівка.
10 лютого 1977 р.; 29 грудня 1985 р.; [... р.], з м. Москви до м. Києва.
Автограф. 3 од. зб. 7 арк.
Примітка: коментар О. С. Компан, олівцем.

- 440– Киценко Ми[кола] П[етрович]
444. – Компан Олені Станіславівні, [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Листи з повідомленням про надсилання брошури для написання рецензії; з проханням висловити думку про історичний роман П. А. Загребельного «Роксолана» та власними спостереження щодо історичної кон'юнктури твору; з проханням передати вітання О. М. Апанович; вітальні листівки.
3 червня 1969 р.; 3 березня 1970 р.; 27 квітня 1976 р.; 31 липня 1981 р.; 10 січня 1982 р., з м. Запоріжжя до м. Києва.
Автограф. 5 од. зб. 7 арк.
- 445– Киценко Поліна Т[...]
446. – Компан Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
1 березня 1985 р.; [... р.], з м. Запоріжжя до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 2 од. зб. 2 арк.
447. Кінзерський Петро Андрійович
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із подякою за статтю про Галшку Гулевичівну.
26 квітня 1985 р., м. Київ.
Автограф. 2 арк.
448. Кокшарови (родина)
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна телеграма.
19 березня 1986 р., з м. Мелітополя до м. Києва.
Машинопис, друк. Рос. мовою. 2 арк.
449. Колосова В[...] П[...]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
10 січня 1986 р., м. Київ.
Автограф. 3 арк.
- 450– Комарі, (родина)
451. – Компан Олені Станіславівні, Сенченку І[вану] Ю[химовичу].
Вітальні листівки.
31 грудня 1973 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.
- 452– Компан Іван Ярославович
460. – Компан Олені Станіславівні.

Листи приватного характеру.
23 січня 1984 р.; 1 липня 1984 р.; 6 липня 1984 р.; 13 липня 1984 р.;
4 серпня 1984 р.; 14 серпня 1984 р.; 21 серпня 1984 р.; 14 вересня 1984 р.;
22 вересня 1984 р., з військової частини «Десна» смт. Десна, Чернігів-
ської обл., військової частини м. Ворошиловграда до м. Києва.
Автограф, чорнилом, олівцем. 9 од. зб. 26 арк.

- 461– Компан Іван Ярославович
469. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру.
7 листопада 1984 р.; 6 грудня 1984 р.; [грудень 1984 р.]; 6 лютого 1985 р.;
28 квітня 1985 р.; 3 травня 1985 р.; [... р.], з військової частини м. Воро-
шиловграда до м. Києва.
Автограф. 9 од. зб. 20 арк.
- 470– Компан Іван Ярославович
476. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру; вітальна телеграма.
4 червня 1985 р.; 19 серпня 1985 р.; 21 серпня 1985 р.; 30 серпня 1985 р.;
6 вересня 1985 р.; 15 вересня 1985 р.; 20 березня 1986 р., з військової
частини м. Ворошиловграда до м. Києва.
Автограф. 7 од. зб. 14 арк.
477. Компан Марта Ярославівна
– Компан Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру.
5 червня 1981 р., з [смт. Десна Чернігівської обл.] до м. Києва.
Автограф. 2 арк.
478. Компан О[лександр] І[...]
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
30 грудня 1960 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.
479. Компан Олена Г[...]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру.
30 вересня 1959 р., з м. Харкова до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 3 арк.
480. Компан О[лена] [...]
– Компан Ярославу Георгійовичу.

Вітальна листівка.
22 грудня 1979 р., з м. Харкова до м. Києва.
Автограф.
Рос. мовою. 1 арк.

- 481– Кописький Зіновій Юлійович
482. – Компан Олені Станіславівні.
Листи.
16 січня 1985 р.; [... р.], з м. Мінська до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 2 од. зб. 4 арк.
483. Костенко Ліна [Василівна], [Пахльовська] Оксана [Єжи-Янівна], Цвіркунов В[асиль Васильович] (чоловік Л. Костенко. – Авт.), [Цвіркунов] Василь [Васильович] (син Л. Костенко. – Авт.), [...] Зінаїда Ю[ріївна]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[... р.], м. Київ.
Автограф. 1 арк.
- 484– Котляревська Марія Є[вгенівна]
488. – Компан-Сенченко Олені Станіславівні.
Листи, вітальна листівка, газетні вирізки.
[1972 р.]; 26 березня 1972 р.; [листопад 1979 р.]; 6 серпня 1980 р.;
19 травня 1981 р., з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Автограф. 5 од. зб. 9 арк.
489. Кошель М[икола] Г[ригорович]
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальний лист.
5 березня 1985 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 2 арк.
490. Краснокутський В[...] [...] – Сенченку Івану Юхимовичу, [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[...] р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 арк.
- 491– Кувеньова Ол[...] [...] – Компан Олені Станіславівні.
492. Лист приватного характеру; вітальна листівка.
27 травня 1980 р.; 28 грудня 1985 р., м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.

- 493– Кузенти (родина)
495. – [Компан] Олені Станіславівні, Сенченку Івану Юхимовичу.
Лист приватного характеру, вітальні листівки.
1 травня 1983 р.; 26 лютого 1985 р.; [... р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 3 од. зб. 3 арк.
496. Литвинчук К[...] [...] , редактор видавництва «Молодь»
– [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист із повідомленням про плани видавництва «Молодь» перевидати книгу Б. П. Полевого «Повість про справжню людину» в перекладі І. Ю. Сенченка; з проханням переглянути переклад за останнім російським виданням.
26 вересня 1958 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
Примітка: на бланку.
- 497– Малець В[...] [...]]
498. – [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
Березень [... р.]; грудень [... р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.
- 499– Михайлина П[авло] В[асильович]
500. – Компан Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
[1985 р.]; [... р.], з [м. Чернівців] до м. Києва.
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.
- 501– Михайлови, (родина): Остап [...], Любомира [...], Олеся [...]
504. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру; вітальні листівки.
[...] р.]; [...] р.]; [...] р.]; [...] р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 4 од. зб. 7 арк.
- 505– Назаренко Юрій Іванович
506. – Компан Олені Станіславівні.
Листи з проханням надіслати літературу з теми дослідження; з повідомленням про надсилання збірника зі статтю Ю. І. Назаренка.
8 січня 1974 р.; [... р.], м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
507. Нестайко В[севолод] [Зіновійович], редакція «Дитвидаву»
– Сенченку Івану Юхимовичу.

Лист із проханням надати рукопис оповідання І. Ю. Сенченка «Два дні з життя Женьки і Левка».
4 лютого 1957 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.

- 508– Ніколаєнко Г[алина] [Андріївна]
510. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру.
9 жовтня 1972 р.; 14 червня 1973 р.; 6 травня 1974 р., з м. Гагри; з м. Сімеїзу; з м. Києва до м. Києва.
Автограф. 3 од. зб. 6 арк.
511. Нічик В[алерія] [Михайлівна]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[... р.], м. Київ.
Автограф. 1 арк.
512. Овсійчук Володимир [Антонович]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із проханням про наукову консультацію з теми «Український ренесанс».
8 березня 1969 р., з [м. Львова] до [м. Києва].
Автограф. 2 арк.
- 513– Околітенко Наталія І[ванівна], [Кулиняк] Данило [Іванович]
515. – Компан О[лені] С[таніславівні].
Вітальні листівки.
28 грудня 1984 р.; 5 березня 1985 р.; [... р.], з м. Лютижа Київської обл. до м. Києва.
Автограф. 3 од. зб. 8 арк.
516. Павліська Ірина Михайлівна
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із проханням про особисту зустріч з О. С. Компан.
6 червня 1977 р., м. Київ.
Автограф. 2 арк.
517. Павлович А[...] С[...]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру.
[30 липня 1953 р.], з с. Кирилівка Запорізької обл. до м. Києва.
Автограф, олівцем. Рос. мовою. 5 арк.

- 518– Паславський Іван Васильович
520. – Компан Олені Станіславівні.
Листи з проханням про особисту зустріч з О. С. Компан з метою обговорення надісланої раніше книги; вітальна листівка.
25 травня 1985 р.; 31 травня 1985 р.; [... р.], з м. Львова до м. Києва.
Автограф. 3 од. зб. 6 арк.
- 521– Півторадні Василь Ілліч
522. – Компан Олені Станіславівні.
Листи зі спогадами про зустріч з О. М. Апанович в м. Чернігові; про враження від рецензійної статті О. С. Компан «Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства» (газета «Літературна Україна», 1967 (17 жовтня)); з проханням надіслати монографію О. С. Компан; внести корективи до складеної ним повісті про А. Є. Тесленка.
18 грудня 1967 р.; 20 березня 1981 р., з м. Чернігова, м. Житомира до м. Києва.
Автограф, авторизований машинопис. 2 од. зб. 4 арк.
- 523– Пономарьов А[...] М[...]
524. – Компан Олені Станіславівні.
Лист-вірш, вітальна листівка.
6 березня 1975 р.; [... р.], з м. Ярославля до м. Києва.
Автограф.
Рос. мовою. 2 од. зб. 4 арк.
- 525– [Подградська] Олена Мартинівна
526. – Компан Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
6 листопада 1977 р.; 20 грудня 1984 р., з м. Кишинева до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 2 од. зб. 2 арк.
- 527– Поркун Д[...] М[...]
528. – Компан Олені Станіславівні.
Поштові картки з відомостями про адресу І. О. Світличного щодо замовлення «Українського календаря», виданого Українським суспільно-культурним товариством у м. Варшаві.
15 жовтня 1980 р.; 30 грудня 1980 р., м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.
529. Преображенський Олександр Олександрович
– Компан Олені Станіславівні.
Лист з обговоренням рецензій на книгу [«Еволюція феодалізму в Рос-

сии»], зокрема негативної рецензії [О.] [С.] Орлова [«Вопросы социально-экономической истории в книге «Эволюция феодализма в России»], опублікованої в журналі [«История СССР»]. № 3. [1982].
1 серпня 1982 р., з м. Москви до м. Києва; з вибаченнями за втрачені посилання на наукові праці О. С. Компан.
Автограф. Рос. мовою. 2 арк.

- 530– [Решетник] Валентина Олексіївна
531. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру.
24 листопада 1977 р.; 4 листопада 1979 р., з м. Мелітополя до м. Києва.
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
532. Світличний І[ван] [Олексійович]
– Компан Олені Станіславівні.
Листівка з подякою за отримання перших двох чисел газети «Наше слово».
27 січня 1980 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
- 533– Сенченко Іван Юхимович
534. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру.
26 березня 1949 р.; 30 листопада 1957 р., з [м. Києва] до [м. Варшави].
Машинопис. 2 од. зб. 4 арк.
- 535– Сенченко Іван Юхимович
536. – Компан Олені Станіславівні, [Компану] Івану [Ярославовичу].
Листи-казки для Івасика та Льолі (Олени Компан. – Авт.).
3 серпня 1969 р.; 6 серпня 1969 р., з м. Києва до с. Кирилівки Запорізької обл.
Автограф, машинопис. 2 од. зб. 8 арк.
537. Сенченко Іван Юхимович
– Полторацькому О[лексію] І[вановичу], редактору журналу «Вітчизна».
Лист щодо перекладу для журналу статті Л. М. Новиченка про П. Г. Тичину.
[... р.], м. Київ.
Машинопис. 2 арк.
538. Сенченко Іван Юхимович
– Чуркову [Аркадію] [Фроловичу].
Лист про внесення правок до рукопису книги [«Мы шагаем по тайге»].
27 липня 1956 р., з [м. Києва] до [с. Карла Маркса Дніпропетровської обл.].
Машинопис. Рос. мовою. 1 арк.

539. Сенченко Іван Юхимович
– [Чуркову] Аркадію [Фроловичу].
Лист про відмову від гонорару за роботу над книгою [«Мы шагаем по тайге»].
9 травня 1957 р., з м. Києва до [с. Карла Маркса Дніпропетровської обл.].
Машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
540. Сенченко Іван Юхимович
– [...] Ганні Миколаївні.
Лист приватного характеру.
11 вересня 1949 р. з [м. Києва] до [м. ...].
Авторизований машинопис із правками чорнилом, олівцем.
Рос. мовою. 1 арк.
541. Сенченки, родина
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
28 грудня 1984 р., м. Київ
Автограф. Рос. мовою. 1 арк.
542. Силин Олександр (Олесь. – Авт.) О[панасович], [Ніна] [...] [...]]
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
26 грудня 1985 р., м. Київ.
Автограф. 2 арк.
- 543–
549. Середницький Антін Тимофійович, редактор «Українського календаря»
– Компан Олені Станіславівні.
Листи щодо написання О. С. Компан статей до щорічника «Український календар» (Варшава): «Київ та його внесок у розвиток слов'янських народів і світову культуру», «Історичне товариство Нестора Літописця у Києві».
3 жовтня 1980 р.; 21 грудня 1980 р.; 13 січня 1981 р.; 24 січня 1981 р.; 23 лютого 1981 р.; 20 жовтня 1981 р.; 4 грудня 1981 р., з м. Варшави до м. Києва.
Автограф. 7 од. зб. 12 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
- 550–
554. Середницький А[нтін] [Тимофійович], редактор «Українського календаря»
– Компан Олені Станіславівні.
Листи з повідомленням про відправлення двох примірників «Українського календаря» (Вип. 1982) О. С. Компан; із пропозицією написати нову статтю для збірника; з проханням надати інформацію про Михайла Максимовича.

6 лютого 1982 р.; 1 березня 1982 р.; 9 квітня 1982 р.; 30 вересня 1982 р.;
6 грудня 1982 р., з м. Варшави до м. Києва.
Автограф. 5 од. зб. 9 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.

555– Середницький Антін [Тимофійович], редактор «Українського календаря»
559 – Компан Олені Станіславівні.

Листи з проханнями поділитися враженнями про «Український календар» (Вип. 1982); написати статтю до УК (Вип. 1985) на тему «Постійне представництво УРСР при ООН»; запропонувати тему статті до «Українського календаря» (Вип. 1986); надати інформацію про життя та діяльність князя Андрія Розумовського; з подякою за статтю О. С. Компан про Г. Сковороду, надруковану в журналі «Вітчизна».
26 січня 1983 р.; 5 січня 1984 р.; 12 вересня 1984 р.; 23 жовтня 1984 р.;
14 грудня 1984 р., з м. Варшави до м. Києва.
Автограф. 5 од. зб. 8 арк.

560– Середницький Антін [Тимофійович], редактор «Українського календаря»
565. – Компан Олені Станіславівні.

Листи з подякою за консультацію про життя та діяльність князя Андрія Розумовського; з проханням надати консультацію про козацьку республіку на Січі; з подякою про цікаву статтю про Галшку Гулевичівну; з повідомленням про те, що статтю О. С. Компан про Запорозьку Січ включено до плану «Українського календаря» 1987 р. та затверджено Видавничою комісією.
7 січня 1985 р.; 20 березня 1985 р.; 28 червня 1985 р.; 24 травня 1985 р.;
7 січня 1986 р.; 24 травня 1986 р., з м. Варшави до м. Києва.
Автограф. 6 од. зб. 11 арк.

566– Сенюки, (родина): С[...] І[...] та М[...] Д[...]
567. – Компан Олені Станіславівні, Сенченку Івану Юхимовичу.

Лист приватного характеру, вітальна листівка.
27 грудня 1973 р.; 15 лютого 1974 р., з [м ...] до м. Києва.
Автограф, чорнилом. 2 од. зб. 3 арк.

568. Сивіцький Микола Костьович
– [Компан] Олені Станіславівні.
Лист про відновлення видання «Український церковний календар» та з пропозицією надіслати статтю.
2 травня 1985 р., з м. Варшави до м. Києва.
Авторизований машинопис. 1 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.

- 569– Сис Тамара Андріївна
571. – Компан Олені Станіславівні.
Вітальні листівки; лист зі спогадами про VI Подільську конференцію та про враження від статті О. С. Компан стосовно Галшки Гулевичівни.
Березень 1985 р.; 24 квітня 1985 р.; 30 травня 1985 р., з м. Кам'янця-Подільського до м. Києва.
Автограф. 3 од. зб. 5 арк.
572. Сорока Ліна [...], Затварський Володимир [...]
– [Компан Олені Станіславівні].
Лист приватного характеру.
15 серпня 1980 р., з м. Інти до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
573. Сорочинська Г[енрієтта] [...]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру.
9 червня 1953 р., з м. Ставрополя до м. Києва.
Автограф. 2 арк.
- 574– Суровцова-Олицька Н[адія] [Віталіївна]
575. – [Компан] Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру; вітальна листівка.
5 березня 1981 р.; 25 листопада 1984 р., з м. Умані до м. Києва.
Автограф, авторизований машинопис. 2 од. зб. 3 арк.
- 576– Суровцова Надія Віталіївна, Калюжний Дмитро Пилипович
578. – [Компан] Олені Станіславівні.
Лист із враженнями від статті О. С. Компан «На тлі і в контексті світової історії» та сподіваннями побачити її найближчим часом надрукованою; вітальні листівки.
20 грудня 1983 р.; 26 листопада 1984 р.; [... р.], з м. Умані до м. Києва.
Авторизований машинопис, друк. 3 од. зб. 4 арк.
Примітка: є дописка Д. П. Калюжного.
- 579– Сулопаров М[икола] З[ахарович]
582. – Компан Олені Станіславівні.
Лист із довідкою про Кам'янець-Подільський університет; із повідомленням про передання для ознайомлення перекладів досліджень з історії цехів; вітальна листівка.
6 серпня 1960 р.; 22 липня 1968 р.; 8 січня 1970 р.; 1 січня 1974 р., м. Київ.
Автограф, машинопис. 4 од. зб. 7 арк.

583. Тимофєєв Ю [...] [...], співробітник видавництва «Детгиз»
 – [Сенченку] Івану Юхимовичу.
 Лист щодо включення двох оповідань І. Ю. Сенченка до ювілейного збірника творів українських письменників.
 30 грудня 1953 р., з м. Москви до м. Києва.
 Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
Примітка: є дописка рукою Ю. [...] Тимофєєва; на бланку.
584. Франко Тарас [Іванович]
 – Компан Олені [Станіславівні], Апанович Олені [Михайлівні].
 Лист-привітання.
 16 березня 1969 р., м. Київ.
 Автограф. 2 арк.
- 585–
 589. Хи[жняк] Зоя [Іванівна]
 – [Компан] Олені Станіславівні.
 Листи про особливості життя в Гавані, спогади про життя в Києві; вітальні листівки.
 9 травня 1984 р.; 27 січня 1985 р.; грудень 1985 р., березень [... р.]; [... р.], з м. Гавани до [м. Києва].
 Автограф. 5 од. зб. 9 арк.
590. Хименко Андрій Іванович
 – [Компан] Олені Станіславівні.
 Лист із проханням про консультацію.
 [... р.], з м. Черкаси до м. Києва.
 Машинопис. 1 арк.
591. Хланда Євген (Evžen Chlanda)
 – [Компан] Олені Станіславівні.
 Вітальна листівка.
 22 березня 1956 р.
 З м. Праги до [м. Києва].
 Автограф. Рос., чеськ. мовами. 1 арк.
- 592–
 597. Хусаїнова Олена [Олександрівна]
 – Компан-Сенченко Олені Станіславівні.
 Листи про життя та перекладацьку роботу в Талліні, зокрема про переклад російською мовою віршів Ліни Костенко.
 27 лютого 1977 р.; 25 жовтня 1977 р.; 22 листопада 1977 р.; 18 грудня 1977 р.; 20 лютого 1978 р.; 1 квітня 1979 р., з м. Талліна до м. Києва.
 Автограф. 6 од. зб. 16 арк.

598. Чайковський [...] [...]]
– [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист про передання книги Максима Горького для перекладу.
14 лютого 1952 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
599. Черкас Феодосій [...]]
– Компан Олені Станіславівні.
Вітальна телеграма з ювілеєм.
17 березня 1986 р., з м. Черкаси до м. Києва.
Машинопис, друк. 2 арк.
600. Чурков Аркадій Фролович
– [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист щодо правок до надісланого рукопису [«Мы шагаем по тайге»].
15 липня 1956 р., з [с. Карла Маркса Дніпропетровської обл.] до [м. Києва].
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
- 601– Швидько Г[анна] К[ирилівна]
602. – Компан Олені Станіславівні.
Листи про роботу над статтею «Висвітлення історії феодальних міст України» (для журналу «Київська старовина»); про знайомство з П. В. Михайлиною; про тлумачення основних положень свого наукового дослідження як відповідь на критичні зауваження О. С. Компан.
18 квітня 1973 р.; 22 січня 1974 р., з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Автограф. 2 од. зб. 4 арк.
- 603– Шевченко Федір Павлович
604. – Компан Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
Грудень 1985 р.; березень 1986 р., м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 2 арк.
605. Шкурупій Іван (Івасик) [...]]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
4 березня 1984 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.
606. [Шлиш] Андрій (Ślisz Andrei)
– Компан Олені [Станіславівні].
Вітальна листівка.
24 квітня 1958 р., з м. Варшави до м. Києва.
Автограф. Укр., польс. мовами. 3 арк.

607. Вел[...] [...] [...], редактор
– [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист щодо перекладів творів А. Чехова.
[...] р.), м. Київ.
Автограф. 1 арк.
608. В[...] Кіра [...] [...]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[...] р.), м. Київ.
Автограф. Рос. мовою. 2 арк.
609. Ком[...] П[...] [...] [...]
– [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист.
30 липня 1951 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.
610. Яр[...] Олена [...] [...] [...]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[Грудень 1983 р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
611. [...] Анастасія Іванівна, Іван Маркович
– Сенченку Івану Юхимовичу, [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
Грудень 1966 р., з с. Наталине Харківської обл. до м. Києва.
Автограф. 1 арк.
612. [...] Іван Данилович, [Локощенко] Прасковія Пимонівна
– [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Лист.
12 травня 1960 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
613. [...] Іван Панасович, [...] Ганна Степанівна, [...] Борис [...], [...] Віталій
[...], [...] Галина [...], [...] Тарас [...] [...]
– Сенченку Івану Юхимовичу.
Вітальна листівка з 70-ти річчям.
12 лютого 1971 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.

614. [...] Кл[авдія] Олекс[...], Степ[ан] Маркович
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[...] р.), з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 арк.
- 615– [...] [Тетяна] [Йосипівна]
616. – Компан Олені Станіславівні.
Листи приватного характеру.
5 листопада 1977 р.; грудень 1977 р., з [м. ...] до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 2 од. зб. 4 арк.
617. [...] Алік [...], [...] Катерина [...], [...] Марина [...], [...] Наталія [...]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
Грудень 1977 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 арк.
618. [...] Галина [...], [...] Анатолій [...]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
Березень 1977 р., м. Київ.
Автограф. 1 арк.
619. [...] Зюмиш, [...] Акпер
– [Сенченку] Івану Юхимовичу, [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
24 квітня 1969 р., з м. Ашхабада до [м. Києва].
Машинопис. Рос. мовою. 2 арк.
620. [...] Катерина [...]
– [Сенченку] Івану [Юхимовичу].
Вітальна листівка.
1974 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
- 621– [...] Лілія М[...], [...] Іван [...], [...] Ярослав [...]
622. – [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
22 грудня 1984 р.; [...] р.), з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 од. зб. 4 арк.

- 623– [...] Люба [...]]
625. – Компан Олені Станіславівні, Сенченку Івану Юхимовичу.
Вітальні листівки.
23 вересня 1957 р.; 27 вересня 1957 р.; 2 жовтня 1957 р., з с. Малий Маяк
(Кримська обл. УРСР) до м. Києва.
Автограф. Рос. мовою. 3 од. зб. 3 арк.
- 626– [Коцюбинська] Михайлина [Хомівна]
627. – [Компан] Олені Станіславівні.
Лист, вітальна листівка.
[...] р.]; [...] р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
- 628– [...] Мусій Т[...], [...] Тамара С[...], [...] Надія [...]]
629. – Компан Олені Станіславівні.
Вітальні листівки.
7 січня 1986 р.; [...] р.], м. Київ.
Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
630. [...] Надія [...], Іван П[...]]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Вітальна листівка.
[...] р.], з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
631. [...] Надія [...]]
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із запрошенням відвідати захист докторської дисертації Сміяна
Петра Кіндратовича.
17 травня 1970 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. 1 арк.
632. [...] Надія [...]]
– [Компан] Олені Станіславівні.
Лист приватного характеру.
29 березня 1977 р., з [м. ...] до [м. Києва].
Автограф. Рос. мовою. 1 арк.
633. [...] Наталія [...], [...] Ярослав [...]]
– [Компан] Олені Станіславівні, [Сенченку] Івану Юхимовичу.
Запрошення на весілля.
8 жовтня 1974 р., з м. Ірпеня до м. Києва.
Автограф, чорнилом. 2 арк.

- 634– [...] Оксана [...], [...] Роман [...]
 635. – [Компан] Олені Станіславівні.
 Вітальна листівка.
 [...] р.); [...] р.], з [м. ...] до [м. Києва].
 Автограф, чорнилом. 2 од. зб. 2 арк.
636. [Ведіна] Ірина [...]
 – [Сенченку] Івану Юхимовичу.
 Вітальна листівка з 60-ти річчям.
 15 лютого 1961 р., з [м ...] до [м. Києва].
 Автограф. 1 арк.
637. [...] Сергій [...]
 – Компан Олені Станіславівні.
 Вітальна телеграма.
 19 березня 1986 р., м. Київ.
 Машинопис, друк. 2 арк.
638. [...] Федір [...], [...] Ірина [...]
 – Компан Олені Станіславівні, [Сенченку] Івану Юхимовичу, Компану
 Івану Ярославовичу.
 Вітальна листівка.
 6 жовтня 1970 р., м. Київ.
 Автограф. 1 арк.
- 639– [...] Л[...], І[...]
 640. – Компан Олені Станіславівні.
 Листи приватного характеру.
 14 серпня 1980 р.; 24 квітня 1981 р., з м. Майма до м. Києва.
 Автограф. 2 од. зб. 3 арк.
641. Ц[...] І[...] [...]
 – Компан Олені Станіславівні.
 Лист-вітання з приводу захисту докторської дисертації.
 16 квітня 1964 р., з [м. ...] до м. Києва.
 Машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
642. [...] [...] [...]
 – [Компан] Олені [Станіславівні].
 Лист (фрагмент листа. – Авт.) з проханням вислати книги.
 [15 жовтня 1978 р.], з [м....] до [м. Києва].
 Автограф. Рос. мовою. 1 арк.
Примітка: список книг із коментарем О. С. Компан.

• **Офіційне**

• **Адресати**

643. Компан Олена Станіславівна
– Злобіну Геннадію Карповичу, голові Держбуду УРСР.
Варіант листа на захист українського архітектора-реставратора, співробітника Інституту «Укрпроектреставрація» Валентини Петрівни Шевченко.
30 жовтня 1984 р., м. Київ.
Авторизований машинопис із правками. Укр., рос. мовами. 5 арк.
644. Компан Олена Станіславівна
– Руденку В[...] [...], директорів Красноградського краєзнавчого музею.
Лист про відсутність можливості посприяти створенню кабінету І. Ю. Сенченка в музеї.
17 лютого 1985 р., з м. Києва до м. [Краснограда].
Авторизований машинопис. 1 арк.
645. Компан Олена Станіславівна
– Опікунській раді Ленінського району м. Києва.
Лист на підтвердження факту усиновлення Л. П. Мишурою Івана Шкурупія.
20 жовтня 1983 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
646. Компан О[лена] С[таніславівна], Сенюк С[...] К[...],
Стецюк К[атерина] І[саківна]
– редакції газети «Правда».
Лист-звернення членів Українського товариства охорони пам'яток історії та культури з критикою статті В. Володимирського «Вдохновенное мастерство»; опублікованої в газеті «Правда» від 15 лютого 1968 р.
23 лютого 1968 р., з м. Києва до м. Москви.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.

• **Кореспонденти**

647. Дніпропетровський державний університет, відділ аспірантури
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із переліком документів, необхідних для затвердження О. С. Компан науковим керівником аспірантки історичного факультету Дніпропетровського державного університету Г. К. Швидько.
19 липня 1972 р., з м. Дніпропетровська до м. Києва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.

648. Донецький обласний комітет Комуністичної партії України, відділ агітації та пропаганди
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із повідомленням про заходи, присвячені 100-річчю від дня народження Г. Я. Сєдова, що відбудуться в м. Донецьку.
16 березня 1977 р., з м. Донецька до м. Києва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 1 арк.
649. Івано-Франківська обласна організація Українського товариства охорони пам'яток історії та культури
– Компан Олені Станіславівні.
Лист-запрошення взяти участь у роботі III Прикарпатської історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 50-річчю утворення СРСР.
15 лютого 1972 р., з м. Івано-Франківська до м. Києва.
Авторизований машинопис. 1 арк.
Примітка: на бланку.
650. Інститут історії АН УРСР,
Слабєєв І[гор] С[еменович], кандидат історичних наук
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із проханням підтвердити готовність виступити з доповіддю на Всесоюзній науковій конференції «Об опыте написания истории городов, сел, фабрик и заводов, колхозов и совхозов СССР».
5 травня 1972 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 2 арк.
651. Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник
– Компан Олені Станіславівні.
Запрошення на засідання науково-методичної ради.
8 лютого 1973 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
Примітка: на бланку.
- 652– Красноградський краєзнавчий музей,
654. Мариненко Д[...] [...], Руденко В[...] [...], директори
– Компан Олені Станіславівні.
Листи стосовно намірів створення експозиції, присвяченої І. Ю. Сенченку, та з проханням надати для експонування особисті речі І. Ю. Сенченка; про план відкриття кабінету І. Ю. Сенченка та з проханням передати меблі або дрібні речі, пов'язані з письменником; вітальна листівка.
3 серпня 1976 р.; 14 лютого 1985 р.; травень [... р.], з м. Краснограда Харківської обл. до м. [Києва].
Авторизований машинопис, автограф. 3 од. зб. 6 арк.

- 655– Красноградський краєзнавчий музей,
658. Бобнєва Ганна Іванівна, співробітник
– Компан Олені Станіславівні.
Листи щодо проекту створення кабінету І. Ю. Сенченка; з подякою за надані музею документи; з проханням надати музею особисті речі І. Ю. Сенченка.
10 жовтня 1985 р.; 2 грудня 1985 р., 29 січня 1986 р.; [... р.], з м. Краснограда Харківської обл. до [м. Києва].
Автограф. 4 од. зб. 9 арк.
659. Одеський державний літературний музей,
Мороз В[алентин] [Леонідович], в. о. директора
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із проханням надіслати другий примірник дарчого напису на книги та фото І. Ю. Сенченка, подаровані музею.
28 листопада 1979 р., з м. Одеси до м. Києва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 2 арк.
660. Редакція видавництва «Советский писатель»
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із повідомленням про включення книги І. Ю. Сенченка «На Калиновом мосту» до плану видань на 1982 р.
11 березня 1981 р., з м. Москви до м. Києва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 2 арк.
Примітка: на бланку.
661. Редакція газети «Кіровоградська правда»
– Компан Олені Станіславівні.
Лист із повідомленням про виконання доручення.
31 липня 1976 р., з м. Кіровограда до м. Києва.
Автограф. 2 арк.
662. Редакція журналу «Барвінок»
– Компан (Сенченко-Компан) Олені Станіславівні.
Лист із проханням надати бухгалтерії довідку, яка є підставою для виплати гонорару спадкоємцям І. Ю. Сенченка за казку «Як Олеся заснула в квітці», опубліковану в журналі.
15 жовтня 1981 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 2 арк.
Примітка: на бланку.
663. Редакція журналу «Дружба народів»,
Баруздин Сергій Олексійович, головний редактор
– Компан Олені Станіславівні.

- Лист із проханням вислати книги І. Ю. Сенченка з автографами.
24 червня 1980 р., з м. Москви (с. Передєлкіно, Росія) до м. Києва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 2 арк.
- 664– Український республіканський будинок літераторів,
666. Спілка письменників України
– Компан (Сенченко-Компан) О[лені] С[таніславівні].
Запрошення на літературно-мистецькі вечори та Всесоюзне щорічне
Шевченківське літературно-мистецьке свято.
4 березня 1985 р.; [1985 р.]; [1986 р.], м. Київ.
Друк. 3 од. зб. 7 арк.
- 667– Українське товариство охорони пам'яток історії та культури
671. – Компан Олені Станіславівні.
Листи-запрошення взяти участь у загальних зборах секції історичних
пам'ятників, у роботі Пленуму Правління товариства.
9 жовтня 1968 р.; 27 лютого 1975 р.; [жовтень 1975 р.]; 19 листопада
1976 р.; [... р.], м. Київ.
Машинопис, авторизований машинопис. 5 од. зб. 9 арк.
Примітка: на бланку.
Додаток: фрагмент запрошення О. С. Компан на загальні збори.
672. Українська Радянська Енциклопедія
Бажан М[икола] П[латонович], головний редактор
– [Компан] Олені Станіславівні.
Лист-запрошення взяти участь у засіданні редколегії видання «Історія
українського мистецтва».
5 червня 1970 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 1 арк.
Примітка: на бланку.
673. Спілка письменників України
– Компан Олені Станіславівні.
Лист-запрошення на урочистий вечір, присвячений 80-річчю від дня
народження І. Ю. Сенченка.
27 січня 1981 р., м. Київ.
Авторизований машинопис. 2 арк.
674. Центральна книжкова літературна лавка письменників
Літературного фонду СРСР
– Компан Олені Станіславівні.
Лист про відсутність в Центральній книжковій лавці відділу «Книга-поштою».
22 березня 1983 р., з м. Москви до м. Києва.
Машинопис. Рос. мовою. 2 арк.

Матеріали з дарчими написами

675. Бревський (Брайчевський) М[ихайло] [Юліанович]
– Компан Олені Станіславівні.
«Г. Скворода».
[Поема] з присвятою.
[... р.], м. [Київ].
Машинопис. Рос. мовою. 83 арк.
- 676–
677. Ейсимонт В'ячеслав Станіславович
– Компан Олені Станіславівні.
Дарчий напис на окремому відбитку статті «К вопросу о показе буржуазной демократии в процессе преподавания истории капиталистических стран»; на виданні «Рассказ о польской земле».
22 травня 1956 р., м. Омск, [м. Москва].
Автограф, друк. Рос. мовою. 2 од. зб. 95 арк.
678. Калениченко П[авло] М[ихайлович]
– Компан Олені Станіславівні.
Дарчий напис на окремому відбитку статті «Наукові зразки польських і українських істориків».
15 квітня 1957 р., м. Київ.
Автограф. 4 арк.
679. [Ейсимонт] [...] [...]
– [Компан Олені Станіславівні].
Дарчий напис на окремому відбитку статті Н. В. Павлович «Семантика оксюморона».
8 липня 1980 р., м. Москва.
Автограф. Рос. мовою. 6 арк.
680. Путро О[лексій] І[ванович]
– Компан Олені Станіславівні.
Дарчий напис на окремому відбитку статті «Становище козацтва на Лівобережній Україні у другій половині XVIII ст.».
18 лютого 1969 р., м. Київ.
Автограф. 5 арк.
681. Сахно Феодосій І[ванович]
– Компан Олені Станіславівні.

Дарчий напис на окремому відбитку музичного твору «Недригайлівський вальс», музика М. Пилипенка.
15 травня 1986 р., [м. ...].
Автограф. 2 арк.

682. Ястребов [Ф.] [О.]
– [Компан Олені Станіславівні].
«Афине Лемнии». Сонет.
[... р.], [м. Київ].
Автограф. Рос. мовою. 1 арк.

Фотодокументи

683. Компан Олена Станіславівна, Сенченко Іван Юхимович.
Групові фото.
1924–1958 рр., [м. ...].
9 фотографій.
684. Сенченко Іван Юхимович.
Фото.
1920–1955 рр., м. Красноград, с. Наталине Харківської обл., [м. Київ].
12 фотографій.
685. Сенченко Юхим Гаврилович.
Фото Сенченка Юхима Гавриловича серед земляків у м. Краснограді,
фото з поховання Сенченка Юхима Гавриловича.
[1940-ві рр. – 1957 р.], м. Красноград Харківської обл.
6 фотографій.
686. [...] Наталія [...].
Фото.
[1946–1956 рр.], м. Алма-Ата, м. Київ, м. Харків.
9 фотографій.
687. Компан Олена Станіславівна.
Фото.
[1950–1980-ті рр.], м. Київ.
5 фотографій.
688. Компан Олена Станіславівна.
Альбом краєвидів Чехословаччини, Польщі.
Фото, друковані листівки.

1957–1958 рр., м. Київ.
Чеськ., польс. мовами.
20 арк. + 39 фотографій.

689. Компан Олена Станіславівна з невідомими особами.
Групове фото.
[1958 р.], м. Київ, [м. Варшава].
7 фотографій.
690. Компан Олена Станіславівна.
Краєвиди міст Чехословаччини: м. Праги, м. Брна; Польщі: м. Торуня.
Фото листівок.
[1958 р.], [м. ...].
Чеськ., польс. мовами.
20 фотографій.
691. [...].
Фото невідомої особи з віршованим написом на звороті.
Осінь 1959 р., м. Київ.
Автограф. Рос. мовою.
1 фотографія.
692. [Компан Олена Станіславівна з дитиною].
Фото.
1959 р., м. Київ.
1 фотографія.
693. Компан Олена Станіславівна.
Краєвиди міст України: м. Києва, м. Канева, м. Луцька та ін.
Фото листівок.
[1960 р.], [м. ...].
Укр. мовою.
11 фотографій.
694. Компан Олена Станіславівна.
Альбом сімейних фото.
[1960-ті рр.], м. Київ.
24 арк. +51 фотографія.
Примітка: гумористичні анотації О. С. Компан.
695. Компан Олена Станіславівна, Сенченко Іван Юхимович.
Групові сімейні фото.
[1961 р.], м. Київ, [м. ...].
6 фотографій.

696. [...] Тетяна [...], онука.
Фото.
1965 р., [м. Київ].
3 фотографії.
697. Компан Олена Станіславівна.
Фоторепродукції творів живопису.
1965 р.; 1978 р., [м. ...].
Друк. Укр., рос. мовами.
8 фотографій.
698. Компан Олена Станіславівна.
Краєвиди м. Ленінграда, м. Москви.
Фото листівок.
1966 р.; 1969 р., [м. ...].
Друк. Рос., англ., фр. мовами.
10 фотографій.
- 699.. Компан Олена Станіславівна.
Виступ на зборах, присвячених 100-річчю від дня народження В. І. Леніна.
Фото.
1970 р., м. Київ.
3 фотографії.
700. Компан Євген [...].
Фото.
1972 р. м. Київ.
1 фотографія.
701. Компан Олена Станіславівна.
Комплект листівок «Старый Таллин».
1974 р.; 1975 р., м. Ленінград.
Естон., рос. мовами.
18 листівок.
702. Красноградський краєзнавчий музей.
Фото стенда, присвяченого І. Ю. Сенченку.
[1970-ті рр.], м. Красноград.
4 фотографії.
703. [Компан Ярослав Юрійович], Компан Іван [Ярославович],
Сенченко Іван Юхимович.
Фото.
[... р.], м. Київ.
4 фотографії.

704. [...] Ветя [...],
 Фото.
 [... р.], м. Київ.
 1 фотографія.
705. [...] Марина [...], онука.
 Фото.
 [... р.], [м. ...].
 2 фотографії.
706. Фотокопія окремих аркушів рукописного архівного документа (вересень 1781 р.).
 [... р.], [м. ...].
 Лат. мовою.
 3 фотографії.
707. Фотокопії окремих уривків творів, [малюнків] Т. Г. Шевченка (видання 1847 р.).
 [... р.], [м. ...].
 15 фотографій.

Комплекс документів Івана Юхимовича Сенченка (1901–1975) – українського письменника, перекладача, критика

• Творчі матеріали

- 708– 709. Посвідчення І. Ю. Сенченка – учасника форуму діячів культури, присвяченого 150-річчю від дня народження Т. Г. Шевченка; запрошення на літературний вечір, присвячений 80-річчю від дня народження І. Ю. Сенченка.
 Травень 1964 р.; 13 лютого 1981 р., м. Київ.
 Авторизований друк, друк. Укр., рос., англ., фр. мовами.
 2 од. зб. 8 арк.
710. Сенченко Іван Юхимович.
 Як співається на винограднику. Оповідання. [Збірка «Сонце сходить»]. Оповідання та повісті для дітей. Київ: Державне видавництво України, 1929].
 1929 р., [м. Київ].
 Фотокопія. 9 арк.
Примітка: з автографом О. С. Компан.
711. Сенченко Іван Юхимович.
 Гіганти пустель. Подорож.

Нарис. 3-й примірник.
22 квітня – травень 1930 р., [м. ...].
Машинопис із правками олівцем. 99 арк.

712. Сенченко Іван Юхимович.
[Повісті, писані в казармі]. Із записок читача про Шевченкову прозу.
Стаття.
Вирізка: журнал «Літературний журнал», Харків: Державне літературне видавництво, 1937. № 2 (лютий). С. 101–115.
Лютий 1937 р., [м. ...].
Друк із правками олівцем. 10 арк.
713. Сенченко Іван [Юхимович].
Момент.
Стаття.
Липень 1942 р., [м. Іссик].
Автограф. 4 арк.
- 714–
715. [Сенченко Іван Юхимович].
Сократ на полі бою.
Сцена з [п'єси].
Липень 1942 р., [м. Іссик].
Автограф, авторизований машинопис. 2 од. зб. 8 арк.
716. [Сенченко Іван Юхимович].
Союз переможної єдності.
[Стаття].
Квітень 1944 р., [м. ...].
Авторизований машинопис із правками. 7 арк.
717. Сенченко Іван Юхимович.
Ой у полі жито.
Оповідання.
[1957 р.], [м. Київ].
Верстка з правками, чорнилом, олівцем. 4 арк.
718. [Сенченко Іван Юхимович].
Анотація до повісті «Руді вовки». Київ: Дитвидав, 1958.
[1958 р.], м. Київ.
Машинопис. 1 арк.
719. [Сенченко Іван Юхимович].
Виступ т. Сенченка, (без кінця).
[1950-ті рр.], [м. Київ].
Машинопис. 1 арк.

720. Сенченко Іван Юхимович.
Казка.
7 лютого 1961 р., м. Київ.
Авторизований машинопис із правками.
Додаток: лист І. Ю. Сенченка – укладачам [видання] з пропозицією надрукувати доопрацьоване в 1961 р. оповідання [1923 р.].
Авторизований машинопис. 5 арк.
721. Сенченко Іван Юхимович.
Кіт Льонок.
Оповідання.
14 травня 1961 р., м. Київ.
Авторизований машинопис, олівцем. 3 арк.
722. [Сенченко Іван Юхимович].
Анотація до [збірки оповідань] «донецького» циклу про життя людей робітничого Донбасу.
[м. Київ], 2 липня 1964 р.
Машинопис. 1 арк.
- 723– [Сенченко Іван Юхимович].
731. Оповідання, вилучені Дитвидавком зі збірки весною 1964 р.: «Там-то глибоко – жабі по око», «Ласий Юрчик», «Знов про Юрчика», «Про вовка помовка, а кобилу зайці з'їли», «Паничу, коза устилку смиче!» «Гей, Грицько, скажи Грицькові...», «Сов, тпру, до ярма – оглянувся аж нема», «Покарали вовка – в кошару вкинули».
[1964 р.], м. Київ.
Автограф, машинопис із правками олівцем, чорнилом. 9 од. зб. 10 арк.
- 732– [Сенченко Іван Юхимович].
733. Вогневиця. Червона чаша.
Оповідання. Варіанти.
6 червня 1967 р. – 3 липня 1968 р.; 12 жовтня 1970 р., м. Київ.
Автограф, машинопис із правками олівцем, чорнилом. 2 од. зб. 25 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
- 734– [Сенченко Іван Юхимович].
735. Добре, як голому в кропиві.
Оповідання. 1-й, 2-й варіанти.
[1964 р.]; 6 листопада 1968 р., [м. Київ].
Машинопис із правками чорнилом, олівцем. 2 од. зб. 5 арк.
Примітка: кінець оповідання дописаний О. С. Компан.

- 736– [Сенченко Іван Юхимович].
737. Скільки хвостів у Бабайчика.
Оповідання. Варіанти.
2 січня 1969 р.; [... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем. 2 од. зб. 5 арк.
- 738– [Сенченко Іван Юхимович].
739. Лань Керентійська.
Оповідання. Перша редакція, варіант.
28 лютого 1969 р.; [... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем. 2 од. зб. 17 арк.
740. Сенченко Іван [Юхимович].
До полтавської Книги записів.
Нотатка.
Жовтень 1971 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис. 1 арк.
- 741– [Сенченко Іван Юхимович].
742. Китай.
Оповідання. Варіанти.
15 лютого 1972 р.; 1972 р., [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 од зб. 4 арк.
- 743– [Сенченко Іван Юхимович].
744. Козельки.
Оповідання. Варіанти.
15 лютого 1972 р., [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 од. зб. 3 арк.
- 745– [Сенченко Іван Юхимович].
746. Бджілка. Дзвіночок.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем, машинопис. 2 од. зб. 8 арк.
- 747– Сенченко Іван Юхимович.
748. Данило Іванович Безуглий.
Стаття. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Авторизований машинопис із правками. 2 од. зб. 6 арк.
- 749– [Сенченко Іван Юхимович].
750. Бій за хатку.

Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 од. зб. 4 арк.

751. [Сенченко Іван Юхимович].
[Білий налив].
Оповідання.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 арк.
Примітка: коментар О. С. Компан.
752. [Сенченко Іван Юхимович].
Микола Дукин.
Стаття.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками. 2 арк.
Додаток: список творів М. Дукина, складений О. С. Компан.
- 753–
754. [Сенченко Іван Юхимович].
Виноград у саду.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками, машинопис. 2 од. зб. 6 арк.
755. [Сенченко Іван Юхимович].
Вівчар. Про тещу.
Виписки віршів [із видання: М. Возняк «Із збірника Кондрацького кінця XVIII ст.» (Кілька нових даних до старої української пісенності) // ЗНТШ. Т. СXLVI. 1927. С. 155–179].
[... р.], [м. ...].
Автограф. 27 арк.
756. [Сенченко Іван Юхимович].
Герострат і його молоток.
Оповідання.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками чорнилом, олівцем. 5 арк.
- 757–
759. [Сенченко Іван Юхимович].
Горобчик Івасик.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем. 3 од зб. 9 арк.

- 760– [Сенченко Іван Юхимович].
761. Де взявся Бабайчик.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками, машинопис. 2 од зб. 7 арк.
762. [Сенченко Іван Юхимович].
Дитячі літа... .
[Автобіографічні нотатки].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис. 4 арк.
- 763– [Сенченко Іван Юхимович].
765. Пригоди Геркулеса. Еріманфський вепр.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками чорнилом, олівцем. 3 од. зб. 25 арк.
766. [Сенченко Іван Юхимович].
З Новим роком, новим щастям!
[Автобіографічні нотатки].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 5 арк.
- 767– [Сенченко Іван Юхимович].
768. Золотий ранет.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками, машинопис. 2 од. зб. 5 арк.
- 769– [Сенченко Іван Юхимович].
771. Коники. Коники Пржевальського і ослики Куланчики.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем, чорнилом. 3 од. зб. 6 арк.
- 772– [Сенченко Іван Юхимович].
773. Мандрівна квітка.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем, чорнилом. 2 од. зб. 2 арк.
- 774– [Сенченко Іван Юхимович].
776. Пригоди Геркулеса. Немейський лев.

Оповідання. Варіанти.

[... р.], [м. Київ].

Машинопис із правками олівцем, чорнилом. 3 од. зб. 14 арк.

777. [Сенченко Іван Юхимович].

Несмертельний пуп'янок.

Оповідання.

[... р.], [м. Київ].

Машинопис. 3 арк.

778– [Сенченко Іван Юхимович].

780. Панасикові казки: «Як зустріли Дід Мороз і Баба Зима Панасика в Фінляндії», «Панасик у Фінляндії».

Оповідання. Варіанти.

[... р.], [м. Київ].

Машинопис із правками чорнилом, олівцем. 3 од. зб. 17 арк.

Примітка: є коментарі О. С. Компан.

781– [Сенченко Іван Юхимович].

782. Перший політ.

Оповідання. Варіанти.

[... р.], [м. Київ].

Машинопис із правками. 2 од. зб. 2 арк.

783. [Сенченко Іван Юхимович].

Про себе самого.

[Автобіографічні нотатки]. Окремі аркуші.

[... р.], [м. Київ].

Машинопис із правками олівцем. 5 арк.

784. [Сенченко Іван Юхимович].

«Пять. Стихи о ковре».

[... р.], [м. Київ].

Автограф, олівцем. Рос. мовою. 1 арк.

785. [Сенченко Іван Юхимович].

Сади.

Оповідання.

[... р.], [м. Київ].

Машинопис із правками. 11 арк.

786. [Сенченко Іван Юхимович].

Читаючи нові видання... .

- Стаття.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем, чорнилом. 6 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
787. Сенченко Іван Юхимович].
Яблуні.
Оповідання.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 арк.
- 788– [Сенченко Іван Юхимович].
789. Як горобці вишні поїли.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 од.зб. 4 арк.
- 790– Сенченко Іван Юхимович.
791. Як Олеся заснула в квітці.
Оповідання. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 од. зб. 9 арк.
792. [Сенченко Іван Юхимович].
Як Юрчик виноград доглядав.
Оповідання.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 2 арк.
793. [Сенченко Іван Юхимович].
Як я був виноградарем.
[Автобіографічні нотатки].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 5 арк.
- 794– [Климентій Зиновій].
795. [Вірші. Приповісті посполиті].
Переклад [І. Ю. Сенченка]. Варіанти. Зошити 1-й та 2-й.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, чорнилом, олівцем. 2 од. зб. 75 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
796. [Паустовський К. Г.]
[«Далекі літа»]. Переклад з російської мови [І. Ю. Сенченка].
[... р.], [м. Київ].

Машинопис. 280 арк.

Додаток: К. Г. Паустовський «Последняя глава». 1945 р. 2 арк.; вирізка з газети «Литературная Россия», Москва. 1968. № 38 (298), 29 вересня. С. 15.

797. [«Теремок»]. Вірш-казка. Переклад з російської мови [І. Ю. Сенченка].
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем. 14 арк.

798. Шолохов М. О.
Піднята цілина. Переклад з російської мови [І. Ю. Сенченка]. Окрема частина. 2-й примірник.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 7 арк.

• Рецензії

799. Сенченко Іван Юхимович.
Зауваження на рецензію до [перекладу з російської мови п'єси О. М. Островського].
12 листопада 1953 р., [м. Київ].
Авторизований машинопис. 1 арк.

800. Сенченко Іван Юхимович.
Рецензія на роман: Білоусов В. «Голос жизни».
[1955 р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 8 арк.
Додаток: 2-ге видання роману. Вирізка з газети «Радянська Донеччина», Сталіно, 1955. № 278 (2785). 24 листопада. С. 3.

801. Сенченко Іван Юхимович.
Рідна вулиця... .
Рецензія на книгу: Шевченко В. «Зорі посміхаються щасливим: оповідання». Київ: Рад. письменник. 1960. 179 с.
5 травня 1961 р., [м. Київ].
Машинопис. 5 арк.

802. [Сенченко Іван Юхимович].
Рецензія на роман: Шевчук В. «Григорій Сковорода». Київ, 1969.
25 січня 1968 р., [м. Київ].
Машинопис. 1 арк.

803. Сенченко Іван Юхимович.
Рецензія на повість: Автомонов П. Ф. «Подвиг піонера».
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 3 арк.

804. Сенченко Іван Юхимович.
Рецензія на видання: Ляшенко Л. Збірка оповідань.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 3 арк.
805. Сенченко Іван Юхимович.
Рецензія на збірку оповідань: Мар'єнко Ф. «Сашко – школяр»; робочі матеріали до рецензії.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем. 4 арк.
806. Сенченко Іван Юхимович.
Рецензія на твір: Тулуб З. П. «Волшебный клубочек, или тайна гибели двооек. Повесть-сказка».
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками. 5 арк.
807. Сенченко Іван Юхимович.
Бібліографія творів.
[... р.], м. Київ.
Машинопис, друк. 3 арк.
Примітка: є помітки О. С. Компан.
808. Сенченко Іван Юхимович.
Робочі матеріали до творів.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками олівцем, чорнилом. 15 арк.

• Рецензії на твори І. Ю. Сенченка

809. Бать Л[...] [...].
Рецензія на книгу: Іван Сенченко. «Мои приятели» (українською).
Київ: «Молодь», 1951. 5 авт. листов.
24 січня 1953 р., м. Москва.
Авторизований машинопис. Рос. мовою. 12 арк.
Додаток: Л. Доукша, редактор видавництва «Детгиз» – І. Ю. Сенченку. Лист про рекомендацію до друку (після доопрацювання) 4-х оповідань зі збірки; з проханням надіслати нові твори, 1953 р. Автограф.
810. Слуцький Б[...] [...].
Рецензія на книгу Івана Сенченка: «Мои приятели». Рукопис авторизованого перекладу Тетяни Стах «Мої приятелі» – українською мовою.
Київ: Вид-во ЦК ЛКСМУ «Молодь», 1951.
[... р.], [м. Москва].
Машинопис із правками. Рос. мовою. 4 арк.

Матеріали про фондоутворювача

811. Королук В[...] [...], Міллер І[...] [...].
Про брошуру О. Компан і рецензію Д. І. Мишка.
Стаття.
15 квітня 1955 р., м. Київ.
Вирізка з газети «Київська правда», Київ, [1955 р.]. № 74 (8991),
п'ятниця. 1 арк.
812. Іванов Л[...] М[...] .
«К вопросу о формировании пролетариата Украины (по поводу работ
Ф. Е. Лося, А. А. Нестеренко, Е. С. Компан и других о формировании
пролетариата Украины)».
Стаття.
1957 р., м. Київ.
Вирізка з журналу «Вопросы истории». Київ, [... р.], № 6. Рос. мовою.
6 арк.
- 813– [Компан Олена Станіславівна].
815. Газетні, журнальні вирізки статей, зібрані О. С. Компан, в яких висвіт-
люється її наукова діяльність.
30 грудня 1950 р. – грудень 1958 р.; 7 квітня 1964 р. – грудень 1968 р.;
[13 червня 1969 р. – листопад 1970 р.], м. Київ.
Друк. Рос. мовою. 3 од. зб. 22 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
816. Котляревська М. Є.
«З книжок О. К.» Ксл. 1968, 50Х40.
Екслібрис із каталогу виставки «Книжные знаки киевских книголю-
бов. Каталог выставки, посвященной 1500-летию Киева».
1982 р., м. Київ.
Друк. Рос. мовою. 31 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.

- 817– [Компан Олена Станіславівна].
825. Газетні вирізки статей та рецензій, зібрані О. С. Компан.
18 грудня 1968 р. – 21 листопада 1985 р., [м. ...].
Друк. 9 од. зб. 9 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
826. [Компан Олена Станіславівна].
Статті М. Ф. Котляра, газетні вирізки про М. Ф. Котляра,
зібрані О. С. Компан.
1968–1979 рр., м. Київ.
Друк. 24 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
- 827– [Компан Олена Станіславівна].
833. Газетні вирізки статей С. І. Білоконя, зібрані О. С. Компан.
13 серпня 1980 р.; 5 листопада 1980 р.; 26 серпня 1981 р.; 24 грудня
1981 р.; 9 січня 1982 р.; 10 січня 1982 р.; 14 травня 1983 р., [м. ...].
Друк. 7 од. зб. 7 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
- 834– [Компан Олена Станіславівна].
837. Газетні, журнальні вирізки статей Л. [І.] Брюховецької, В. [С.] Брюхо-
вецького, зібрані О. С. Компан.
Вересень 1981 р.; 7 квітня 1983 р.; 2 лютого 1984 р.; 16 травня 1985 р.,
[м. ...].
Друк. 4 од. зб. 8 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
838. [Компан Олена Станіславівна].
Статті, газетні вирізки Н. І. Околітенко, зібрані О. С. Компан.
[м. ...].
1981–1983 рр.
Друк. 9 арк.
Примітка: є коментар О. С. Компан.
- 839– [Компан Олена Станіславівна].
840. Газетні вирізки статей І. [М.] Дзюби, зібрані О. С. Компан.
2 серпня 1984 р.; 13 вересня 1984 р., [м. ...].
Друк. 2 од. зб. 3 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.

841. [Компан Олена Станіславівна].
Роздуми над випусками програми «Очевидне і неймовірне» (про феномен людини).
1983 р. – 17 квітня [1983 р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 10 арк.
- 842–
843. [Компан Олена Станіславівна].
Задачник для Міті і Марти. Варіанти.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 2 од. зб. 29 арк.
844. [Компан Олена Станіславівна].
Збірка поезій різних авторів.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 173 арк.
845. [Компан Олена Станіславівна].
Матеріали з парапсихології та езотеріки.
[... р.], [м. Київ].
Автограф, машинопис із правками О. С. Компан. Укр., рос. мовами. 33 арк.
846. [Компан Олена Станіславівна].
[«Цікаві бувальщини»]. Виписки, цитати, афоризми, анекдоти тощо.
[... р.], [м. Київ].
Машинопис із правками О. С. Компан. 7 арк.

Матеріали інших осіб

847. Арсен П.
«Как пишется история». Париж, 1933.
Переклад з французької мови М. З. Сулопарова.
3 листопада 1945 р., м. Київ.
Автограф. 111 арк.
Примітка: на звороті дарчий напис О. С. Компан від 22 березня 1967 р., м. Київ.
848. Білокін С. І.
Пам'яті Лева Геца.
Нотатки. Окремі аркуші.
[... р.], [м. ...].
Машинопис. 2 арк.

849. Білокінь С. І.
[М. З. Суслопаров. Конспект лекцій Н. Ю. Мірзи-Авак'янца. Київ. 1936].
[... р.], [м. ...].
Машинопис. 5 арк.
850. Боб'як В. В.
Короткий нарис (з переказу моїх предків) про походження с. Космач та виписка з архівського рукопису, який знаходився в Довбушівській церкві до 1944 року.
[... р.], с. Космач Івано-Франківської обл.
Авторизований машинопис. 75 арк.
851. Гнатюк М. М.
«Творческая история «Червоноградского цикла» Ивана Сенченко как выражение идейно-художественной эволюции писателя».
Автореферат дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук.
1986 р., м. Київ.
Друк. Рос. мовою. 13 арк.
852. Гончар І. М.
Про культове мистецтво.
Стаття.
[... р.], [м. Київ.].
Машинопис. 8 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
853. Ерлев Кр.
Історична техніка. Берлін. 1928. Переклад з німецької мови М. З. Суслопарова.
1 лютого 1950 р., м. Київ.
Автограф. 5 арк.
854. Загребельний П. А.
З покоління сонцелюбів.
[Стаття].
Вирізка з журналу «Література і сучасність». [... р.]. С. 139–144.
[... р.], м. Київ.
Друк. 3 арк.
855. Історична секція Українського товариства охорони пам'яток історії та культури
– М. П. Бажану, головному редактору «Української Радянської Енци-

клопедії», щодо виправлення відомостей про Д. Левицького у «Великій радянській енциклопедії» (рос. «БСЭ». – Авт.).

Лист.

[... р.], [м. Київ].

Автограф, чорнилом, олівцем. 2 арк.

856. Кір'ян Н. [В.]

– Вінграновському М. [С.]

«Прийшли з трави...».

Вірш. [... р.], [м. ...].

Машинопис. 1 арк.

Примітка: є помітки О. С. Компан.

857– Коваленко Л. [...].

858. До питання про оцінку «Енеїди» І. П. Котляревського.

Стаття.

1946 р., м. Київ.

Автограф. Укр., рос. мовами. 2 од. зб. 9 арк.

Додаток: Стебун І. Про висвітлення українсько-російських взаємин.

Вирізка з газети «Літературна газета». Київ, 1946. С. 4.

859– [Коваленко] [Л.] [...].

861. Проти буржуазно-націоналістичних перекручень та фальсифікацій історії України кінця XVIII ст. М. Грушевським.

Стаття. Варіанти.

4 травня 1948 р., [м. ...].

Автограф, машинопис. Укр., рос. мовами. 3 од. зб. 55 арк.

862– Компан Я. [Ю.]

863. «Піратський бриг». Розділи 2, 3 [кандидатської дисертації].

[... р.], м. Київ.

Машинопис; малюнок аквареллю, олівцем. Рос. мовою. 2 од. зб.

58 арк.

864. Міцкевич А.

Пані Твардовська. Переклад з польської мови М. Ю. Брайчевського.

[... р.], [м. ...].

Машинопис із правками. 6 арк.

865– Оглядова лекція-екскурсія по Києво-Печерському заповіднику. Струк-

866. турний план виставки «Архітектурний ансамбль Києво-Печерського державного історико-культурного заповідника».

1969 р., м. Київ.

Машинопис. Рос. мовою. 2 од. зб. 69 арк.

867. Піренн А.
Стародавні народоправства Низинних країн. Париж, 1922.
Переклад із французької мови М. З. Суслопарова.
10 липня 1927 р., м. Київ.
Автограф. 32 арк.,+конв.
868. «Письмо проф. Полупортянцева в ЖЭК по месту жительства об академических выборах 1966 года».
[1966 р.], [м. Київ].
Машинопис. Рос. мовою. 2 арк.
- 869–870. Програми для VI–VII класів на 1966–1967 навчальний рік (перше півріччя 1966 р.). Історія. Географія. «Програми восьмирічної масової, вечірньої (змінної) і заочної школи, підготовлені програмно-методичним управлінням Міністерства освіти УРСР». Географія. V–VIII класи. Київ: Вид-во «Радянська школа», 1966.
1966 р., м. Київ.
Машинопис. 2 од. зб. 12 арк.
871. Рецензія [редактора] журналу «Вітчизна» на статтю: Тоємець К. Т. По сторінках зарубіжної преси. Про Олександра Довженка.
[1954 р.], м. Київ.
Автограф, машинопис із правками. 7 арк.
872. Сахно Ф. І.
Матеріали про ініціативу створення «комуністичної бібліотеки» в сільській місцевості і невеликих містах Радянського Союзу.
Копії з листів, телеграм, меморандум радянських письменників із схваленням ініціативи.
1962 р., с. Недригайло Сумської обл.
Авторизований машинопис.
Укр., рос. мовами. 13 арк.
873. Сенюк С. К.
Микола Васильович Гоголь.
Стаття.
[м. ...], [... р.].
Машинопис. Рос. мовою. 6 арк.
874. Сташевський Є. Д.
«Краткий исторический обзор изучения люстраций и инвентарей».
Глава II [праці] «Эволюция феодальной ренты и хозяйства крупного феодала на Волынском Полесье XVIII в.». 1-й примірник.

[... р.], [м. ...].

Машинопис із правками чорнилом, олівцем. Рос. мовою. 70 арк.

Примітка: є коментарі О. С. Компан.

875. Суслопаров М. З.

Віттенберзька листівка 1569 року. «Concio Leporum ad Leones» (ново-відкрите джерело до історії Реформації в Німеччині).

Стаття.

[1943–1944 рр.], [м. ...].

Машинопис із правками М. З. Суслопарова. 36 арк.

Примітка: з міркуваннями О. С. Компан щодо статті.

876. Суслопаров М. З.

Інструктаж губернаторів Серебрійського староства на Поділлі 1747 року. 4 березня 1968 р., [м. ...].

Автограф. 7 арк.

877. Таранушенко С. О.

Репліка «Ланцюгова редакція».

[Рецензія] на працю: Дудченко К. М., Тичина В. Є. Лебедин. Історико-краєзнавчий нарис / за ред. А. Слюсаревського. Харків: Прапор. 1965.

[... р.], [м. ...].

Машинопис. 2 арк.

878. [...].

«Україна. Письмо к издателю «Колокола». № 61, 15 січня 1860 р.

[... р.], [м. ...].

Машинописна копія. Рос. мовою. 14 арк.

879. [...].

В. В. Шулейкін. [Короткий нарис про наукову та творчу діяльність].

[1965 р.], [м. ...].

Машинопис із правками. 21 арк.

880. [...].

Міркування щодо статті [М]. [В]. Шарлеманя та [...] [...] Доліщинського «Задля коефіцієнта краси», опублікованої в газеті «Літературна Україна», 18 березня 1969 р.

1969 р., м. Київ.

Автограф. 3 арк.

881. [...].

Г. Д. Епik.

[Короткий нарис про творчу діяльність].
[... р.], [м. ...].
Машинопис із правками. Рос. мовою. 15 арк.

882. [...].
Битва запорожців з яничарами. Фактичне оповідання про сатира і чортів.
Стаття.
[... р.], [м. ...].
Автограф. 3 арк.
Примітка: є коментарі О. С. Компан.
883. [...].
Міркування про використання М. В. Гоголем історичних джерел при написанні твору «Тарас Бульба».
[... р.], [м. ...].
Машинопис. 2 арк.
884. [...].
Список старовинних споруд Волинської області, про включення яких до списків пам'ятників архітектури подано пропозиції.
[... р.], [м. ...].
Машинопис. 3 арк.

Показчики

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

- Автомонов П. Ф. 803
Айтматов Чингіз 319–321
Акпер 619
Александров О. П. 329–330
Алік 617
Анастасія Іванівна 611
Анатолій 618
Андрій, канівський протоієрей 404–408
Апанович О. М. 12, 15, 17, 19, 21, 25, 26, 31, 34, 40, 41, 46, 48, 52, 245, 256, 319–321, 417, 440–444, 505–506, 521–522, 584
Арсен П. 847
Арутюнов С. О. 125
Афіна, міф. 48, 682
Ахматова А. 46
Ачкасова В. 322
- Бажан М. П. 23, 25, 424–431, 672, 855
Бандура О. І. 323–324, 325
Баруздин С. О. 256, 663
Бать Л. 809
Безуглий Д. І. 747–748
Белінський В. Г. 123
Бердник О. П. 80
Бернал Д. Д. 149
Білан В. Т. 240
Білецький О. І. 326
- Білецький С. Т. 327–328
Білокінь І. А. 11, 52, 260–263, 307, 329–330
Білокінь С. І. 52, 53, 258–259, 307, 331–338, 827–833, 848, 849
Білоусов В. 800
Блок М. 150
Бобнева Г. І. 15, 264, 655–658
Боб'як В. В. 53, 850
Бондаренко Г. В. 339
Борис 613
Боровський Я. Є. 36, 51, 70
Борщак І. Л. 222
Ботвинник М. Б. 218, 419–421
Брайчевський М. Ю. 17, 19–21, 24, 26, 30, 31, 34, 39, 40, 52, 162, 245, 675, 864
Братковський Данило 27, 36, 72–75, 76–77, 110
Бревський М. див. Брайчевський М. Ю.
Брежнев Л. І. 26
Брюховецька Л. І. 53, 834–837
Брюховецький В. С. 53, 834–837
Брюховецькі, родина 340–341
Буссенар Луї 9
- В[...]** Кіра 608
Варлаам (Ясинський), митрополит 404–408

Василій 483
Васильченков О. О. 293–300
Вел[...] 607
Ведіна Ірина 636
Венера Мокіївна 306
Верзилов А. 21
Вернадський В. І. 148
Ветемаа Е. А. 273–274
Ветя 704
Вечерська А. 342–343
Вечерська О. 342–343
Вечерський В. 342–343
Вечерські, родина 342–343
Вінграновський М. С. 856
Вір Д. 240
Віталій 613
Вовчик-Блакитна М. В. 265, 344–345
Вовчик-Блакитні, родина 344–345
Возняк М. С. 755
Володимирський В. 52, 646
Волосяки, родина 346
Волошин М. Т. 347–348

Гайавата 36, 71, 303
Галина 613, 618
Галшка *див.* Єлизавета Гулевичівна
Ганна Миколаївна 540
Ганна Степанівна 613
Герасимович Є. 116
Геркулес, міф. 763–765, 774–776
Герострат 756
Гец Л. Л. 848
Гмиря Б. Р. 52
Гнатюк М. М. 266, 349, 851
Гоголь М. В. 151, 873, 883
Голобуцький В. А. 51, 60–61, 88
Голованов М. Ф. 22
Гончар І. М. 852
Горленко В. Ф. 219
Горький Максим 598

Грушевська К. М. 220
Грушевський М. С. 220, 857–858
Гулдон Зенон 813–815
Гуслистий К. Г. 89

Дангулова Н. П. 350–354, 355–358, 359–361
Дзира Я. І. 17, 19, 21, 23, 26, 30, 39
Дзюба І. М. 9, 12, 13, 20, 38, 52, 53, 362–364, 839–840
Дзюба М. В. 362–364
Дзюба О. І. 362–364
Дзюби, родина 362–364
Дмитро, онук 45, 53, 314, 842–843
Довженко О. П. 216, 871
Доліщинський 880
Дорошенко П. 21
Доукша Л. 809
Драгоманов М. П. 36
Дриздо А. Д. 217
Дріо Е. 222
Дудченко К. 877
Дукин М. В. 752
Дядиченко В. А. 25, 42, 245

Ейсимонт 679
Ейсимонт А. Є. 272, 379–381
Ейсимонт В. С. 9, 52, 267–271, 367–371, 367–371, 372–378, 676–677
Ейсимонт Ганна 9
Ейсимонт Генрієтта 379–381
Ейсимонт Є. С. 9, 11, 12, 379–381
Ейсимонт І. Є. 367–371, 372–378
Ейсимонт Л. М. 9–11
Ейсимонт С. 9–11
Ейсимонти, родина 9, 378–381, 382
Енгельс Ф. 30, 192, 193
Епік В. М. 365–366
Епік Г. Д. 365–366, 881
Ерлев Кр. 853

- Єлизавета Гулевичівна 19, 20, 27, 28,
36, 51, 30–31, 38, 39, 262–263, 301,
303, 309, 329–330, 383–384, 447,
560–565, 569–571
- Жаколіо Луї** 9
Жур П. В. 20, 28, 46, 309, 383–384
- Завгородній О. С. 39, 42, 52, 273–274,
385–388, 389–391, 392–395, 396–399
Завгородня Т. 39, 273–274, 385–388,
389–391, 392–395, 396–399
Загребельний П. А. 28, 52, 53, 310, 440–
444, 854
Заруба В. М. 400–403
Затварський В. 572
Затовська М. С. 404–408
Затовський Л. М. 18, 52, 275–276, 404–
408
Затовські, родина 404–408
Захарія Копистенський 152
Зінаїда Юріївна 483
Зленко Г. Д. 277–278, 409–410, 411, 412–
413
Злобін Г. К. 52, 643
Зоря Ю. П. 409
Зюмиш 619
- I[...] 639–640
Ібн-Баттута 221
Ів[...] Ю. О. 279, 418
Іван 621–622
Іван Данилович 612
Іван Маркович 611
Іван П[...] 630
Іван Панасович 613
Іваненки, родина 415–416
Іваничук Р. І. 52, 280–281, 417
Іванов Л. М. 812
Ігнатенко Г. Г. 13, 39, 46, 47
- Ірина 638
Ісаєвич Я. Д. 419–421
- Кавалерідзе І. П.** 13, 50
Кайдановська Галина 422
Кайдановська Ганна 422
Кайдановський В. 422
Кайдановські, родина 422
Калениченко Н. Л. 423
Калениченко П. М. 52, 678
Калюжний Г. П. 35, 282, 432
Калюжний Д. П. 43, 283, 424–431, 576–
578
Каразін В. Н. 15, 16, 50, 7, 63
Карпенер Е. 149
Касименко О. К. 42
Катерина, онука 45, 617, 620
Кашерпоги, родина 433–436
Кисельова К. Г. 34, 315–316, 437–439
Киценко М. П. 440–444
Киценко П. Т. 445–446
Кінзерський П. А. 447
Кір'ян Н. В. 856
Кл[авдія] Олекс[...] 614
Клименко І. В. 50
Климентій Зиновій 32, 40–42, 404–408,
794–795
Кобищанов Ю. М. 217
Коваленко Л. 53, 857–858, 859–861
Коваленко М. 216
Козловський В. І. 63
Кокшарови, родина 448
Колосова В. П. 449, 813–815
Ком[...] П. 609
Комарі, родина 450–451
Компан Є. 700
Компан І. Я. 14, 42–45, 47, 50, 52, 46,
452–460, 461–469, 470–476, 535–
536, 638, 703
Компан М. Я. 42, 45, 52, 53, 477, 842–843

- Компан О. Г. 479, 480
Компан О. І. 478
Компан Ю. І. 11
Компан Я. Ю. 9, 11, 12, 14, 15, 42, 43, 45,
46, 48, 49, 52, 284–285, 379–381, 480,
535–536, 703, 862–863
Кописький З. Ю. 52, 286, 481–482
Корогодський Р. М. 17, 29, 40, 46
Королук В. Д. 124, 811
Корсунська В. 149
Коршунов А. Ф. 218
Костенко Ліна 28, 38, 52, 64–65, 100, 28,
273–274, 287, 304, 319–321, 385–388,
389–391, 396–399, 424–431, 483,
592–597
Котляр М. Ф. 53, 826
Котляревська М. Є. 52, 53, 484–488, 816
Котляревський І. П. 258–261, 857–858
Коцюбинська М. Х. 626–627
Кошель М. Г. 489
Краснокутський В. 490
Крип'якевич І. П. 16
Кувеньова О. 89, 491–492
Кузенти, родина 493–495
Кузнєцов Б. Г. 149, 258–259
Кулиняк Д. І. 51, 66, 72–75, 76–77, 513–
515
Куліш П. О. 134
Куля В. 199
- Л[...] 639–640
Лаврентій Зизаній 111, 419–421
Лавров П. А. 10
Лазаревський О. М. 21
Левицький Д. 855
Ленін В. І. 56, 193, 699
Литвинчук К. 496
Лілія М[...] 621–622
Логвин Г. Н. 19, 35
Локощенко П. П. 612
- Ломова М. Т. 89
Лонгфелло Генрі 71, 303
Лондон Джек 9
Лось Ф. Є. 16, 812
Люба 623–625
Людмила 317
Ляшенко Л. 804
- Максимович М. О. 550–554
Малець В. 497–498
Маневський О. Д. 22
Мар'єнко Ф. С. 805
Марина 617, 705
Мариненко Д. 652–654
Маркіна В. О. 32, 96, 99
Маркович Яків 36, 105
Маркс К. 192, 193
Мельник Л. Г. 51, 225
Милославський Г. 221
Мириманов В. Б. 217
Михайлина П. В. 275–276, 404–408,
499–500, 601–602
Михайло Миколайович 307
Михайлов О. 501–504
Михайлова Л. 501–504
Михайлова О. 501–504
Михайлови, родина 501–504
Мишко Д. І. 245, 811
Мишура Л. П. 645
Міллер І. 811
Мірза-Авак'янц Н. Ю. 849
Міцкевич А. 864
Мороз В. Л. 659
Мусій Т. 628–629
Мухіна З. І. 51, 225
- Надія 628–629, 630, 631, 632
Назаренко Ю. І. 288–289, 505–506
Наполеон Бонапарт 222, 508–509
Наталія 617, 633, 686

- Наталія Борисівна 308
 Нестайко В. З. 507
 Нестеренко О. О. 812
 Ніколаєнко Г. А. 78–79, 508–510
 Ніна 542
 Нічик В. М. 511
 Новиченко Л. М. 537
 Новосельський О. А. 95
- Овсійчук В. А. 512
 О'Генрі 9
 Огінський М. К. 136
 Околітенки, родина 513–515
 Околітенко Н. І. 11, 12, 15, 47, 49, 53, 513–515, 838
 Оксана 483, 634–635
 Олександр, онук 45
 Олена 362–364
 Орлов О. С. 529
 Осипов М. 382
 Осипов О. 382
 Осипов С. 379–381
 Осипови, родина 382
 Островський О. М. 799
- Павліська І. М. 516
 Павлович А. С. 516
 Павлович Н. В. 679
 Памва Беринда 111
 Паславський І. В. 290, 518–520
 Паустовський К. Г. 796
 Пахльовська О. Є.-Я. 39, 483
 Перн Н. 149
 Пилипенко М. 681
 Півторадні В. І. 18, 26, 50, 52, 3, 521–522
 Підсуха О. 216
 Піренн А. 867
 По Е. 9
 Подградська О. М. 525–526
 Подольний Р. Г. 125
- Покровський М. М. 122
 Полевой Б. П. 496
 Полібій 150
 Полторацький О. І. 537
 Полупортянцев 868
 Поль А. 15
 Пономарьов А. М. 523–524
 Поркун Д. М. 527–528
 Потебня Андрій 36
 Преображенський О. О. 27, 34, 291, 529
 Пригодій М. 325
 Путро О. І. 52, 680
 Пушкарьов Л. Н. 813–815
- Распутін В. Г. 319–321
 Решітник В. О. 530–531
 Рибак Н. С. 22
 Рибський В. 102
 Розумовський А. К. 293–300, 555–559, 560–565
 Роксолана 28, 440–444
 Роман 634–635
 Романовський В. А. 206
 Руденко В. 644, 652–654
- Санцевич А. В. 94
 Сарбей В. Г. 409–410
 Сахно Ф. І. 52, 53, 681, 872
 Світличний І. О. 15, 52, 292, 527–528, 532
 Сенченки, родина 541, 592–597
 Сенченко І. Ю. 12–15, 23, 26, 28, 37, 41, 43, 45, 47, 50, 53, 3, 15, 16, 46, 142, 251–253, 257, 264, 277–278, 280–281, 284–285, 305, 317, 325, 326, 339, 347–348, 350–354, 365–366, 378–381, 409–410, 411, 412–413, 414, 419–421, 423, 440–444, 450–451, 490, 493–495, 496, 507, 533–534, 535–536, 537, 538, 540, 566–567, 583, 587–592, 598, 600, 607, 609, 611, 612, 613, 619, 620,

- 623–625, 633, 636, 638, 644, 652–654, 655–658, 659, 660, 662, 663, 673, 683, 684, 685, 695, 702, 703, 708–709, 710, 711–810, 851
- Сенченко Ю. Г. 612, 685
- Сенюк М. Д. 566–567
- Сенюк С. І. 566–567
- Сенюк С. К. 53, 646, 873
- Сенюки, родина 566–567
- Сергій 637
- Середницький А. Т. 28, 52, 293–300, 543–549, 550–554, 555–559, 560–565
- Сєдов Г. Я. 648
- Сивіцький М. К. 568
- Силин О. О. 542
- Сис Т. А. 52, 301, 569–571
- Скаба А. Д. 25
- Скляренко Є. М. 87
- Сковорода Г. С. 36, 40, 106–108, 306, 318, 329–330, 383–384, 424–431, 555–559, 675, 802
- Слабєєв І. С. 650
- Слуцький Б. 810
- Слюсаревський А. 877
- Смирнов С. С. 22
- Сміян П. К. 631
- Смулл Ю. 392–395
- Сократ 714–715
- Сорока Л. 572
- Сорочинська Г. 573
- Стах Т. 810
- Сташевський Є. Д. 21, 53, 874
- Стебун І. 857–858
- Степан Маркович 614
- Стецюк К. І. 19, 245
- Стецюк О. І. 646
- Суровцова-Олицька Н. В. 424–431, 574–575, 576–578
- Суслопаров М. З. 35, 53, 282, 432, 579–582, 847, 849, 853, 867, 875, 876
- Тамара С. 628–629
- Таранушенко С. О. 877
- Тарас 613
- Тард Г. 149
- Тейяр Шарден де П. 149
- Тесленко А. Є. 521–522
- Тетяна 696
- Тетяна Йосипівна 312, 615–616
- Тимофєєв Ю. 583
- Тимченко П. Т. 50, 3
- Тичина В. Є. 877
- Тичина П. Г. 537
- Ткаченко М. М. 35
- Тоємець К. Т. 871
- Тронько П. Т. 302
- Тулуб З. П. 806
- Устюгов Н. В. 99
- Федір 638
- Федоренко Л. С. 22
- Федоренко П. К. 21, 22, 91
- Федорів Р. М. 27, 311
- Федоров Іван 218
- Феофан Прокопович 36, 137
- Філіпович М. А. 50
- Франко І. Я. 89
- Франко Т. І. 584
- Хижняк З. І. 35, 51, 68–69, 303, 585–589
- Хименко А. І. 590
- Хланда Є. (Evžen Chlanda) 591
- Хмельницький Б. 33, 38, 50, 11
- Хусаїнова О. О. 304, 592–597
- Ц[...] І[...] 641
- Цвіркунов В. В., батько 483
- Цвіркунов В. В., син 483
- Чайковський 598
- Черкас Ф. 599

Чехов А. П. 607
Чурков А. Ф. 538, 539, 600

Шарлемань М. В. 873
Швидько Г. К. 601–602, 647
Шевченко В. З. 801
Шевченко В. П. 52, 643
Шевченко Т. Г. 21, 36, 109, 707, 708–
709, 712
Шевченко Ф. П. 17, 51, 226, 227, 603–
604
Шевчук В. А. 802
Шевчук В. О. 51, 67
Шелест П. Ю. 26, 42
Шкурупій І. 605, 645

Шлиш Андрій (Slisz Andrei) 606
Шолохов М. О. 798
Шудря М. А. 14, 16, 25, 26, 37, 38, 46, 52,
305
Шулейкін В. В. 879

Щербань Н. 411

Яковенко Н. М. 29
Яр[...] О. 610
Ярослав 36, 40, 318, 621–622, 633
Ярослав Степанович 27, 313
Ястребов Ф. О. 48, 682
Ясь О. В. 17, 30

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Алма-Ата, м. (суч. Алмати, Казахстан)** 686
- Афганістан 43
- Афіни, м. (Греція) 68–69
- Африка 217
- Ашхабад, м. (суч. Ашгабат, Туркменістан) 619
- Баку, м. (Азербайджан)** 422
- Білорусь 33, 83–84, 286, 419–421
- Білоруська РСР 94
- Брно, м. (Чехія) 690
- Варшава, м. (Польща)** 9, 51, 100, 177, 178, 284–285, 293–300, 527–528, 533–534, 543–549, 550–554, 555–559, 560–565, 568, 606, 689
- Відень, м. (Австрія) 45
- Вінницька область 319–321
- Вознесенськ, м. (Миколаївська обл.) 404–408, 410–414
- Волинська область 884
- Ворошиловград, м. (суч. Луганськ) 44, 47, 452–460, 461–469, 470–476, 477
- Гавана, м. (Куба)** 303, 585–589
- Гагри, м. (Грузія) 508–510
- Десна, смт. (Чернігівська обл.)** 44, 452–460, 477
- Дніпропетровськ, м. (суч. Дніпро) 273–274, 385–388, 389–391, 392–395, 396–399, 400–403, 484–488, 601–602, 647
- Дніпропетровська область 538, 539, 600
- Донбас див. Донецчина
- Донецьк, м. 648
- Донецчина 9, 16, 47, 722
- Естонія** 389–391
- Єнакієве, м. (Донецька обл.)** 9
- Житомир, м.** 521–522
- Запоріжжя, м. 440–444, 445–446
- Запорізька область 517, 535–536
- Запорозька Січ 28, 33, 132–133, 288–289, 383–384, 560–565
- Західна Росія 224
- Івано-Франківськ, м.** 649
- Івано-Франківська обл. 850
- Інта, м. (Республіка Комі, Росія) 572

- Ірпінь, м. (Київська обл.) 633
 Іссик, м. (суч. Єсік, Казахстан) 713, 714–715
- Карла Маркса, с. (Дніпропетровська обл.) 538, 539, 600
 Кам'янець-Подільський, м. 228–238, 301, 569–571
 Кам'яне, с. (Кіровоградська обл.) 228–238
 Канів, м. 693
 Київ, м. 11–13, 18, 24, 26–28, 36, 44, 51, 53–54, 68–69, 70, 226, 241–244, 258–259, 303, 383–384, 404–408, 543–549, 645, 816
 Київська область 515–513
 Київська Русь 17, 144, 383–384
 Київське воєводство 102
 Кирилівка, с. (Запорізька обл.) 517, 535–536
 Китай 741–742
 Кишинів, м. (Молдова) 525–526
 Кіровоград, м. (суч. Кропивницький) 661
 Корсунь-Шевченківський, м. (Черкаська обл.) 22
 Космач, с. (Івано-Франківська обл.) 850
 Красноград, м. (Харківська обл.) 3, 251–253, 264, 347–348, 644, 652–654, 655–658, 684, 685, 702
 Краснодар, м. (Росія) 3
 Криворіжжя 82
- Лебедин, м. (Сумська обл.) 877
 Ленінград, м. (суч. Санкт-Петербург, Росія) 309, 383–384, 698, 701
 Лівобережна Україна 21, 22, 32, 91, 99, 680
 Луцьк, м. 693
- Лютіж, м. (Київська обл.) 513–515
 Львів, м. 51, 87, 228–238, 241, 280–281, 327–328, 417, 419–421, 512, 518–520
- Майма, с. (Республіка Алтай, Росія) 639–640
 Малий Маяк, с. (Автономна Республіка Крим, Україна) 623–625
 Мелітополь, м. (Запорізька обл.) 448, 530–531
 Мінськ, м. (Білорусь) 286, 481–482
 Москва, м. (Росія) 11, 22, 27, 51, 186–187, 188, 190, 257, 258–261, 262–263, 282, 291, 307, 315–316, 329–330, 331–338, 350–354, 355–358, 359–361, 379–381, 432, 437–439, 529, 583, 646, 660, 663, 674, 676–677, 679, 698, 809, 810
- Наталине, с. (Харківська обл.) 339, 347–348, 611, 684
 Недригайлів, с. (Сумська обл.) 872
 Немирів, м. (Вінницька обл.) 319–321
 Німеччина 875
 Новгород, м. (Росія) 372–378
- Одеса, м. 251–253, 277–278, 409–410, 411, 412–413, 659
 Омськ, м. (Росія) 267–271, 367–371, 372–378, 676–677
- Париж, м. (Франція) 45
 Переделкіно, с. (Московська обл., Росія) 663
 Південь України 16, 17, 81
 Поволжя 9
 Поділ 20, 38, 262–263, 303
 Поділля 876
 Полісся 21, 874
 Польща 9, 14, 18, 33, 48, 83–84, 92, 293–300, 688, 690

Правобережна Україна 32, 96, 99
Прага, м. (Чехія) 45, 591, 690

Річ Посполита 32

Росія 9, 17, 30, 32, 33, 36, 93, 95, 99, 117,
122, 529

Русанівські сади (дачний масив м. Ки-
єва) 15, 44, 47

Русь див. Київська Русь

Стара Русса, м. (Росія) 372–378

Сімеїз (Автономна Республіка Крим,
Україна) 508–510

Сквородинівка, с. (Харківська обл.)
306

Солом'янка (історична місцевість, жит-
ловий масив м. Києва) 305

СРСР (Союз Радянських Соціалістичних
Республік) 649, 650, 872

Ставрополь, м. (Росія) 573

Сумська обл. 872

Східна Європа 33, 290

Таллінн, м. (Естонія) 304, 592–597, 701

Тахівка, с. (Харківська обл.) 50, 3

Торунь, м. (Польща) 690

Фінляндія 778–780

Узбекистан 11

Україна 10, 13, 16–18, 23, 24, 31–36, 38, 50,
51, 8, 9, 12–14, 17–22, 55, 72–75, 81, 90,
91, 102, 103–104, 139, 206, 207–208,
222, 225, 239, 255, 290, 408–404, 419–
421, 601–602, 812, 857–858, 878

Умань, м. (Черкаська обл.) 283, 424–
431, 574–575, 576–578

УРСР (Українська Радянська Соціаліс-
тична Республіка) 45, 555–559

Уфа, м. (Росія) 267–271, 367–371, 372–
378

Харків, м. 479, 480, 686

Харківська обл. 264, 306, 339, 347–348,
611, 652–654, 655–658, 684, 685

Хмільник, м. (Вінницька обл.) 43

Хортиця, о. 20

Шахівка, с. 305

Червоноград, м. (Львівська обл.) 385–
388

Черкаси, м. 590, 599

Чернівці, м. 11, 499–500

Чернігів, м. 521–522

Чернігівська область 44, 452–460, 477

Чехословаччина 688, 690

Ярославль, м. (Росія) 523–524

ПОКАЖЧИК УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

АН УРСР (Академія наук Української Радянської Соціалістичної Республіки) 51,
239, 241–244

Археографічна комісія імператорської Російської академії наук 224

Археографічна комісія ВУАН 21

Архів Міністерства юстиції СРСР (Московський архів Міністерства юстиції СРСР) 188

Байкове кладовище 28

«Барвінок», редакція журналу 662

Бюро Відділення економіки, історії, філософії та права АН УРСР 26

«Велика Радянська Енциклопедія» (рос. «БСЭ»), видавництво, м. Москва (Росія) 855

«Вечерняя Одесса», газета 412–413

«Вечірній Київ», газета 38, 158

Відділ історії феодалізму Інституту історії АН УРСР 17, 24, 25, 39, 41, 42, 52

«Вісник АН УРСР», журнал 81, 87

«Вітчизна», журнал 27, 29, 40–42, 86, 400–403, 537, 555–559, 871

«Вопросы истории», редакція журналу 812

ВУАН (Всеукраїнська академія наук) 21

Державна бібліотека ім. В. І. Леніна, рукописний відділ (Державна бібліотека
СРСР ім. В. І. Леніна; суч. Російська державна бібліотека) 190

Державний архів Чернігівської області 21, 22

Державний історико-культурний заповідник «Києво-Печерська лавра» див.
Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник

Державний літературний музей (м. Одеса) 52, 251–253, 277–278, 409–410, 412–
413, 659

Державний республіканський історичний музей УРСР (суч. Національний музей
історії України) 12

Держбуд УРСР 52, 643

Держлітвидав УРСР, видавництво 325

«Десна», військова частина (Чернігівська обл.) 452–460

«Детгиз» («Детское государственное издательство»), видавництво 583, 809
Дитвидав, видавництво (суч. «Веселка») 507, 723–731
Дніпропетровський державний університет, відділ аспірантури (суч. Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара) 647
Донецький обласний комітет Комуністичної партії України, відділ агітації та пропаганди 648
«Дружба народів», редакція журналу 257, 350–354, 663

«Жовтень», редакція журналу 27, 311

«Звезда», журнал 28, 383–384

«История СССР», журнал 96, 529

Інститут іноземних мов 10

Інститут історії АН УРСР (суч. Інститут історії України НАН України) 17, 19, 23–26, 39, 41, 42, 50–52, 7, 17–22, 171, 240, 245, 254, 650

Інститут перспективних досліджень, м. Відень (Австрія) 45

Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського 50

Інститут слов'янознавства АН СРСР 83–84

Інститут філософії АН УРСР 28

Історичне товариство Нестора Літописця 25, 543–549

Кам'янець-Подільський університет (суч. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка) 579–582

Київська академія див. Києво-Могилянська академія

Київська екскурсійно-туристична станція 11

«Київська правда», газета 811

«Київська старовина», журнал 601–602

Київське братство 408–404

Київський будинок моделей 175

Київський історичний архів див. Центральний державний історичний архів УРСР

Київський історичний архів давніх актів див. Центральний державний історичний архів УРСР

Києво-Могилянська академія 19, 20, 38, 68–69

Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник (суч. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник) 22, 651, 865–866

Київський політехнічний інститут (суч. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського») 11

Київський університет (суч. Київський національний університет імені Тараса Шевченка) 10, 44, 45

Кирилівка, санаторій (Запорізька обл.) 14, 43

«Кіровоградська правда», редакція газети 661

Клуб творчої молоді, м. Київ 21

«Колокол», газета 878

Красноградський краєзнавчий музей (суч. Красноградський краєзнавчий музей ім. П. Д. Мартиновича) 50, 51, 251–253, 264, 347–348, 644, 652–654, 655–658, 702

«Литературная Россия», газета 796

«Література і сучасність», журнал 854

«Літературна газета», газета 521–522, 857–858

«Літературна Україна», газета 19, 23, 25–28, 52, 7, 110, 137, 521–522, 880

«Літературний журнал», журнал 712

Міністерство освіти УРСР 869–870

«Молодь», видавництво 496

«Москва», журнал 307

Музей Г. С. Сковороди (суч. Меморіальний музей Григорія Савовича Сковороди) 306

Музей історії Корсунь-Шевченківської битви, м. Корсунь-Шевченківський 22

«Наукова думка», видавництво 254

«Наукові записки Інституту історії АН УРСР», збірник наукових праць 82

Науково-дослідна кафедра історії України при ВУАН 21

Науково-дослідний інститут краєзнавчої та музейної роботи, м. Москва (Росія) 22

Науково-дослідний інститут теорії, історії та перспективних проблем радянської архітектури в місті Києві Державного комітету цивільного будівництва та архітектури 23

«Наша культура», журнал 27, 28, 100, 293–300

«Наше слово», газета 27, 15, 532

ООН (Організація Об'єднаних Націй) 555–559

Опікунська рада Ленінського р-ну м. Києва 645

Польський педагогічний інститут у Києві 10

«Правда», газета 52, 646

Президія АН УРСР 23, 26

Публічна бібліотека м. Києва, рукописний відділ (Державна публічна бібліотека УРСР; суч. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) 191

«Скарби України», радіожурнал 19

«Советская этнография», журнал 89

«Советский писатель», видавництво 660

Соломонів університет, м. Київ 45

«Софіївка», дендрозаповідник 424–431

Софійський собор, м. Київ 241–244

Спілка радянських письменників України 12, 19, 347–348, 664–666, 673

Рада Міністрів УРСР 20
«Радянська Донеччина», газета 800

Українська Радянська Енциклопедія, головна редакція, м. Київ 143, 672, 855
Українське суспільно-культурне товариство 27, 527–528, 543–549
Українське товариство охорони пам'яток історії та культури (УТОПІК) 19, 20, 51, 249–250, 646, 649, 667–671, 855
«Український історичний журнал», журнал 35, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 98, 225, 409–410
«Український календар», альманах 27, 28, 527–528, 543–549, 550–554, 555–559, 560–565
Український республіканський будинок літераторів 664–666
«Український церковний календар» 568
«Укрпроектреставрація» 52, 643
Університет св. Володимира 21
Університет Сорбонна, м. Париж (Франція) 45

Центр економічних досліджень Карлового університету (м. Прага) 45
Центральна книжкова літературна лавка письменників Літературного фонду СРСР 674
Центральна наукова бібліотека АН УРСР (суч. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) 182–185
Центральний державний архів давніх актів (суч. Російський державний архів давніх актів) 186–187, 190
Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва УРСР (суч. Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України) 52, 251–253
Центральний державний історичний архів УРСР (суч. Центральний державний історичний архів, м. Київ) 179, 180, 181, 182–185, 223, 240
Центральний державний історичний архів УРСР у Львові (суч. Центральний державний історичний архів України, м. Львів) 241–244, 327–328

Чернівецький краєзнавчий музей 11
Чернігівське наукове товариство 21
Чернігівський інститут народної освіти 21
Чернігівський історичний архів див. Державний архів Чернігівської області
Чернігівський народний університет 21
Чернігівський учительський інститут 21

ЮНЕСКО 47

Фотографії

О. С. Компан. 1980-ті роки.
Каталог, № 687.

О. С. Компан. 1970-ті роки.
Каталог, № 687.

О. С. Компан. 1950-ті роки.
Каталог № 687.

О. С. Компан, І. Ю. Сенченко,
П. С. Ходченко. 1955 р. Одеса.
Каталог, № 683.

Ірина Вільде, Іван Сенченко, Олена Компан [1945 р.].
Каталог, № 683.

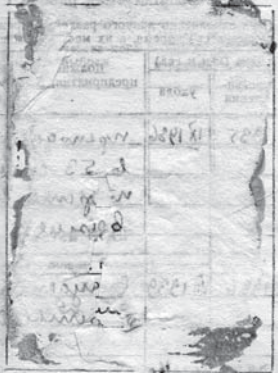
О. С. Компан, І. Ю. Сенченко з невстановленими особами.
Каталог, № 683.

7. 297, № 1

1

Личный листок по учету кадров

1. Фамилия Компан
 имя Елена отчество Станиславовна
 2. Пол ж. 3. Год и м-ц рождения 1916. III 4. Место рождения:
 а) по существовавшему в то время адм. делению Донбасс
г. Шахты, Сталинская обл.
 б) по существующему в настоящее время адм. делению
Донбасс г. Шахты, Сталинская обл.
 5. Национальность укр. 6. Соц. происхождение:
 а) бывшее сословие (звание) родителей служа.
 б) основное занятие родителей до Октябрьской революции
мелкий мел. фермер, после Октябрьской революции
мелкий мел. ферм.
 7. Основная профессия (занятие)* история
 стаж работы по этой профессии 17 лет 8. Соц. положение* служа. 9. Партийность б/п.
 10. Какой организацией принят в члены КПСС _____
 11. Партстаж _____ (м-ц, год) № партбилета _____ или к/карточки _____
 12. Стаж пребывания в ВЛКСМ с 1932 по 1941 13. Состоял ли в других партиях (каких, где,
 с какого и по какое время) _____
 14. Состоял ли ранее в КПСС нет, с какого и по какое
 время _____ и причины исключения или выбытия _____
 15. Были ли колебания в проведении линии партии и участвовал ли в оппозициях (каких, когда) _____
 16. Членом какого профсоюза состоит и с какого года _____
 17. Образование заочное высшее
 (высшее, незаконченное высшее, среднее, незаконченное среднее, низшее)

	Название учебного заведения (вуза, техникума, комвуза, школы и пр.) и местонахождение	Название факультета или отделения	Дата (м-ц, г.):		Если не окончил, то с какого курса ушел	Какую (узкую) специальность получил в результате окончания высшего или специального среднего учебного заведения
			по-ступления	окончания или ухода		
Общее и специальное	<u>Киевский государственный университет имени Шевченко</u>	<u>Исторический</u>	<u>IX</u>	<u>VI</u>	<u>да</u>	<u>история</u>
	<u>Систем</u>					
Партийно-политическое						

18. Ученая степень (звание) Канд. ист. наук 19. Имеет ли научные труды и изобретения да (перечень научных трудов и изобретений, с указанием, по каким вопросам, где опубликованы, необходимо дать в приложении).
 20. Был ли за границей (включая службу в Советской Армии) нет
 (да, нет)

Число, м-ц и год с какого по какое времени	В какой стране (указать город)	Цель пребывания за границей

* Для членов и кандидатов в члены КПСС — к моменту вступления в партию, для беспартийных — к началу работы в государственном аппарате.

Особовий листок з обліку кадрів О. С. Компан. Автограф на бланку. 1954 р. Каталог, № 1.

п. 207, № 7

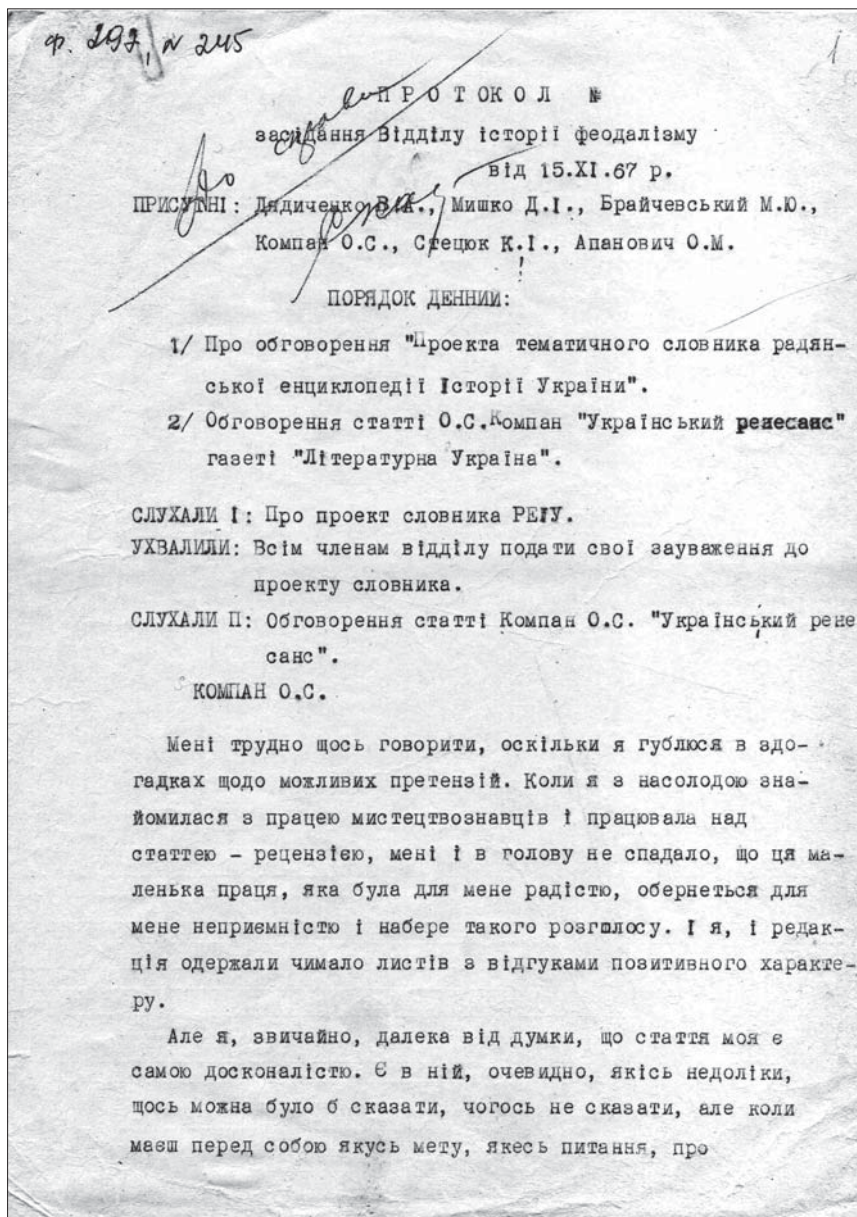
В КОМИССИЮ ПО ПРИЕМУ В КАНДИДАТУРУ АСПИРАНТУРУ

Данный реферат ни в коем случае не претендует на всестороннее освещение жизни и деятельности Василия Назаровича Каразина. Для этого я не имею в данный момент ни необходимых данных, ни времени, более глубоко предумать вопрос.

Я попыталась дать в реферате краткое описание политических и хозяйственных взглядов, а также основных моментов деятельности Каразина. Если в данной работе и есть попытки осветить некоторые факты путем аналогий и дать им свое объяснение, то это только попытки, желание внести свои мысли именно на этой начальной стадии разработки вопроса.

Компан.

Реферат О. С. Компан для вступу до аспірантури
Інституту історії АН УРСР.
Авторизований машинопис із правками.
Каталог, № 7, арк. 1.

Протокол засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР
щодо обговорення статті О. С. Компан
«Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства»,
опублікованої в газеті «Літературна Україна» від 17 жовтня 1967 р.
15 листопада 1967 р. Авторизований машинопис.
Каталог, № 245, арк. 1.

МУХОМОРИ

Мухоморами поруч з іншими презирливими прозвищами називалися в сатиричній літературі ХУП-ХУШ ст. в Росії і на Україні виняткові чепуруни, гульвіси і ледарі, тобто люди, які в наш час звуться стилягами. В назві мухомор висловлена думка про нікчемність і безплідність життя стиляг всіх часів з його утримоване модним вбранням і внутрішньою духовною вбогістю.

Виявляється, що сьогоднішній стиляга не оригінален. Він мав своїх попередників. Насамперед він успадкував найгірші риси давно віджилих у нас класів феодалів і буржуазії. Ще наприкінці ХVI ст. український письменник і вчений І. Вишенський писав про "ненаситиму любов" українського панства до всякого дорогого шмаття. Цанок-чепурун, - каже І. Вишенський "як індійський кур дметься" із шкіри лізе, намагаючись якнайкращіше виглядати, а головне не дай бог бути схожим на простий народ.

Гостро критикував марностратство і неробство франтів ХУШ ст. російський письменник Кантемір.

В сатиричних журналах ХУШ ст. їдко висміювалися поклонники "волосодвігательной науки", що вважали найбільшим своїм досягненням наймоднішу зачіску. В одному з цих журналів читаємо про тогочасного стилягу:

"...Где в людях ум живет набит в нем тамо ветер.

Он думает, что в том премудрость состоит, коль
кудри хороши, кафтан^н по моде шит....

Что все на щеголе играет и трясется,

Велика польза тем народу принесется..."

Цікаво, що неробство и погоня за модою, прагнення вирізнятись серед інших людей своїм одягом завжди поєднувались з

р. 297, № 11

Чи їв Богдан Хмельницький борщ?

Питання передо мною ніколи нестояло і виникло воно зовсім випадково. Я в ті часи вивчала історію цехів на Україні. Передо мною постало питання скільки ж цехів могло бути в наших містах, адже їх кількість свідчить про розміри про те, як далеко зайшов у наші країни поділ праці в д синадцятому стор ччя а надто в другій його половині.

Істрик, як геолог. Мусить шукати свідчення скрізь, де історія зберегла пам'ять про діла наших предків. Одним з таких же оер могли правити людські прізвища. Я пригадала собі скільки серед нас хдить бондарів, Шевців, Стельмазів, Конвісарів і вирішила перевірити як глибоко в товщу віків спускаються ці прізвища. Треба було знайти документ, в якому б містилося як найбільше людських прізвищ. За такий документ могли правити так звані Першписні книги, я в яких писаоі давніх днів намагалися записати всіх платників податків. Списки ці відносяться до 1666 року, отож документ має трьохсотлітню давність. Я засіла за це видання, копнула цю сторінку, ту - і передо мною полився барвистий каскад фактів. Поруч з безліччю Бондаренків виступали Бочаори Бочонки, тут же безконецним потоком ішли всякі Будники, Буденки, Будниченки, гребінників представляли Гребінники, Гребінченки, поруч з ними спеціалісти по спорудженню гребель, тоді на кожній річечці стояли десятки водяних млин. Ребельники, а за ними пішли Догт,ренки, Залізенки, Золотарі, Ковалі, Коваленки, Колісники, Колісниченки, Коновалт, Коноваленки, Коновальці, Котляри, Кравці, Кушніри, Лучники, Міронники іт. д. і т. д.

Вивчаючи ці прізвища я збрала чималий урожай і фактично

О. С. Компан. Стаття «Чи їв Богдан Хмельницький борщ?». [1960-ті рр.].

Авторизований машинопис із правками.

Каталог, № 11, арк. 1.

З Лекція на тему " Історія Києва в XIV – першій половині XVII ст." може мати різні аспекти, але всебічної характеристики життя міста, звичайно, неможливо дати в одній лекції. Така б характеристика вклучала в себе занадто багато питань. Адже життя великого і древнього міста це частина історії культури, архітектури, мистецтва, літератури і науки, класової боротьби, розвитку історії суспільної думки тощо. Пам'ятаючи, що не можна охопити всього, ми сьогодні спробуємо визначити в загальних рисах роль і місце Києва в житті України XIV-першої половини XVII ст. тільки в аспекті найважливіших подій і явищ цього часу.

Для цього нам потрібно насамперед з'ясувати такі два питання:

1. В чому полягає історична роль феодальних міст взагалі, отже і К.
2. Яким був основний історичний зміст обговорюваного нами періоду щодо його соціально-економічної суті.

В такому аспекті, нам здається, історія міста набере більшої глибини, ніж при висвітленні її ізольовано від характеру епохи, її особливостей.

Слід сказати, що історична місі міст протягом їх історії не була завжди одна і та ж. Міста античні, феодальні, буржуазні, соціалістичні і нарешті майбутні міста комуністичного суспільства виконували не тільки різну історичну місію, але і по формі, організації, плануванню характеру населення якісно і кількісно відмінні. Рабова сфера міст у різні епохи відрізняють міста, які в основному, в принципі з своєю економікою не відрізнялися від сільських поселень, хоч звичайно уже тут в містах було більше розвинуте ремесло і торгівля. Проте близькі і велич античних міст була пов'язана з їх воєнною, політичною адміністративною роллю і міжнародною торгівлею. Внутрішня торгівля була розвинута настільки ~~слабка~~ слабка, що не мала значення для розвитку міст. Взагалі кожне окреме господарство ~~або населення~~ ~~будова~~ спиралося на натуральне господарство і самозабезпечувалося всім необхідним. Лише панівна верхівка купували різні, головним чином, екзотичні предмети за межами своєї країни, або у купців.

МІСТА УКРАЇНИ В XVI-ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XVII ст.

§1 Заснування і відбудова міст. Структура міського населення. Адміністративний устрій.

Поділ праці між містом і селом. Аграрна смуга.

Великий поділ праці на ремісничо-торгвельну і землеробську діяльність, що лежав в основі розвитку міст, особливо поглибився з другої половини XVI його прискорювали економічні зрушення в усій Європі і формування світового ринку. На тлі зростаючих економічних зв'язків виразно витупає роль міст як осередків концентрації населення, знарядь виробництва, культурних, освітніх і соціально-політичних установ, формування нових потреб і їх задоволення.¹ В такому аспекті українське місто стало предметом дослідження невідразу. В домарксистській історіографії проблема українського міста, як зрештою, і будь-якого іншого, розглядалася з боку юридичних норм, участі міщан в міжнародній торгівлі, поширеності цехового устрою та інших явищ надбудовного характеру.

Нерозуміння економічної основи та історичної ролі міст і в зв'язку з цим застосування при дослідженні формальних аналогій привело до заперечення їх повноцінності на українському ґрунті. Така ж доля спіткала і міста інших країн Східної Європи, в тому числі Росії і Білорусії. При цьому за еталон повноцінності бралися міста Західної Європи, більш багатолюдні і з більш численним ремісничим населенням. В дійсності ж різниця мала кількісний, а не загальний, якісний характер. На Заході відокремлення ремесла і торгівлі від землеробства відбулось швидше і в більш закінченій формі. Специфіка формування східоєвропейських міст і в тому числі українських полягала в уповільненості даного процесу.

¹ Див. К.Маркс і Ф.Енгельс, Твори, т. XVI, ч. I, стор. 441; т. 3, стор. 47.

О. С. Компан. Неопубліковане монографічне дослідження
«[Міста України в XIV – першій половині XVII ст.]». 1971 р.

Авторизований машинопис із правками автора.

Каталог, № 17, арк. 1.

О. С. Компан. Стаття «Київ і його внесок
в культурний розвиток слов'янських народів
і світову культуру».
26 грудня 1980 р. Авторизований машинопис
із правками автора.
Каталог, № 24, арк. 1, 11.

— 9 —
батька. Великі досягнення належать таким вченим як академіки
А.В.Крижанський, В.П.Яворський, П.А.Тутковський, О.В.Полладин, М.М.
Боголюбов, Б.І.Чорников, О.І.Білецький, Л.А. Булаховський, М.Риль-
ський, П.Тичина, М.Бажан та інші. Вчені, письменники, лікарі, ін-
женери та інші спеціалісти Києва допомагають будувати нове життя
в різних країнах світу.

Чималий є добробут Київської кіностудії. Корифею українсько-
го кіномистецтва О.Доженко учився і працював в Києві. Його фільм
"Земля" визнано на всесоюзному конкурсі в Еркселі в 1958 р. од-
ним з найкращих 12 фільмів світу.

Через всю творчість кращих митців Києва проходить Ідея стве-
рення духовної величі людини, активного діяча соціалістичного су-
спільства. Твори українських письменників, і з тому цілі книги,
перекладаються на різні мови і видаються великими тиражами як в
республіках Радянського Союзу, так і за кордоном.

В ці дні увічнені славою місто-героя, орденоносця столиця
Радянської України, сповнена творчої сил і духовного здоров'я,
їде на зустріч своєму пісторатичноліттю.

26.XII.80.

Олена Компан

ар. 297, н 24

КИЇВ І ЙОГО ВНЕСОК В КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК СЛОВ'ЯНСЬКИХ
НАРОДІВ І СВІТОВУ КУЛЬТУРУ

"Який ти гарний, мій рідний Києве!
Добре місто, древнє місто!..."

С.Гребінка, ІСС, т.1, Спб., 1902,
стор. 89.

Місто
Замість
сміливо
В глибині міста ~~передає~~ ^{передає} місто-Київ, центр дравнорусь-
кої ранньофеодальної держави, ~~необмінно~~ ^{важливою} працею "мудрих і
смислених" ~~воно~~ ^{воно} швидко зростало і ставало все більш багатодод-
ним. ~~Важкому~~ ^{Важкому} економічному і культурному розвитку сприяло ~~визд-
е~~ ^{визд-е} становище на перехресті великих торговельних шля-
хів. Через Київ проліг шлях "з варяг в греки" - з Скандинавії у
Візантійську імперію, а також шлях з арабського Сходу в країни
Західної Європи. Процес об'єднання навколо Києва східнослов'янсь-
ких племен, завершився за князювання Володимира Святославича на
рубежі IX-X ст. У X ст. язичницька Київська Русь прийняла христі-
анство. Цей акт сприяв економічній, політичній і культурній консо-
лідації Русь. ~~В X-XI ст.~~ ^{В X-XI ст.} ~~середній град~~ ^{середній град} Київ стає центром однієї
з ~~найбільших~~ ^{найбільших} і наймогутніших держав раннього середньовіччя, "ім-
перії Рюриковичів" /К.Маркс/.

Місто на Старокиївській горі, прикрашене величними злаго-
верками храмами і монументальними паладами, оточене могутніми крі-
посними стінами, справило на новоприбульців сильне враження. Тут
був адміністративно-політичний центр. З півночі у підніжжя гори
розляглося поселення торговельно-ремісничого люду - Поділ.

Древній Київ унібрив в себе досягнення тогочасної культурної
ейкумени. Зв'язки з Візантією, а через неї знайомство з культурою
античного світу, вплив культури античних колоній в Причорномор'ї,
зв'язки з скандинавськими країнами - все це сприяло загальному

Київська є
в 2-му
середньовіччі

ІСТОРИЧНЕ ТОВАРИСТВО НЕСТОРА ЛІТОПИСЦЯ

В XIX ст. посилений інтерес до минулого рідного краю серед освіченої громадськості України породив думку про необхідність об'єднання аусиль вчених гуманітаріїв і набаперед істориків певною програмою. В 1839 р. виникло Одеське товариство історії і старожитностей з періодичним виданням "Записок". В колі інтересів його було вивчення історії Південної України, головним чином Північного Причорномор'я. Думка про організацію подібного наукового закладу в Києві вперше була висловлена ректором Київського Університету, визначним вченим і письменником М.О.Максимовичем /1804-1873/. Проте здійснити цей задум відразу не вдалося. Ще довго єдиним закладом, завданням якого було сприяти розвитку і популяризації вітчизняної історичної науки, залишалась в Києві (заснована в 1843 р. "Тимчасова комісія для розгляду стародавніх актів" при київському, волинському, і подільському генерал-губернаторі. Дозвіл на організацію в Києві історичного товариства було отримано лише в 1872 р. Перше засідання Товариства, названого ім'ям першого вітчизняного історика Нестора Літописця, відбулося 14 січня 1873 р. в приміщенні Київського Університету, з яким була тісно пов'язана його діяльність. В останні роки свого ^{діяльності} ~~існування~~ Товариство працювало при Всеукраїнській Академії Наук. Воно проіснувало майже 50 років і відіграло важливу роль в розвитку історичних знань. З самого початку і надалі воно об'єднувало кращі наукові сили Києва, Москви, Петербургу та інш. міст. З старшого покоління вчених провідну роль в Товаристві відігравали такі визначні ^{вчені науки} ~~історичні~~ історики як В.С.Іконніков, М.Ф.Владимирський-Буданов, О.І.Левицький, М.І.Костомаров, В.Б.Антонович, І.А.Линиченко, О.М.Лазаревський, О.Ф.Кістяківський,

5
4
вчених в "Чтеніях" запроваджено відділ бібліографічних історичних подій, ювілейним датам та то окремі засідання і відповідні номери "Чтенію" - ліття хрещення Русі, 100-ліття від повалення для смерті М.В.Гоголя. До 25-річчя видано книгу "25-літє Історического общества Нестора Летописца" з портретами його засновників та членів.

В 20-х рр. особливо багато аусиль до збереження старих традицій та популярності Товариства, ^{до кампанії з приводу видання "Чтенію"} ~~до проведення видання "Чтенію"~~ ~~на які не вдалося~~, доклали доктор філології М.К.Грунський, історик мистецтва та автор путівника "Київ" Ф.Л.Ерст, історик В.І.Шербина, літературознавець, талановитий вихователь наукової молоді С.І.Маслов, вже згадуваний вище А.І.Степович та ряд менш відомих вчених. Безкорисливо і віддано провадили велику роботу поза рамками Товариства його члени М.Ф.Біляшівський - редактор збірника "Археологическая летопись Южной России"/К., 1903-1905/, директор Київського історичного музею в 1902-1923 рр., В.В.Хвойко - один з організаторів видання українського журналу "Основа", О.Ф.Кістяківський - один з засновників Київського юридичного товариства, енергійний борець за скасування в країні смертної кари та автор численних праць з криміналістики, ^{у с} ~~у с~~ цілий ряд інших вчених.

Весь зніст праці вчених, об'єднаних в Історичному Товаристві Нестора Літописця, говорить за те, що Товариство виправдало сподівання його засновників, котрі прагнули аби їх дітще стало відчутною силою в процесі самосвідомлення та освіти рідного народу.

Доктор історичних наук
Олена Компан

24 січня 1982.

(Підпис)

О. С. Компан. Стаття «Історичне товариство Нестора Літописця». 24 січня 1982 р. Авторизований машинопис із правками автора. Каталог, № 25, арк. 1, 5.

"... І ЗОЛОТОІ ПИТКИ НЕ ГУБІТЬ!"

"Якразом життів середньовіччя" назвали основоположники наукового соціалізму древні міста, що виникли на світанку феодалної формації внаслідок великого поділу праці – відокремлення ремесла і торгівлі від землеробства. Також життєм лилися світові пізнання тисячі років тому Київ – столиця середньовічної світової держави, прабабуля мільйонів східнослов'янських, братніх народів, сьогодні соціалістичне місто з понад двома мільйонами населенням. Древні, так звані вічні міста, дають в собі незбагненний чар. Тут відчувається дихання віків, емансація творчої енергії пращурів. Це справляють скарбниці матеріальної і духовної спадщини, знайомих з якою востаннє думки. Щоб переконатися в цьому достатньо познайомитись з її життєвими історією і культури одного лише району Києва Подолу. Проблеми їх збереження та експозиції і присвячена наша свідок.

О. С. Компан. Варіант статті
«І не забудьмо Галшку!»
(опублікована в газеті
«Літературна Україна», 1985).
1984 р.
Авторизований машинопис
із правками О. С. Компан.
Каталог, № 30, арк. 10, 11.

не сина 5

Віра Гур...

своє (виправити) серце і душу

Ми не знаємо чому вона померла... *Сирітська* *Сирітська*

не могла не любити, де минула її молодість і де залишилася справа її життя.

У свій смертну годину вона з повним правом могла сказати подібно до древньогрецького філософа, що вмирає не вся. У вітальні потоні життя залишилася її часточка.

Минали роки школяри ставали студентами, потім вченими, письменниками, філософами. Вихованець Київської Академії Г.С.Словорода підготував ціле покоління культурних діячів серед яких були і ті, що на початку XIX ст заснували Харківський університет. Вихованці Харківського університету підготували... *Історія Словорода* *Історія Словорода*

неможливо порушити дещо не порушити всіх і всіх *Історія Словорода*

Кілька поколінь стояли на шляху подорожнього, *Історія Словорода*

Українська письменниця Ольга Ковалівська *Історія Словорода*

предків наших і золотої питки не губить."

Історія Словорода

доктор історичних наук
Олена Компан.

1984, 20 липня

Київ, Бульвар Ілчачова
86, кв.25
Тел. 95-78-29

Історія Словорода

Історія Словорода

Історія Словорода

Києва на горі, іменованої в різний час Київ, завжди виглядала імпозантною, ніж поселення збережені на сьогодні дозволяє уявити як були і могутні укріплення, заціплені блещучі палати знаті. Тут жили і працювали вчені, письменники, красномовні проповідники, автор "Повісті временних літ" Нестор з провінційної історії у світовий процес. На землях Руської приймали іноземних послів. Звідкись київські доньки і ставали королевами. Тут бібліотеки і засновувалися перші школи. Діла не тут. Своїм народженим він був зобов'язаний Подолу, отим гончарам, швачкам, кравцям, ко-

№ 297, 2 87

НА ТИ І В КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ІСТОРІЇ

"І ось кипить увесь казан ча-
ривниці історії" /К.Маркс/.

Здавалося, що тема Запорізької Січі, якій присвячено численні праці як в дореволюційській, так і радянській історіографії, вичерпала себе. А втім минуле не є раз назавжди визначеною величиною і може несподівано виявити нові грані. Сьогодні, коли світовий суспільний зв'язок є для всіх очевидним фактом, саме собою напрошується питання чим була Запорізька Січ з точки зору світової історії, випадковим, периферійним явищем чи закономірним ланкою певного світового процесу? В пошуках відповіді з точки зору світової історії, в пошуках відповіді звернемося до історії боротьби гетьманського народу з соціальною несправедливістю.

До свого роду міні історії, викладеної мудрецем з оповідання А. Франса в словах "народжувався, мучився, вмирал" для біблійної об'єктивності додамо "творили, мріяли і боролися". Визначення "мріяли і боролися" як своєрідну інтегральну єдність ідеологічної і політичної сфери життя суспільства ми зробимо відправною точкою в пошуках історії Запорізької Січі. Звернення до ідеологічного фактору вивчення економічним як визначальним в історичному процесі зауваження Ф.Енгельса з приводу того, що в історії "рішучим фактором є економічний фактор" в кінцевому підсумку призводить до розуміння складної системи взаємодії економічного, політичного, юридичного, філософського та інших факторів та їх дальший розвиток в системі доцільно розглядати як єдиний процес. Не ризикуючи втратити ключ до розуміння складної системи, повернемося до розуміння складної системи, повернемося до розуміння складної системи, повернемося до розуміння складної системи.

- 15 -

найбільш. До героїв Сенченка можна було б зачислити й його рідного брата Івана Гавриловича, хлібороба, садівника і телячатого кобзаря, його членини, дітки і сповнені душевного тепла листи до сина і повістки, написані нерівними, кустурбачі почерком, незважаючи на граматичні помилки і стилістичні огрехи, висловлюють переконаний письменницький талант. Дорочі, Іван Екшмонч не раз казав, що люди на Лютнева революція, що він не став би письменником.

Існує в світі приквіт'я "кошик має свій Париз", тобто кошик людини до певної міри по способу сприйняття і розуміння явища життя, природу, людей. Твори Сенченка, його записи, конспекти, листування дозволяють нам побачити його очима феномен Невченського генія. Вони розповідають нам про незбагненний ще в багатьох аспектах механізм дії потужного організму, до якого в народі дозволяють відчувати його дихання, як вогняний в його лоні, кипить і набиратиме сил оті "невидимі сили", чародійна сила, яка дає на повному етапі розвитку, в час потреби, народити генія. Письменник говорить про безсмертя генія, який був і залишається Тарас Шевченко, син кошового Григорія, онук кацаманів Івана, правнук Андрія в сім'ї "адамового", майстра високої етики, прагнучий... Прем'єрною геніальною думою Великого Кобзаря! Древиності і могутності його можна б позадіти почини найбавніших аристократичних родин.

Так на Уддліні назвали ремісників. Доктор історичних наук
3.УП.1985
Київ-195
Бульвар Лівачова 86, кв.25
Тел. 95-78-29

Олена Компан

і з благодійними заходами в селі Соснівка
де, що торкнуло велику людину М.М.

Звернення до ідеологічного фактору вивчення економічним як визначальним в історичному процесі зауваження Ф.Енгельса з приводу того, що в історії "рішучим фактором є економічний фактор" в кінцевому підсумку призводить до розуміння складної системи взаємодії економічного, політичного, юридичного, філософського та інших факторів та їх дальший розвиток в системі доцільно розглядати як єдиний процес. Не ризикуючи втратити ключ до розуміння складної системи, повернемося до розуміння складної системи, повернемося до розуміння складної системи, повернемося до розуміння складної системи.

О. С. Компан. Варіанти статті «Кипень у "казані історії"» (опублікована в журналі «Вітчизна», 1986. № 9). 1984 р. Авторизований машинопис із правками автора. Каталог, № 37, арк. 1, 2.

П Л А Н

I. Чи потрібна ще одна апологія історії?

а/ Від найдавніших часів історія мала ворогів.
б/ Перелік "Апологія", що були відповіддю народам історії в/ Не зупиняючись на їх злісті, відзначити, що кожна з них відбивала епоху, час, в який писалася, рівень історичних знань і рівень розуміння їх цінності.

г/ Потрібно сьогодні нова апологія? Так, тому, що вона і сьогодні недооцінюється. Показати в якій спосіб. Отже потрібна апологія якщо б відбула не виступи важливість історичних знань, які європейці не заперечують але на жаль водночас історична наука в західній і криві. Потрібно захистити історію з позицій сьогодні. Показати її зростаючу важливість і крайню необхідність для сучасників. Сьогодні буря, не заперечує історію

2. Причини занедбаності історії. Чи є вона наукою? Про і контр

Предмет. Методи дослідження. Точна наука. Історичний матеріалізм. Вітчизняне і світове історія взаємообумовлені.

А/ Єдність світового процесу. Б/ Історико-порівняльний метод - головні положення марксизму. Інші методи /можливо лише перелік/.

Різні аспекти необхідності історичних знань, але чи можливе точне історичне знання?

3. Неможливо обійти питання про фактори історичного розвитку, зокрема, географічний, демографічний, психологічний, обскільки це питання не зовсім чітко зв'язане і тут ще є чимало непорозумінь, які стоять на перепоні точного історичного дослідження. Факт і його місце.

4. Роль особи і народних мас. Дяк бат нот дяк

5. Форма і зміст історичного дослідження зв'язані. Емоційність викладу. Точність. Як вчить Прокопович.

Імміграція наук

Використання культурно-історичного мислення на основі пошуків наукових принципів

2) релігійність та атеїзм

Плани О. С. Компан до наукового дослідження «Ще одна апологія історії». Машинопис із правками. Каталог, № 145, арк. 1.

Для Івана Юхимовича Сенченка, автора "Записок читача про Шевченкову прозу", що друкуються нижче, творчість і особистість Великого Кобзаря були предметом роздумів протягом всього свідомого життя. Про це свідчать як названі "Записки...", так і зафіксовані в різний час в паперах його архіву окремі зауваження, міркування та виписки з наукової і художньої літератури. Сталість інтересу письменника до Шевченка не вимагає особливих пояснень. Адже геній, як твердив В.Белінський, назавжди залишається з нами і навіть продовжує розвиватися в нашій свідомості /В.Белинский, Избранные сочинения, М.-Д., 1949, с. 470/. Сенченко до кінця днів своїх читав по пам'яті вірші і поеми Кобзаря, не помиляючись. Коли хтось при ньому, цитуючи поета, припускався помилки, він в тактовній формі, але обов'язково поправляв. Йому було дороге не лише адекватне відтворення великої спадщини, але й вірне уявлення про виняткову особистість поета.

Письменник з гіркотою говорив, що ще трапляються окремі відголоски часу, коли Шевченка іменували "музицьким самородком", "малоросіянином", "письменником з народу". В уяві деяких недалеких "патріотів" бараняча шапка і музицький кожух, в яких Шевченко зображений на автопортретах, були ледве чи не невід'ємними атрибутами демократичності, народності, приналежності до української культури. Цим уявленням відповідали і намагання писати "під народ". Пашило ж від них провінціалізм і хуторянство. З другого боку, вже в радянський час, перший нарком освіти РРФСР А.В.Луначарський змушений був роз'яснювати снобістські настроєним представникам інтелігенції величезний позитивний зміст сучасного визначення "народний письменник" і невірність уявлення ніби епітет "народний" означає "талант дещо сирий, самородок, якому потрібно багато прощати". "Письменник з народу, - писав він, - це явище колосального значення", бо саме такі письменники несуть дорогоцінну звістку з глибини, де живе справжній

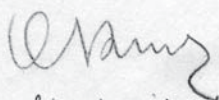
8

найлічча. До героїв Сенченка можна було б зачислити й його рідного бат-
 ка Ікхима Гавриловича, хлібороба, садівника і талановитого кобзаря. Його
 численні, цікаві і сповнені душевного тепла листи до сина і новітні,
 написані нерівним, кустурбати почерком, незважаючи на граматичні помил-
 ки і стилістичні огріхи, видають нереалізований письменницький талант.
 Доречі, Іван Ікхимович не раз казав, що якби не Лютнева революція, то й
 він не став би письменником.

Існує в світі прислів'я "кожен має свій Париж", тобто кожна люди-
 на до певної міри по своєму сприймає і розуміє явища життя, природу,
 людей. Твори Сенченка, його записи, конспекти, листування дозволять нам
 побачити його очима феномен Шевченкового генія. Вони розповідають нам
 про незбагненний ще в багатьох аспектах механізм дії потужного органі-
 му, що зветься народ; дозволять відчувати його дихання, як вертуться
 в його лоні, живуть і набирають сил оті "невицямі соки", чародійна сила,
 здатна на певному етапі розвитку, в час потреби, народити генія. Пись-
 менник говорить про безсмертя генія, який був і залишається Тарас Шев-
 ченко, син кріпака Григорія, онук гайдамаки Івана, правнук Андрія з сім'
 "славетного", майстра шевської справи, праправнук... Прекрасне генеа-
 логічне древо Великого Кобзаря! Древності і могутності його можна б
 позаздрити потомки найтавніших аристократичних родин.

/ Так на Україні називали ремісників. Доктор історичних наук
 Олена Компан

З.УЛ.1985
 Київ-195
 Бульвар Ліхачова 86, кв.25
 Тел. 95-78-29

і з Благословиним відомити П. Савченку про
 це, що тож саме велика імена М.М.

О. С. Компан. Стаття «Письменник про феномен генія».
 3 липня 1985 р. Автограф, авторизований машинопис із правками О. С. Компан.
 Каталог, № 32, арк. 1, 15.

Р. 297, № 63

Отзыв на автореферат диссертации
на соискание ученой степени кандидата экономических наук
В. И. Козловского «Экономические взгляды
В. Н. Каразина». Киев, 1964.

З Автореферат В. И. Козловского свидетельствует
взгляд о Сальвио и Вуденковой работе над изу-
чением экономических систем Конфуция XV-XVI веков
подобно XIX в. и ~~в частности~~ ~~детально~~ ~~приведены~~
его взгляды на развитие культуры общества
«Восточного Уграна» Ломоносова -
Василия Назаровича Каразина. Автор кан-
дидатской диссертации о В. Н. Каразине не
~~ограничивается~~ ~~только~~ ~~описанием~~ ~~его~~ ~~взглядов~~
составляет ~~составляет~~ ~~формулу~~ ~~его~~ ~~взглядов~~ и об-
щественных деятелей, ~~он~~ ~~составляет~~ и ана-
лизует ~~его~~ ~~взгляды~~, ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~
библиографию, ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~
~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~
~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~
Киева, он пришел к ряду ори-
гинальных и научно-обоснованных выводов.

З Отзыв из весьма обширных выводов
далее ~~исследованы~~ ~~развития~~ ~~исторических~~ ~~ис-~~
~~следований~~ ~~данного~~ ~~направления~~ ~~ис-~~
~~следований~~ ~~считает~~ ~~на~~ ~~наши~~ ~~взгляды~~ ~~по~~ ~~отноше-~~
~~нию~~ ~~к~~ ~~тому~~ ~~что~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~ ~~составляет~~
тема Каразина - буржуазный характер ес-
тественно, как ~~русский~~ ~~путем~~ ~~развития~~
капитализма в земледелии, сущности ко-
торого состоит в том, что старые помещичьи
хозяйства в основном сохраняются и путем про-
ведения различных реформ постепенно превра-
щаются в капиталистические хозяйства.
(Автореферат, стр. 10)

О. С. Компан. Відзив на автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук В. І. Козловського
«Економіческие взгляды В. Н. Каразина». [1964 р.]. Автограф.
Каталог, № 63.

р. 297, N 67

1

РЕЦЕНЗІЯ

на твір В.Шевчука "На полі смиренному або ж новий синаксар..." /стор. 243/.

Рецензований твір В.Шевчука в цілому, без сумніву, заслуговує на позитивну оцінку, хоча і викликає деякі зауваження та побажання. Зміст твору – проблема самоусвідомлення та самореалізації особистості, як її уявляли собі люди часів Київської Русі. Автор не випадково обрав для свого твору форму патерника або по-грецьки синаксару – середньовічного збірника релігійних оповідей про життя святих, напіврелігійного змісту. Саме в середньовічній літературі ми спостерігаємо яскравий спалах тих духовних шукачів, які ніколи не переставали хвилювати людство. Сьогодні, на щастя, вже відходить в минуле антинауковий погляд на середні віки, як на суцільне мракобісся та інтелектуальну темноту. Радянські вчені розглядають середні віки як закономірний етап на історичній висхідній, етап, що мав свої досягнення і втрати в усіх галузях суспільного життя. Вітчизняне середньовіччя, як незаперечно свідчать історичні джерела, було сповнене напруженої праці думки, безнастанними пошуками відповіді на питання наукового, філософського і морально-етичного плану. Одним з особливо яскравих прикладів творчих сил епохи є піднесення глибоко духовного життя в Київській Русі. Найбільш визначні твори вітчизняної літератури того часу були написані в Києві і серед них виділяється "Печерський патерник". Саме цей твір, на наш погляд, і надихнув вигаданого В.Шевчуком новий патерник про людей, які справді шукали істини фантазія автора.

Від оповіді до оповіді розкриває подвизництво шукачів істини. Б'ється до

- 10 -

покоління людей переживало потребу одержати відповідь на це питання подібно до героя твору Теофіла, ^{боже} Відчай Теофіла, надавши б розуміти мету свого життя, вийти страх перед безвістю, перед можливістю безслідно зникнути, розчинитися наче дошка собана в навколишній природі". Розгубленість і страждання Теофіла мають свої аналогії і сьогодні. Це тільки один з прикладів актуальності і актуальності твору "На полі смиренному". Ми іншим, розуміючи всієї глибини твору принесемо користь і атеїстичній пропаганді з послідовно науковому плані. Саме тому плані, якого не було у вчинках малограмотних атеїстів, котрі зруйнували в Лаврі колодязі з цілющою Київською водою тільки тому, що колодязі ці вирили в свій час ченці Антоній та Феодосій.

Висловлені нами побажання, продиктовані щирим прагненням допомогти цікавому і талановитому написаному творові В.Шевчука дійти до читача, збагатити його уму про нелегкі шляхи пізнання, уму про світ і про самого себе.

Доктор історичних наук
Олена Компан

6.ІІ.1982р.

О. С. Компан. Рецензія на твір В. Шевчука
«На полі смиренному,
або ж новий синаксар...».
6 березня 1982 р.
Авторизований машинопис
із правками О. С. Компан.
Каталог, № 67, арк. 1, 12.

р. 297, н 533

Льоля, сонечко моє.

Сьогодні такий хороший день, стільки сонця,
що мені захотілося з самого ранку поблукати з
Тобою по місту. Але ба. Як це зробиш, коли Ти
у невідгребній роботі. То я пройшовся сам, з
думкою про Тебе і купив цю малесеньку квіточку
хай вона нагадає Тобі не про те, що є поганого
у житті, а про те, що хороше, що кличе вперед.
Цілує Тебе від щирого серця

твій Івась

26.ІІІ.49.

Лист Івана Сенченка до Олени Компан. 26 березня 1949 р.
Каталог, № 533.

р. 297, № 535

Здрастуйте кирилівські люди - бабуся Льоля й Івасику.

Добрий день!

Хто оце Вам листа пише - Ви ні за що не вгадаєте! І не вгадаєте звічки - з якого міста, з якої вулиці, з якого будинку, з якої квартири, з якої хати! А втім можу сказати. Пишу з тієї хати, це колись жив папа Яра і мама Ляля, Лялька-Калька. Оце пишу, а біля мен на вікні сумують два чорні пістолети і один білий м"яч; а з другого боку блакитний човен з червоною плямочкою на дні, та ота кругла коробочка у якій лежать схожі на гуцайки шахматки. Я сів оце писати, а чорний револьвер до мене:- Діцусько, скажи буць ласка це Івасик? - А другий тоненьким голосом теж.- Скажи ціцусько, скажи! Як нема Івасика дома, так нам скучно, нуцно, ніхто нас не хапає, ніхто не бабахкає!

- І ніхто мене не футболить,- обізвався біленький м"ячик.- Оце все лежу та лежу, аж боки заболіли. Чуєш, ціцусько, футболни хоч ти мене, кажу правцу, так хочеться майнути кудись, вдаритись лобом об стінку, об шафу, об підлогу!- А ти, білий, замовч,- гукнув блакитний човен. Ти нічого не розумієш. Футбол Івасиком не так граємося. От залізе він

ни стоять баба Льоля, мама Ляля-Каля, а мені, буць ласка, блакитного човна, того буцу гратися!-Принесе ціцусько мене, ца глянь який корабель! Ми з ним поїдемо в Куень-лунь, в країну гір Заїлійського Ал Івасиком! - пишавється блакитний човен з

- Подумавеш!- обізвався велечаний ваз теж грається! Як ухопить у руки, як застучи: та-та-та-та! А з мене іскри так і ось тільки шкода що Івасика так довго нема, чи скоро вже він із тієї Кирилівки приїде?!

Так ось звічки, з якого міста, з якої вулиці, з якої квартири, з якої кімнати я пишу!!

р. 297, № 535

1969 рік

Куда

Запорізька обл.

Миттєвський р-н

с. Кирилівка, с/пункт "Кирилівка"

ку

Комп 5 № 26

Компан Елені Станіслав

ес отправителя:

Київ, 42, б. Миколаїв, 8-й, № 25
Сенченко І.Ю.

Лист Івана Сенченка до Олени Компан та онука Івасика. 3 серпня 1969 р.
Каталог, № 535.

ф. 297, № 287

1

Дорога Ліно Василичо !

Вітаю Вас в новим роком Вашого життя!
Бажаю, щоб цей рік і всі наступні були для Вас і Вашої сім'ї щасливими! Хай Вам добре пишеться і думастоя! Щоб книжки Ваші видавалися на радість Вашим читачам!

Наважуюся надіслати Вам в полуденок свою рецензію. Подуми над Вашою чудовою книжкою. Якщо вона чогось варта, то може Ви поредите мені куди б її сунути. Мовчи дуже слабку надію на її публікацію, все ж залишила на всяк випадок перший екземпляр у себе. Ото провітть мені і не вердьтеся за другий екземпляр.

Щірно цілує Вас, дорога Людино !

Прощу передати мої сердечні вітання членам Вашої родини

Олена О. Компан

19/III-80

Лист Олени Компан до Ліни Костенко. 19 березня 1980 р. Авторизований машинопис.
Каталог, № 287.

9. 297, N 311

1

Вельмишановний Романо Миколаєвичу!

Добривдень Вам і подяка за цікавий ж. "Жовтень".

Я Компан Олена Станіславівна, доктор історичних наук прошу Вас відповісти мені чи маю я шанс опублікувати у Вас мою статтю "У світовому контексті". Зміст статті додаю окремо, оскільки маю лише 2 екземпляри і боюся даремно втратити один.

Якось я подала у Ваш журнал публікацію із спадщини мого чоловіка Івана Сенченка. Чомусь поє прізвище як публікатора ^{Знаючим} ~~згадане~~ не було у виданому тексті. Ця обставина підказує мені зазначити зараз, що "Літературна Україна" вже не раз публікувала подані мною матеріали, зазначаючи моє прізвище, як людини, що підготувала публікації. За дозволом Облліта я друкуюся в "Нашему слові", зокрема нещодавно була опублікована моя рецензія на "Марусю Чурай" Ліни Костенко під назвою "Сплав історико-поетичного мислення". Незабаром маю вийти стаття про історичну науку і Київ в "Вітчизні". Вибаачте за цей відступ, але він продиктований бажанням опублікувати саме у Вашому журналі мою працю.

Буду дуже вдячна, якщо Ви дасте мені незабаром відповідь.

З найкращими побажаннями

4-VI-81

Лист О. С. Компан до Р. М. Федоріва,
головного редактора журналу «Жовтень». 4 червня 1981 р.
Авторизований машинопис.
Каталог, № 311.

р. 297, № 291

1

Здравствуйте глубокоуважаемый Александр Александрович!

Я глубоко тронута Вашим и Ваших соавторов вниманием. Сердечно благодарю Вас и прошу передать мою благодарность Виктору Ивановичу и Юрию Александровичу. за очень содержательную и интересную книгу.

Пишу Вам с некоторым запазданием, т.к. только что вернулась домой после двухнедельного отсутствия. Я еще не успела прочесть книгу со всем заслуживающим вниманием, но беглый просмотр ее и то, что я знаю о Ваших прежних трудах позволяют думать о близости наших взглядов на проблему периодизации отечественной истории. Эта проблема занимала меня многие годы, что нашло свое отражение, в частности, в моей книге об украинских городах, ^{иной} брошюре о единстве мирового общественного развития и в ряде других моих работ. Вы не упомянули ни одной из них. Пишу об этом без обиды. Это было бы глупо. Но мне грустно от мысли, что причиной замалчивания может быть мое увольнение в 1972 году.

Последние 10 лет я не видела слова руки. Продолжала думать и работать. Вот уже год, как ^я ~~мы~~ печатаю, но для серьезной научноисследовательской статьи у нас трудно найти место. Такой статье могла бы быть рецензия на Вашу книгу. Прошу Вас сообщить мне о возможности публикации в Москве. Если такая возможность есть, то напишите, пожалуйста, о сроках исполнения и размерах рецензии.

Мне можно и позвонить домой по телефону 95-78-29.

Еще раз благодарю Вас и желаю всего доброго.

17-й-82

Е.Рануз

Лист О. С. Компан до О. О. Преображенського. 17 червня 1982 р.
Авторизований машинопис.
Каталог, № 291.

Ф. 297, № 295

1

Вельмишановний Антоне Тимофійовичу !

Сердечно дякую Вам за новорічне вітання і з свого боку бажаю Вам щастя ,адров"я ,душенної рівноваги. Хай доля Вам посміхається!

Мене довго не було дома.Я була у родичів в Москві. Застала Ваше го листа по приїзді і зрозуміла,що припустилася помилки. Справа в тому,що я було подумала,що зараз потреба в будь-якій статті віднаш для Вас і тому нічого не робила по ній. Тепер,з великим зацікавленням написала цю статтю і,прагнучи якокоріше надіслати її , посилав другий екземпляр Вам поштою,а перший екземпляр адала в Товариство зв"язку Копиленкові.Якщо другий екземпляр не дійде до Вас,то пізніше дійде перший.Вони мають звичку затримувати ,часом довгенько.

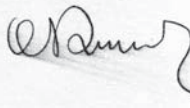
Вибайте мене,нерозторопну,будь ласка.

Якщо у Вас буде потреба колись і можливості наддукувати величеньку статтю /на друкований аркуш або пітора др. аркуші/ про род від Запорізької Січі під назвою " В контексті світової історії",то повідомте мене. Стаття у мене готова тільки в публікацією важко. Може пішла б в "Нашій культурі,з продовженням в 2-х номерах? Матеріал,тобто міркування мої в цій статті,вносять нове в розуміння причин і закономірності виникнення З.С. як явища світового порядку.

Вибайте ще раз і напишіть мені.

Всього,всього Вам доброго!

24-січня-1982р.

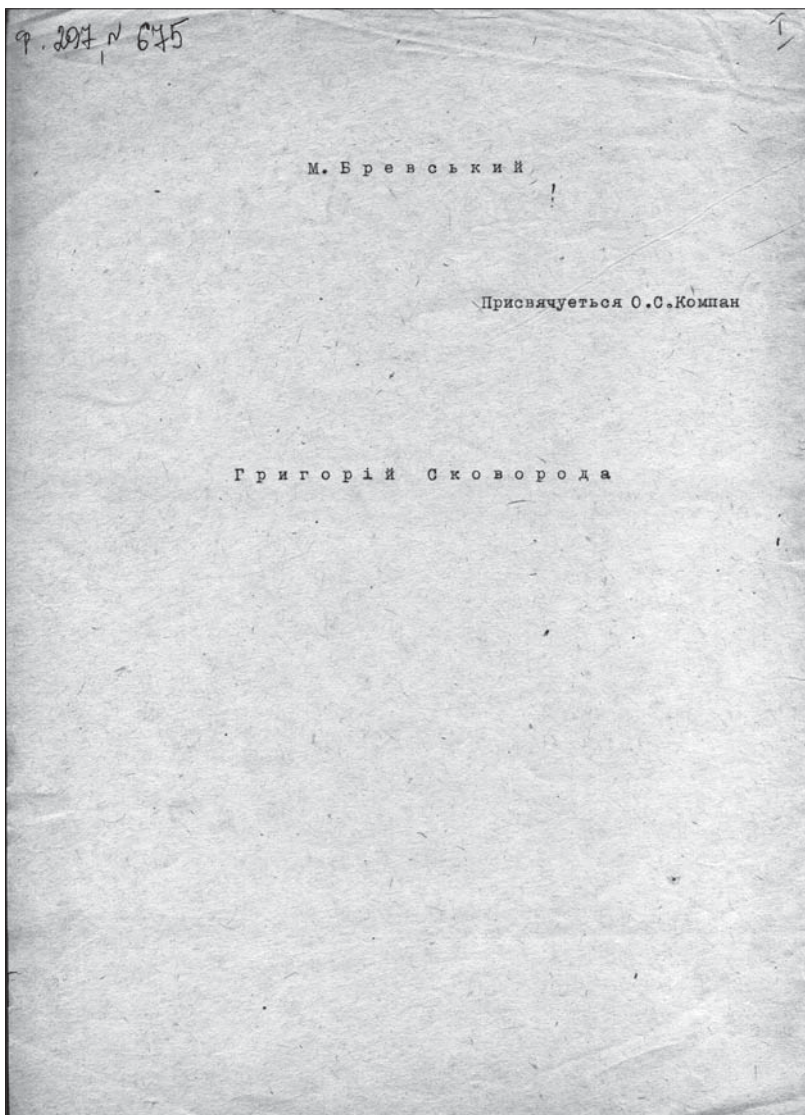
Лист О. С. Компан до А. Т. Середницького,
редактора щорічника «Український календар». 24 січня 1982 р.
Авторизований машинопис.
Каталог, № 295.

Я вважу мене цинічним, що не гмч.
Твій периг в рідимку сучасній думці
мене похити пошу вчених макс. зміни.
Як вчені Сковороди. або Сумська змінена
література XIX ст. Зрештою я не перма
мак написана. Ввчені не записи мене потен
валі не раз пошу реніт думки у вогнеті
Крайнак манла ступають. Зрештою ривні
співбачи ти історично думки. Промо не
не історично граєт вогнет, воне малоросітне
С. Ви карети, і несеб то. з дохорні, що част
маб білий гримосерским хожакшер. Мому
пуча н. в пелкні мрі, мене в пелкні.

Ахже мене про гримосера! Але обзвучу
важні притамнітні. С. до говорі в світові
думки, а не чинити, ти малоросітні. Я
дала історично. Я залмає притамнітні вни евер
р, дну історію в світові і перма написан
„Українські ренесанс“. Мені я написан
про Українці, евалт ~~немає~~ мене
тво. світового ренесанс. Мені я написан
вони змінити думки, історично. Мені я написан
Середньовіччя, наші аф мені. Мені я написан
штов хити історично. Мені я написан
але разом із ним і все історично.

Я написав ти мені, полірме мені, з
бачи в серці і рідимку мені. — прохуни
нша. То ти ви писали і наг чин думати
Як думати те ренесанс. Мені я написан
написан. Зараз бачи, не ставає мені
писан.

Як залмає з зміною новачка до Вас
Зрештою Олена Кашка.

Михайло Бревський (Брайчевський). Поема «Г. Сковорода»
з присвятою Олені Компан. Машинопис. [... р.].
Каталог, № 675.

Сонет Ястребов, № 297, № 682
 Комісія по історії Вітчизняної війни
 Академії Наук УРСР
 Київ, вул. Ворошилова, 35

№ _____ Афіне Лемнии
 Волющею волі кеуёмной,
 Молнии жестокой грозой
 Распахнулася предъ мною темнота
 Взметъ твои на муремъхъ бровей.

В знои тубъ струдящаяся изибе
 Гибельна зыбка Залета,
 Дерзкому ведастъ мекъ и тибель
 Гедъ твоихъ слепителнахъ меча

Ко напрасно!... Севинишь величия вана?
 Травитъ волей страсти добитве;
 Намъ же рука колюща судьбы сковала,
 Лемния, бесмертне мое!

Федір Ястребов. Сонет «Афине Лемнии»,
 присвячений Олені Компан. [... р.]. Автограф.
 Каталог, № 682.

ПЕРЕЛІК ФОТОГРАФІЙ

1. О. С. Компан. 1980-ті роки. *Каталог, № 687.*
2. О. С. Компан. 1970-ті роки. *Каталог, № 687.*
3. О. С. Компан. 1950-ті роки. *Каталог № 687.*
4. О. С. Компан, І. Ю. Сенченко, П. С. Ходченко. 1955 р. Одеса. *Каталог, № 683.*
5. Ірина Вільде, Іван Сенченко, Олена Компан. [1945 р.]. *Каталог, № 683.*
6. О. С. Компан, І. Ю. Сенченко з невстановленими особами. *Каталог, № 683.*
7. Особовий листок з обліку кадрів О. С. Компан. Автограф на бланку. 1954 р. *Каталог, № 1.*
8. Реферат О. С. Компан для вступу до аспірантури Інституту історії АН УРСР. Авторизований машинопис із правками. *Каталог, № 7, арк. 1.*
9. Протокол засідання відділу історії феодалізму Інституту історії АН УРСР щодо обговорення статті О. С. Компан «Український ренесанс. Роздуми історика над проблемами мистецтвознавства», опублікованої в газеті «Літературна Україна» від 17 жовтня 1967 р. 15 листопада 1967 р. Авторизований машинопис. *Каталог, № 245, арк. 1.*
10. О. С. Компан. Стаття «Мухомори». 1959 р. Авторизований машинопис. *Каталог, № 10, арк. 1.*
11. О. С. Компан. Стаття «Чи їв Богдан Хмельницький борщ?». [1960-ті рр.]. Авторизований машинопис із правками. *Каталог, № 11, арк. 1.*
12. О. С. Компан. Лекція «Історія Києва в XIV – першій половині XVII ст.». [... р.]. Машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 53, арк. 1.*
13. О. С. Компан. Неопубліковане монографічне дослідження «[Міста України в XIV – першій половині XVII ст.]». 1971 р. Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 17, арк. 1.*
14. О. С. Компан. Стаття «Київ і його внесок в культурний розвиток слов'янських народів і світову культуру». 26 грудня 1980 р. Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 24, арк. 1, 11.*
15. О. С. Компан. Стаття «Історичне товариство Нестора Літописця». 24 січня 1982 р. Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 25, арк. 1, 5.*
16. О. С. Компан. Варіант статті «І не забудьмо Галшку!» (опублікована в газеті «Літературна Україна», 1985). 1984 р. Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 30, арк. 10, 11.*

17. О. С. Компан. Варіанти статті «Кипень у “казані історії”» (опублікована в журналі «Вітчизна», 1986. № 9). 1984 р. Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 37, арк. 1, 2.*
18. Плани О. С. Компан до наукового дослідження [«Ще одна апологія історії»]. Машинопис із правками. *Каталог, № 145, арк. 1.*
19. О. С. Компан. Стаття «Письменник про феномен генія». 3 липня 1985 р. Автограф, авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 32, арк. 1, 15.*
20. О. С. Компан. Відзив на автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук В. І. Козловського «Экономические взгляды В. Н. Каразина». [1964 р.]. Автограф. *Каталог, № 63.*
21. О. С. Компан. Рецензія на твір В. Шевчука «На полі смиренному, або ж новий синаксар...». 6 березня 1982 р. Авторизований машинопис із правками О. С. Компан. *Каталог, № 67, арк. 1, 12.*
22. Лист Івана Сенченка до Олени Компан. 26 березня 1949 р. *Каталог, № 533.*
23. Лист Івана Сенченка до Олени Компан та онука Івасика. 3 серпня 1969 р. *Каталог, № 535.*
24. Лист Олени Компан до Ліни Костенко. 19 березня 1980 р. Авторизований машинопис. *Каталог, № 287.*
25. Лист О. С. Компан до Р. М. Федоріва, головного редактора журналу «Жовтень». 4 червня 1981 р. Авторизований машинопис. *Каталог, № 311.*
26. Лист О. С. Компан до О. О. Преображенського. 17 червня 1982 р. Авторизований машинопис. *Каталог, № 291.*
27. Лист О. С. Компан до А. Т. Середницького, редактора щорічника «Український календар». 24 січня 1982 р. Авторизований машинопис. *Каталог, № 295.*
28. Лист-відповідь О. С. Компан на критику її статті про Григорія Сковороду – [...] Ярославу [...]. [... р.]. Автограф. *Каталог, № 318.*
29. Михайло Бревський (Брайчевський). Поема «Г. Сковорода» з присвятою Олені Компан. Машинопис. [... р.]. *Каталог, № 675.*
30. Федір Ястребов. Сонет «Афине Лемнии», присвячений Олені Компан. [... р.]. Автограф. *Каталог, № 682.*

АНОТАЦІЯ

Наукове видання «Архів українського історика Олени Компан у фондах Інституту рукопису. Біографічне дослідження. Науковий каталог» репрезентує архівну спадщину українського історика, дослідниці середньовічної та ранньомодерної історії України, історіософа Олени Компан (1916–1986), що зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Олена Станіславівна Компан належить до числа українських радянських істориків, які змушені були працювати в умовах жорстко регламентованого радянського метанаративу, в межах якого зазвичай нівелювався реальний образ дослідника. Проте вченій вдалося зберегти свою самобутність і творчу індивідуальність, здолавши кордони усталеної парадигми, про що свідчать її ґрунтовні історичні розвідки та непростий науковий шлях.

Видання складається з Передмови, де висвітлюються життєпис й інтелектуальна біографія О. Компан, та анотованого Каталогу, в якому представлені археографічні описання документів, що відображають життєвий та творчий шлях ученої, її науковий доробок, листування, фотодокументи тощо. Подано опис документів, що стосуються діяльності інших осіб, зокрема чоловіка дослідниці відомого українського письменника Івана Сенченка.

Документи особового фонду Олени Компан є ґрунтовною джерельною базою для вивчення біографії та творчого шляху вченої, а також дослідження української історичної думки 40–80-х років ХХ ст. в цілому.

Низка документів архівного фонду Олени Компан залучається до наукового обігу вперше.

Видання розраховане на широке коло дослідників та всіх тих, хто цікавиться історією української науки та культури.

SUMMARY

Maryna Filipovych, Iryna Kymenko. Archives of the Ukrainian historian Olena Kompan in the funds of the Institute of Manuscript of Vernadskyi National Library of Ukraine. Scientific catalogue. Kyiv, 2019. 200 p.

Authors: Maryna Anatoliyivna Filipovych, Iryna Valentynivna Klymenko.

Scientific publication “Archives of the Ukrainian Historian Olena Kompan in the Funds of the Institute of Manuscripts. Biographical Research. Scientific Catalogue.” It represents the archival heritage of the Ukrainian historian Olena Kompan (1916-1986), a researcher of the medieval and early modern history of Ukraine. Her personal fund is kept at the Institute of Manuscript of Vernadskyi National Library of Ukraine.

Olena Stanislavivna Kompan belongs to the number of the Ukrainian Soviet historians who were forced to work under strictly regulated the Soviet censure, in which the real image of the researcher usually was leveled out. However, the scientist managed to preserve her identity and creative individuality, overcoming the boundaries of the established paradigm, as evidenced by her solid historical research and an uneasy scientific way.

The publication consists of the introduction, which covers intellectual biography of O. Kompan and the Annotated Catalogue. It presents archaeological descriptions of documents reflecting the life and creative way of the scientist, her scientific heritage, correspondence, photocopies, etc. There is the description of documents related to the activities of other persons, including Ivan Senchenko who was a husband of the researcher. He is the famous Ukrainian writer.

The documents of Olena Kompan’s the personal fund are the solid source for the study of the biography and creative course of the scientist, as well as the study of the history of the Ukrainian historical thought of the 40’s and 80’s of the twentieth century.

A considerable number of scientific works by Olena Kompan, her scientific schools will be open to the scientific community for the first time.

The publication is intended for a wide range of researchers and anyone interested in the history of the Ukrainian science and culture.

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ІНСТИТУТ РУКОПИСУ

**Архів українського історика
Олени Компан
у фондах Інституту рукопису
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
Біографічне дослідження. Науковий каталог**

Філіпович Марина Анатоліївна
Клименко Ірина Валентинівна

Редактори

Н. М. Зубкова, О. С. Боляк

Художнє оформлення, комп'ютерна верстка та оригінал-макет

О. С. Боляк

Дизайн обкладинки

О. С. Боляк, О. М. Гальченко

Підписано до друку 19.12.2018. Формат 70x100/16. Папір офс. № 1.
Ум. друк. арк. 16,25. Наклад 200 прим. Замовл. № 10

Друкарня Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
03039, Київ-39, просп. Голосіївський, 3.